

РЕСПУБЛИКА
ТАТАРСТАН

СОВЕТ
СТАРОИКШУРМИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

422066, Республика Татарстан, Сабинский район,
с.Старая Икшурма, ул.Ленина, д.17
тел.8 (84362) 41-6-47

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ

САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ ИСКЕ ИКШЕРМӨ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

422066, Татарстан Республикасы, Саба районы,
Иске Икшермө авылы, Ленин урамы, 17 йорт
тел.8 (84362) 41-6-47

e-mail: sik.sab@tatar.ru

РЕШЕНИЕ
25.04.2025

КАРАР
№ 9

Татарстан Республикасы Саба муниципаль
районы Иске Икшермө авыл жирлегенең
төзеклөндерү кагыйдәләрен раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иске Икшермө авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, шулай ук жирлек территориясендә төзеклөндерү объектларын чисталыкта һәм тәртиптә тотуга, тулаем төзеклөндерү дәрәжәсен арттыруга бердәм таләпләр билгеләү максатларында, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермө авыл жирлегенә Советлар

Карар кылды:

1. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермө авыл жирлегенең төзеклөндерү кагыйдәләрен расларга (кушымта итеп бирелә).

2. Үз көчен югалткан дип танырга:

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермө авыл жирлегенә Советларның «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермө авыл жирлеген төзеклөндерү кагыйдәләрен раслау турында» 07.11.2017 елгы №32 карары;

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермө авыл жирлегенә Советларның «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермө авыл жирлегенә Советларның 07.11.2017 елгы №32 карары белән расланган Иске Икшермө авыл жирлеген төзеклөндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр керту турында» 24.09.2018 елгы №29 карары;

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермө авыл жирлегенә Советларның «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермө авыл жирлегенә Советларның 07.11.2017 елгы №32 карары белән расланган Иске Икшермө авыл жирлеген төзеклөндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр керту турында» 13.05.2019 елгы №15 карары;

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермә авыл җирлегенә Советының «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермә авыл җирлегенә Советының 07.11.2017 елгы №32 карары белән расланган Иске Икшермә авыл җирлегенә төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр керту турында» 17.08.2020 елгы №25 карары;

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермә авыл җирлегенә Советының «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермә авыл җирлегенә Советының 07.11.2017 елгы №32 карары белән расланган Иске Икшермә авыл җирлегенә төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр керту турында» 25.02.2021 елгы №7 карары.

3. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермә авыл җирлегенә төзекләндерү кагыйдәләрен «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасының рәсми хокукий мәгълүмат порталында <http://pravo.tatarstan.ru> адресы буенча һәм түбәндәге адрес буенча урнашкан мәгълүмат стөндларында бастырып чыгарырга:

- ТР, Саба районы, Иске Икшермә авылы, Пушкин урамы, 3А йорт;
- ТР, Саба районы, Татар Икшермәсе авылы, Гагарин урамы, 16 йорт;
- ТР, Саба районы, Өч Нарат авылы, Татарстан урамы, 41А йорт.

Авыл җирлегенә башлыгы

А.И.Биккинин

**Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Иске Икшермә авыл җирлегенә төзекләндерү кагыйдәләре**

I. Гомуми нигезләмәләр

1. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермә авыл җирлегенә төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба текст буенча – кагыйдәләр) «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законны үтәү йөзеннән, әйләнә-тирә мохитне саклау, халыкның санитар-эпидемиологик иминлегенә турындагы Федераль законнар, Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары һәм муниципаль норматив хокукый актлар нигезендә эшләнә.

2. Әлеге кагыйдәләргә барлык физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый формасына карамастан, үтәү мәҗбүри.

3. Әлеге кагыйдәләр «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иске Икшермә авыл җирлегенә» муниципаль берәмлегенә бөтен территориясендә (алга таба текст буенча – авыл җирлегенә) гамәлдә булган һәм таләпләргә билгеләнгән:

1) алар урнашкан биналарны (торақ йортларны да кертеп), корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту буенча тиешле биналарның, корылмаларның һәм корылмаларның фасадларының һәм коймаларының тышкы күренешенә карата;
2) төзекләндерү һәм аларны башкару ешлыгы буенча эшләр исемлегенә;
3) биналар (алардагы урыннар) һәм корылмалар милекчеләренә янәшәдәге территорияләргә төзекләндерүдә катнашу тәртибен билгеләүгә;
4) авыл җирлегенә территориясен төзекләндерүгә оештыру буенча (урамнарны яңгыртуны, территорияләргә яшелләндерүгә, урам исемнәрен һәм йорт номерларын белән күрсәткечләр куюны, кече архитектура формаларын урнаштыруны һәм карап тотуны да кертеп).

4. Территорияләргә төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру шәһәр төзөлеше һәм җир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, муниципаль берәмлекнең Генераль планы, җирдән файдалану һәм төзөлеш алып бару кагыйдәләре, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документациясенең нигезендә гамәлгә ашырыла.

5. Әлеге кагыйдәләр авыл җирлегенә территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын җыюны, алып китүне, ташуны, утильләштерүне һәм эшкәртүне оештыру мөнәсәбәтләрен җайга салмый.

Төп төшенчәләр

6. Әлеге кагыйдәләргә гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

арборизация-агач-куакларның чүп үләннәренә каршы кулланыла торган химик матдәләр;

Сосновский балтырганы - эре үләнчел үсемлек, зонтиклар семьялыгының балтырган ыругы төре. Үсемлек озак төзәлми торган көчле пешүләр китереп чыгарырга сәләтле;

Гербицидлар -үсемлекләргә юк итү өчен кулланыла торган химик матдәләр; жирле әһәмияттәге автомобиль юлы – транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендәге жир кишәрлекләрен һәм аларда яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл өслеге һәм шуңа охшаш элементларны) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын, – саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты, житештерү объектлары, автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары;

архитектур яктырту - өлгә Кагыйдәләрдә каралган очракларда кичке вакытта сәнгати-сәнгатьле визуаль мохит формалаштыру, караңгылыктан жирлек территориясендә урнашкан аерым бинаны яисә корылманы, биналар комплексын, мәдәни мирас объектларын, төзекләндерү элементларын, архитектура-ландшафт объектларын ачыклау һәм образлы интерпретацияләү өчен кулланыла;

фасадның архитектура үзенчәлекләре –бинаның, әйләнә-тирә шәһәр төзелеше мохитенә, фасадның конструктив һәм эстетик сыйфатларын чагылдыра торган үзенчәлекле характеристикалары (стиль һәм композицион бөтенлегә, ритм, тигезлек һәм пропорциональлек, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык пространстволар балансы).;

фонсыз конструкцияләр – тышкы мәгълүмат чарасын эзерләү ысулы, бу очракта конструкция аерым хәрәкәтләрдән, билгеләүләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан тора;

территорияне төзекләндерү -гражданның яшәү шартларының уңайлылыгын тәмин итүгә һәм арттыруга, жирлек территориясенә санитар һәм эстетик торышын саклап калуга һәм яхшыртуга, торак пунктлар территориясен һәм аның территориясендә урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләргә, жир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, янәшәдәге территорияләргә карап тотуга юнәлдерелгән өлгә Кагыйдәләрдә билгеләнгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру эшчәнлегә;

вертикаль яшеллеләндерү - биналарның һәм корылмаларның фасад өслекләреннән, балконнарны, лоджияләргә, галереяларны, терәк диварларны һ. б. кертәп, аларда стационар һәм мобиль яшеллекләр урнаштыру өчен файдалану; витрина -фасадның бер өлешен алып торган тоташ пыяла рәвешендәге пыялалы уем (тәрәзә, витраж) ;

төзелгән төзелешнең тышкы архитектура күренеше -авыл жирлегә биналары һәм территорияләргә фасадларының архитектура-сәнгать һәм шәһәр төзелеше үзенчәлекләргә, алар жирлекнең тышкы образын формалаштыра;

яктыртуның тышкы ысулы -мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы, ул вакытта мәгълүмат кыры аңа юнәлтелгән, еракта урнаштырылган яктылык чыганагы белән яктыртыла;

квартал эчендәге (жирле) машина юлы -магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзекләндерүне торгызу - юлның, хужалык юлының, тротуарның бөтен киңлегенә асфальт түшәмәне сыйфатлы торгызуны, кире бордюр ташын урнаштыруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызуны, тырма астындагы

газоннарны ремонтлауны, газон үләннәре чәчүне һәм бозылган яшел үсентеләр утыртуны, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызуны үз эченә алган эшләр комплексы;

газон – махсус сайлап алынган үлән орлыкларын чәчү нәтижәсендә барлыкка килә торган үлән капламы, ул утыртулар, парк корылмалары өчен фон һәм ландшафт композициясенең мөһим элементы булып тора, шулай ук табигый үлән үсемлекләре;

декоратив-монументаль сәнгать -төзекләндерү элементлары, шул исәптән декоратив-сәнгати бизәлешне кулланып, күпләп була торган биналар һәм корылмалар, гомуми файдаланудагы территорияләр өчен махсус билгеләнгән кече архитектура формалары;

декоратив-сәнгать бизәлеше -монументаль яки декоратив скульптура, монументаль яки декоратив рәсем сәнгате, мурал, мозаика, орнамент, стрит-арт, инсталляция, барельеф, нәфис металл һәм башка төрләр рәвешендәге декоратив-монументаль сәнгать элементлары, алар объектның матурлыгын һәм имиджын арттыруга йогынты ясый;

мәгълүматны тапшыруның динамик ысулы -мәгълүматны электрон саклагычлардан һәм таблодан файдаланып тапшыруның мәгълүматны алыштыруны күздә тоткан ысулы;

йорт хужалыгы - ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан җир кишәрлеге;

ишегалды корылмалары - җир кишәрлегендә урнашкан вакытлыча ярдәмче корылмалар (баз, Күгәрчен оялары, сарайлар һ. б.);

бина - бердәм күләмле төзелеш системасын тәшкил итүче (төзелешкә бер рәхсәт нигезендә төзелгән) капитал төзелеш объекты, ул автоном рәвештә яшәргә, реконструкцияләнергә һәм эксплуатацияләнергә мөмкин;

яшел утыртмалар - табигый һәм ясалма агач-куак һәм үлән үсемлекләре җыелмасы (паркларны, урманнарны, махсус сакланылучы табигый территорияләргә, бульварларны, скверларны, бакчаларны, газоннарны, чәчәклекләргә, шулай ук аерым торган агачларны һәм куаклыкларны да кертеп); җир кишәрлеге – Җир өслегенең аны индивидуаль билгеләнгән әйбер буларак билгеләргә мөмкинлек бирә торган характеристикалы өлеше;

җир эшләре – җир казуга, туфрак салуга, камилләштерелгән яисә туфрак катламы бозылуга йә юлларны һәм тротуарларны камилләштерелгән жәюгә (салуга) бәйле эшләр;

инженерлык коммуникацияләре -инженер-техник тәэмин итү челтәрләре: сууткәргеч, канализация, жылыту, торбауткәргечләр, электр тапшыру, элемтә линияләре һәм авыл җирлеге территориясендә булган йә салына торган башка инженерлык корылмалары;

түбәләргә яшелләндерү -биналарның һәм корылмаларның түбәләреннән архитектура-ландшафт объектлары (газоннар, чәчәк бакчалары, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән майданчыклар һ. б.) төзү өчен файдалану;

яңгыр канализациясе (яңгыр канализациясе) – үзара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы (улактар, яңгыр кабул итү жайланмалары, лотоклар һәм торбалар), ул яңгыр суларын, кар суларын, су сибү-юу һәм дренаж суларын ташу өчен билгеләнгән.;

җемелдәүче яктылык -яктылык агымы характеристикаларын (төс, яктылык, кабыну чираты һ. б.) алыштыра торган яктылык-динамик эффект;

тышкы яктырту - тәүлекнең караңгы вакытында торак пунктның магистральлөрөн, урамнарын, майданнарын, паркларын, скверларын, бульварларын, ишегалларын һәм жәяүлеләр юлларын яктырту өчен билгеләнгән элементлар җыелмасы;

килеп туган төзелешнең тышкы архитектура күренешен бозу -урнаштыруга рөхсәт ителә торган һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларының тибына һәм төренә карата таләпләрне, шул исәптән авыл җирлегендә барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектура күренешен саклап калу кирәклеген исәпкә алып, әлеге кагыйдәләрдә билгеләнгән тышкы күренешкә яисә урнаштыру урынына карата таләпләрне үтәмәү;

рөхсәтсез чүплек - юридик яки физик затлар эшчәнлегенә барышында барлыкка килгән каты көнкүреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, башка чүп-чарны 50 кв. м дан артык майданда һәм 30 куб. м дан артык күләмдә үз белдегә белән (рөхсәтсез) ташлау (урнаштыру) яки җыю;

стационар булмаган сәүдә объекты -күчмә корылмалардан тыш, җир кишәрлегенә нык бәйлә булмаган вакытлы корылма яисә вакытлы конструкциядән гыйбарәт булган сәүдә объекты (павильон һәм киоск).;

яшелләндерү – үсемлек компонентларын актив кулланып муниципаль берәмлек мөхитен формалаштыруны тәмин итүче һәм шулай ук инженер эзәрлекләренә төрле төрләргә буенча эшләр уздыру белән бәйлә комплекслы процесс (вертикаль планлаштыру, террасалаштыру, төпләү һ.б.) һәм яшелләндерелгән территорияләргә төзекләндерү: турыдан-туры агачлар утырту, шул исәптән эре үлчәмлеләрне, куаклар, үлән газоннары, чөчәкләр, альпинарий, рокарийлар ясап, махсуслаштырылган бакчалар булдырып һ.б.)

гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр – гомуми файдаланудагы территорияләрдә урнашкан скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр – предприятиеләрнең, оешмаларның, учреждениеләрнең яшелләндерелгән территорияләре;

махсус билгеләнештәгә яшелләндерелгән территорияләр - санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;

махсус сакланылучы табигать территорияләре - махсус табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм савыктыру әһәмиятенә ия, җирле үзидарә органнары карарлары белән тулысынча яисә өлешчә хужалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән табигать комплекслары һәм объектлары урнашкан җир, су өслеге һәм алар өстендәгә һава кичкелгә кишәрлекләре;

жәмәгать транспортын көтү тукталышы -жәмәгать транспортын туктату, пассажирларны утырту һәм төшерү зонасы һәм жәмәгать транспортында пассажирларны көтү зонасы булган махсус җиһазландырылган майданчык; пыялалы фасад – фасадның бөтен яссылыгын яисә аның шактый өлешен биләп торучы тоташ пыяладан эшләнгән фасад;

ачык яктырту ысулы -мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы, ул вакытта яктылык чыганагының аның таралуына каршылыклары булмый;

объектны архитектур яктырту паспорты - җирлек территориясендә урнашкан аерым бинаны яисә корылманы, биналар комплексын, мәдәни мирас

объектларын, төзеклөндерү элементларын, архитектура-ландшафт объектларын бәйрәм (вакыйга) яктыртуны кертәп, бердәм архитектура-сәнгати яктыртуны билгели торган һәм аның тышкы бизәлешенә таләпләр билгели торган билгеләнгән тәртиптә килештерелгән документ;

биналар һәм корылмалар фасадларының, шул исәптән капитал булмаган фасадларның (фасадларның төсле чишелеше) колористик чишелеше паспорты - фасадларның (фасад элементларын да кертәп) Бердәм архитектура һәм төсле чишелешен билгели торган, аның тышкы бизәлешенә таләпләр билгели торган билгеләнгән тәртиптә килештерелгән документ;

жәяүлеләр зоналары -авыл жирлегә территориясенә жәяүлеләр йөрү һәм мәдәни-көнкүреш максатларында, транзит хәрәкәт итү максатларында халык йөри торган һәм билгеле бер характеристикаларга ия булган кишәрлекләре: тиз йөрешле урамнан тыш һәм жир өсте жәмәгәт транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә, рекреацияләренә күп булуы һ.б., жәяүлеләр агымының гомуми тыгызлыгы югары булу. Жәяүлеләр зоналары эспланадаларда, жәяүлеләр урамнарында, торак пункт мәйданнарының жәяүлеләр өлешләрендә формалашырга мөмкин;

йорт яны территориясе – яшеллөндерү һәм төзеклөндерү элементлары булган күпфатирлы йорт урнашкан жир кишәрлегә, әлеге йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзеклөндерү өчен билгеләнгән башка объектлар һәм күрсәтелгән жир кишәрлегендә урнашкан объектлар;

янәшәдәге территория-мондый жир кишәрлегә төзелгән һәм чикләре Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртип нигезендә жирлек территориясен төзеклөндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән очракта бинага, төзелешкә, корылмага, жир кишәрлегенә янәшә урнашкан гомуми файдаланудагы территория;

тышкы мәгълүмат чарасын урнаштыру проекты (паспорт) – муниципаль хокукый акт белән расланган, төзеклөндерү элементының, атап әйткәндә, тышкы мәгълүмат чарасының тышкы кыяфәтен һәм урнаштыруның төгәл урынын билгели торган һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка белешмәләренә үз эченә алган билгеләнгән рәвештәге документ;

территорияне санитар чистарту – билгеле бер территориядән каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны жыю, чыгару һәм утильләштерү (зарарсызландыру) ;

яктылык тартмасы -тышкы мәгълүмат чарасын әзерләү ысулы, бу очракта конструкция эчке яктыртулы бер күләмнән яисә күләм элементларынан гыйбарәт;

махсуслаштырылган оешмалар -төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә авыл жирлегә территориясен төзеклөндерү өлкәсендә эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукый рәвештәге юридик затлар;

территорияләренә карап тоту -жир кишәрлегендә урнашкан биналарның, корылмаларның, кече архитектура формаларының, коймаларның, төзелеш мәйданчыкларының, яшел утыртмаларның, жир асты инженерлык коммуникацияләренә һәм аларның конструктив элементларының фасадларын, транспорт инфраструктурасы объектларын вакытында ремонтлауга һәм карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

жирле әнемияттәге юлларны карап тоту -юлның, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын саклап кала торган эшләр комплексы;

тышкы мәғлүматны урнаштыру чарасы (вывеска) – «кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә күрсәтү мәжбүри булган мәғлүматны, атап әйткәндә, фирма оешманың исеме (атамасы), урнашкан урыны (адресы) һәм эш режимы, шулай ук мәғлүматны үз эченә алган оешманың исеме (атамасы), ул закон көчендә урнаштырылырга тиеш яки эшлекле әйләнеш гадәтә көчендә урнаштырыла һәм реклама белән бәйле максатларны күздә тотмый. «Тышкы мәғлүматны урнаштыру чаралары» һәм «тышкы мәғлүмат чарасы» төшенчәләре тәңгәл;

суперграфика -фасадларны архитектур-сәнгати бизәүнең аның визуаль кабул итүен көчәйтә торган алымнарының берсе (рәсем, орнамент, барельеф, мозаика) ;

тактиль өслек - өске катламның фактурасы сизелерлек үзгәрә торган өслек;

территорияләргә җыештыру -житештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны җыюга, махсус билгеләнгән урыннарда чыгаруга, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән башка чараларга бәйле эшчәнлек төре;

күрсәткечләр – урам исемнәре, йортлар һәм жир кишәрлекләре, подъездлар һәм фатирлар номерлары, янгын гидранты, грунт геодезия билгеләре, магистраль камералары һәм суүткәргеч челтәре коелары, канализация, жир асты газүткәргече корылмалары, полигонометрия билгесе күрсәткечләре, бинаның фасадында урнаштырыла торган күрсәткечләр, аерым торучы стелалар рәвешендә урнаштырыла торган туризм өлкәсендәге объектларның, мәгариф объектларының, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләрнең урыны, урнашуы турында гомумиләштерелгән мәғлүмат;

торақ пунктның урамнары һәм юллары – торақ пункт эстетикасына югары таләпләр куела торган гомуми файдаланудагы территорияләр. Урамнар һәм гомумшәһәр юллары исемлеге жирлекнең муниципаль хокукий актлары белән раслана;

вәкаләтле органнар -авыл жирлеге Башкарма комитетының үз компетенциясе чикләрендә аерым вәкаләтләр тапшырылган очракта авыл жирлеге территориясен төзекләндерүгә оештыруны, координацияләүгә һәм тикшереп торуга гәмәлгә ашыручы функциональ һәм территорияль органнары һәм жирле үзидарәнең башка органнары;

фасад - бинаның тышкы ягы (төп, ян, ишегалды). Бинаның төп фасады иң зур күз күрәме зонасына ия, кагыйдә буларак, ул магистраль һәм/яки башка әнемияттәге урамнарны кабул итүгә юнәлдерелгән;

фон конструкцияләре -хәрәфләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнаштырыла торган тышкы мәғлүмат чарасы ясау ысулы;

фриз - фасадны яисә горизонталь полоса рәвешендәге козырекны уратып алучы декоратив элемент;

фронтон - бинаның түбә дәрәжәсеннән югарырак чыгып торган фасадының соңгы каттагы тәрәзәләрнең яки чыгып торган элементларның өске тамгасыннан фасадның өске тамгасына кадәр үлчәнә торган соңгы өлеше;

төзеклөндөрү элементлары -декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайланмалар, яшеллөндөрү элементлары, төрлө жиназлар һәм бизәкләр, шул исәптән биналар, корылмалар, корылмалар фасадлары, кече архитектура формалары, капитал булмаган стационар булмаган корылмалар һәм корылмалар, территорияне төзеклөндөрүнөң состав өлөшлөрө буларак кулланыла торган мәғлүмат щитлары һәм күрсәткечләр.

II. Төзеклөндөрүгә гомуми таләпләр, территорияләрне карап тотуны һәм жыештыруны оештыру

7. Жирлекнең бөтен территориясә һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзеклөндөрелергә, карап тотылырга һәм жыештырылырга тиеш.

8. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, жирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, бульварлар, пляжлар, башка объектлар биләгән жир кишәрлекләрен карап тотуны һәм жыештыруны вәкаләтле органнар үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыралар.

9. Физик һәм юридик затлар, барлык оештыру-хокукий рәвешләренә карамастан, милек хокукындагы, башка әйбер йә мәжбүри хокуктагы (алга таба - жир кишәрлекләренәң хокук ияләре) жир кишәрлегә территориясен һәм янәшәдәге территорияне, шулай ук гамәлдәге законнарда һәм әлегә Кагыйдәләрдә каралган күләмдә биналарны, корылмаларны мөстәкыйль рәвештә яисә жәлеп итү юлы белән карап тотуны һәм жыештыруны гамәлгә ашыралар. Махсуслаштырылган оешмаларның үз ачкалары исәбенә.

Бина, корылма милек хокукында яисә башка әйбер йә мәжбүри хокукта берничә затныкы булган очракта, жыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы яисә күчемсез мөлкәт объектына башка хокуктагы өлөшкә пропорциональ рәвештә билгеләнә.

Жир кишәрлегә территориясендә төрлө затларга караган берничә бина, корылма булган очракта, территорияне карап тоту һәм жыештыру чикләре якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, жыештырылырга тиешле территория биналарның, корылмаларның барлык милекчеләре яисә башка хужалары (файдаланучылары) арасында тигез өлөшләрдә билгеләнә.

Физик яисә юридик зат биләгән жир кишәрлегә билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, биләгән жир кишәрлегенәң фактта барлыкка килгән чиге буенча территория, шулай ук аның тирәсендәге территория жыештырылырга тиеш.

Әгәр бина, корылма берничә затның милек хокукында яисә башка әйбер йә мәжбүри хокукында булса, фасадның эчтәлегә якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, фасадны карап тоту милек хокукындагы яисә күчемсез милек объектына башка хокуктагы өлөшкә пропорциональ рәвештә гамәлгә ашырыла.

10. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын карап тоту һәм жыештыру муниципаль заказны урнаштыру нәтижеләре буенча әлегә төр эшләрне башкаруга конкурста жиңгән махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

11. Күпфатирлы йортларның һәм янәшәдәге территорияләрнең йорт яны территорияләрен карап тоту һәм жыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итү ысулларының берсе нигезендә гамәлгә ашырыла: торак милекчеләре ширкәте йә торак кооперативы яисә башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, каты коммуналь калдыкларны оештырганда һәм чыгарганда коммуналь оешмалар, карап тоту һәм тоту эшләрен башкаручы затлар һәм күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне ремонтлауга – күпфатирлы йорт белән әлеге йорттагы урыннар милекчеләре турыдан-туры идарә иткәндә (алга таба - идарәче оешмалар).

12. Индивидуаль торак йортларның һәм янәшәдәге территорияләрнең территорияләрен карап тоту һәм жыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылары) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

13. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау:

1) бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә-жир кишәрлегенең милекчеләре яисә башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә-вәкаләтле орган йә муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча шушы эшләргә башкаруга конкурста җиңгән махсуслаштырылган оешма;

3) чикләнгән файдаланудагы (предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр) һәм махсус билгеләнештәге (санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә-әлеге объектларның хужалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә-күпфатирлы йортлардагы торак урыннар милекчеләре яисә идарәче оешмалар;

5) жир өсте коммуникацияләренең, шул исәптән электр челтәрләренең, яктырту челтәрләренең, радиолинияләренең саклау зоналарында - күрсәтелгән коммуникацияләр хужалары;

6) жир асты коммуникацияләренең саклау зоналарында (әгәр урнаштыру рөхсәт ителгән булса) - күрсәтелгән коммуникацияләрнең хужалары.

14. Урамнардан һәм юллардан жир асты суларын һәм жир өсте суларын агызу өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын жыештыру һәм чистарту, яңгыр канализациясе коллекторларын һәм яңгыр кабул итү коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

15. Диспетчерлык пунктлары территорияләрен, жәмәгать транспортының борылу майданчыкларын карап тоту һәм жыештыру пассажир транспортын эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

16. Жәмәгать транспортын көтү павильоннарын карап тоту һәм жыештыру вәкаләтле территориаль органнар тарафыннан муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләргә башкаруга конкурста җиңгән махсуслаштырылган оешмалар белән шартнамәләр нигезендә тәэмин ителә.

17. Автомобиль юлларының юл буенда яисә алар янында урнашкан сервис объектлары (кибетләр, кафелар, кунакханәләр, АЗСлар, СТО, ял майданчыклары) өчен бүленгән территорияләргә карап тоту һәм жыештыру мондый объектларның хужасы (милекчесе) тарафыннан башкарыла.

18. Жәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм карап тоту төртибә гамәлдәге законнар, санитария кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә билгеләнә.

Бәдрәфләрнең санитар һәм техник торышын аларның милекчеләре, хужалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәтә торган махсуслаштырылган оешмалар тәэмин итә.

19. Төзекләндерү эшләрен башкару ешлыгы, объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып, заказ бирүче тарафыннан билгеләнә.

20. Физик һәм юридик затлар тарафыннан жирлек территориясен карап тоту һәм жыештыру чикләре бирелгән жир кишәрлеге чикләре (әгәр жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән булса, биләүдәге жир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча) һәм биналар һәм корылмалар, алардагы урыннар милекчеләренең янәшәдәге территорияләрне төзекләндерүдә катнашу тәртибе нигезендә әлеге Кагыйдәләрнең VIII бүлегендә билгеләнә.

21. Вәкаләтле органнар билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлек территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм жыештыру эшләренең үтәлешен тикшереп торалар.

Авыл жирлеге территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә карап тоту һәм жыештыру эшләрен башкаруны тикшереп торы Иске Икшөрмә авыл жирлеге башлыгы аша органнарның вәкаләтле вәкиле тарафыннан гамәлгә ашырыла.

III. Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир кишәрлекләрен карап тоту буенча фасадларның һәм коймаларның, юлларның, индивидуаль торак йортларның, яңгыр канализациясе челтәрләренең, күзәтү һәм яңгыр коеларының, су чыгару корылмаларының, техник элементлар чараларының, тышкы яктырту объектларының, кече архитектура формаларының, стационар булмаган объектларның, төзелеш эшләрен башкару урыннарының, күмү урыннарының тышкы күренешенә карата таләпләр, автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау урыннары. Жирлек территориясен бәйрәмчә бизәү. Юл сервисы объектлары.

Биналарны, корылмаларны карап тоту буенча гомуми таләпләр һәм алар урнашкан жир кишәрлекләре

22. Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир кишәрлекләрен карап тотуны аларның милекчеләре яисә башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә йә махсуслаштырылган оешмаларны үз акчалары исәбеннән жәлеп итү юлы белән гамәлгә ашыралар.

23. Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир кишәрлекләрен карап тоту биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир кишәрлекләрен төзекләндерүне үз эченә ала:

- 1) биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;
- 2) жир кишәрлеген жыештыру һәм санитария-гигиена буенча чистарту;
- 3) гражданнар, оешмалар һәм индивидуаль эшкурлар эшчәнлегенә нәтижәсендә барлыкка килә торган житештерү һәм куллану калдыкларын жыю һәм алып китү;
- 4) жир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау.

24. Бина, корылма фасадларының тышкы күренешенә гомуми таләпләр:

24.1. биналарның, корылмаларның фасадлары өчен төп шарт булып архитектура-сәнгать образының, материалларның һәм төсләрнең стиль бердәмлегә тора.

Фасадның локаль участкалары, детальләр, элементлар һәм өстәмә жиһазлар комплекслы карар нигезендә урнаштырылырга тиеш. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары, учреждение такталарыннан, режим табличкаларыннан тыш, паспорт нигезендә урнаштырылырга һәм файдаланылырга тиеш;

24.2. төсләр чишелеше фасадның характеристикаларына һәм стиль чишелешенә, объектның функциональ билгеләнешенә, әйләнә-тирә мохиткә туры килергә тиеш;

24.3. урамнан күренгән йортларның ян-як фасадлары (Ян фасадлары), аркалы юлларның стеналары һәм япмалары тулысынча төп фасад төсенә буяла;

24.4. биналарның, корылмаларның фасадлары төзелеш өлешенә, декоратив бизәкләргә һәм инженерлык элементларына күзгә күренеп зыян килмәскә тиеш һәм тиешле эстетик халәттә торырга тиеш. Бинаның фасады төсенә зыян килү фасадының гомуми мәйданының 5% тан артмаска тиеш;

24.5. биналарның, корылмаларның фасадларын ликвидацияләүгә яисә аерым детальләрне үзгәртүгә бәйле рәвештә үзгәртү норматив хокукий актларда билгеләнгән тәртиптә рәхсәт ителә;

24.6. бина фасадының төсләр гаммасы бина фасадларының төсләр чишелеше паспорты нигезендә билгеләнә һәм билгеләнгән тәртиптә килештерелә. Бинаны, корылманы эксплуатацияләгәндә яисә ремонтлаганда төснә үзгәртү рәхсәт ителми;

24.7. мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан биналарның фасадларын бизәү мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәгә законнар һәм мәдәни мирас объектларын саклау зоналары проекты нигезендә мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәгә вәкаләтле органнар белән килештереп гамәлгә ашырыла һәм биналар архитектурасы стилидә, шул исәптән урамнар төзүнең гомуми стиль карары;

24.8. фасадларны буяу бары тик штукатур, түбә һәм лепка эшләрен кабул иткәннән соң һәм бина фасадларының төсләр чишелеше паспорты нигезендә генә башкарыла;

Биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту

25. Биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту үз эченә ала:

25.1. конструктив элементларны, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларын, балкон һәм лоджия коймаларын, кәрнизләрне, болдырларны һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскыч коймаларын, витриналарны, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны вакытында ремонтлау һәм торгызу һәм аларның буявын, ;

25.2. су агызгычларның, су агызу торбаларының төзек хәлдә булуын һәм тотылуын тәмин итү;

25.3. жөйләрне, ярыкларны һәм чокырларны герметизацияләү, төзөтү һәм тегү;

25.4. керү урыннарын, цоколь тәрәзәләрне һәм подвалларга керү урыннарын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту,

25.5. фасадта урнаштырылган электр яктыртуны төзөк хәлдә тоту һәм караңгы төшкөч аны кабызу;

25.6. фасад өслеген, шул исәптән фасад элементларын, аларның торышына һәм эксплуатация шартларына карап, вакытында чистарту һәм юу;

25.7. тәрәзәләрне һәм витриналарны, элмә такталарны һәм күрсәткечләрне вакытында юу;

25.8. язулардан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мәғлүмәти-басма продукциядән, шулай ук төшерелгән граффитилардан чистарту.

26. Биналарның һәм корылмаларның фасад элементлары составына түбәндәгеләр керә: :

1) приямкалар, подвал бүлмәләренә керү урыннары һәм чүп-чар камералары;

2) керү төркемнәре (баскычлар, мәйданчыклар, култыксалар, керү урынындагы козыреклар, киртәләр, стеналар, ишекләр һ. б.);

3) цоколь һәм отмостка;

4) стеналар яссылыгы;

5) фасадларның чыгып торган элементлары (балконнар, лоджияләр, эркерлар, кәрнизләр һ. б.);

6) түбәләр, вентиляция һәм төтен торбаларын, киртәләрне, түбәгә чыгу урыннарын һ. б. кертәп;

7) архитектура детальләре һәм тышлау (декоратив-сәнгати бизәү элементлары, колонналар, пилястралар, розеткалар, капительләр, фризлар, билбаулар һ. б.);

8) бүрәнкәләрне дә кертәп, су агызу торбалары;

9) парапет һәм тәрәзә киртәләре, рәшәткәләр;

10) тәрәзәләрне, балконнарны, пояскаларны, цоколь чыгынтыларын, асылмаларны һ. б. ш. металлдан бизәү;

11) асылмалы металл конструкцияләр (флаг тоткычлар, анкерлар, янгын баскычлары, вентиляция жиһазлары һ. б.);

12) панельләр һәм блоklar арасында горизонталь һәм вертикаль жөйләр (эре панельле һәм эре блоклы биналарның фасадлары);

13) пыялалар, рамнар, балкон ишекләре;

14) биналар янындагы стационар киртәләр.

27. Биналарның, корылмаларның, төзеләп-янкормаланган торак булмаган биналарның миләкчәләре, башка хокук ияләре һәм тиешле бурычлар йөкләнгән башка затлар:

27.1. кирәк булган саен, әмма елга бер тапкырдан да сирәгрәк түгел, фасадларны чистарталар һәм юалар, махсус техника һәм методика буенча юалар;

27.2. кирәк булган саен, әмма елга ике тапкырдан да сирәгрәк түгел, яз көне (жылыту системалары сүндерелгәннән соң) һәм көз көне (жылыту сезоны башланганчы) тәрәзәләрнең, балкон һәм лоджия ишекләренәң, подъездлардагы керү ишекләренәң эчке һәм тышкы өслеген чистарталар һәм, кагыйдә буларак, химик чаралар белән юалар.;

27.3. агымдагы ремонт, шул исәптән фасадның факттагы торышын исәпкә алып, 5 - 6 ел аралыгында фасадны буяу үткәрелә;

27.4. фасадның аерым элементларына (цокольләр, болдырлар, баскычлар, приямкалар, керү ишекләре, капкалар, цоколь тәрәзәләре, балконнар һәм лоджияләр, су агымы торбалары, тәрәзә төбәндәге су агымы, сызыкча ачышлар һәм башка конструктив элементлар) ярдәмчә ремонт ясыйлар.

Ярдәмче ремонт кимендә өч елга бер мәртәбә үткәрелә. Фасадларның конструктив элементлары һәм бизәлеше аларның нормаль тузган саен яисә кинәт зарарлану (аварияләр, табигый бәла-казалар, янгын һ. б.) шартлары килеп чыкканда әлеге хәлләр гамәлдә булмау көненнән алып ике ай эчендә торгызылырга тиеш.;

27.5. фасадларның чыгып торган конструкцияләре жимерелү куркынычы янаган очракта саклау-кисәтү чараларын (киртәләр, челтәрләр урнаштыру, элементның жимерелә торган өлешен демонтажлау һ. б.) башкаралар;

27.6. тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасын (элмә такта) әгәр мондый элмә такта эксплуатацияләнмәсә (арендатор [субарендатор] киткән), бинаның фасады үзгәртелгән очракта сүтәләр..

28. Фасадларны файдаланганда рөхсәт ителми:

28.1. биналарның һәм корылмаларның фасад стеналары өслегенә зарарлануы (пычрануы): су агып китү, буяуларның кабаруы, ярыклар булу, штукатурканың кабарып китүе, тышлаулар, кирпич кирпичнең зарарлануы, тимер-бетон конструкцияләрнең саклагыч катламының ярылып китүе һ. б.;

28.2. биналарның һәм корылмаларның архитектура һәм сәнгать-скульптура детальләренә: колонналарның, пилястрларның, капительләренә, фризларның, тартмаларның, барельефларның, лепка бизәкләренә, орнаментларның, мозаикаларның, нәфис рәсемнәрнең зарарлануы(алар булган очракта булмау) һ. б.;

28.3. панельара тоташуларны герметизацияләүне бозу;

28.4. штукатурканың, фасадларның, биналарның һәм корылмаларның цоколь өлешендәге буяу катламының зарарлануы (катламның китүе, пычрануы), шул исәптән тәрәзә, Керү приямкалары конструкциясенә төзек булмавы;

28.5. биналар һәм корылмалар фасадларының: балконнарның, лоджияләренә, эркерларның, тамбурларның, кәрнизләренә, козырекларның һәм башкаларның зарарлануы (пычрануы).;

28.6. балкон, лоджия, парапет киртәләренә жимерелүе(булмавы, пычрануы) һ. б.;

28.7. фасадны һәм аның элементларын әлеге бина, корылма өчен билгеләнгән материаллардан төсә буенча аерылып торган материаллар белән бизәү һәм буяу проектлы төслә паспорт белән;

28.8. бинаның, корылманың фасадында һәм (яисә) түбәсендә вәкаләтле орган белән килештерелгән паспортсыз тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, учреждение такталарыннан, режим табличкаларыннан тыш;

28.9. жимерелгән яки зыян күргән архитектура детальләрен торгызганчы фасадларның буявы;

28.10. фасадларның өлешчә бизәлеше (биналарның беренче катларының тулысынча буялуы искәrmә булып тора);

28.11. фасадлар, шул исәптән тәрәзәләр һәм витриналар, ишекләр, балконнар һәм лоджияләр төзәлеше һәм жиһазларының төсләр чишелешен, рәсемен, тышлык калынлыгын һәм башка элементларын иреккә үзгәртү, фасадның гомуми архитектура чишелешенә туры килми;

28.12. гамәлдәге козырекларны һәм навесларны биналарның һәм корылмаларның фасадларына аларның декоратив чишелешен һәм тышкы кыяфәтен боза торган өстәмә элементлар һәм җайланмалар белән жиһазлау;

28.13. Фриз төзелеше, конструкциягә беркетү элементлары (каркас, фасад, стеналар) белән күзгә күренеп тоташтырылган фасадның бизэлеше, шулай ук мондый беркетүләрне (планкалар, почмаклар, профильләр) яшерә торган, төсө буенча Фриз, козырек, бизәкләү төсө белән туры килми торган тоташтыру;

28.14. гомуми файдаланудагы территорияләрдән фасадлары чыга торган һәм карала торган биналарда һәм корылмаларда тонык металл полотнолар урнаштыру, фасадның архитектур чишелешенә, фасадтагы башка керү юлларының характерына һәм төсләренә туры килми торган ишек тутыруларын урнаштыру;

28.15. ишек блогының фасад яссылыгына карата уемда урнашуын үзгәртү;

28.16. тәрәзә һәм ишек тартмасы белән уем арасындагы жөйләрнең сыйфатсыз чишелеше, фасадның тышкы күренешен начарайта;

28.17. үтә күренмәлелекнең иреккә үзгәрүе, пыяла өслеген декоратив пленкалар белән каплау һәм буяу, пыяла блоklar белән алмаштыру;

28.18. биналарның һәм корылмаларның фасадлары, түбәләре, стеналары элементларын (төтен чыгару урыннары, вентиляция, телевидение һәм радионы күмәк кабул итү системалары антенналары, чыбыклы радиотапшырулар челтәре стойкалары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр, парпетлар, янгынга каршы баскычлар, жиргә утырту элементлары һ. б.) асылмалы элемент линияләрен һәм һава-кабель кичүләрен беркетү сыйфатында куллану;

28.19. балконнарда, лоджияләргә тиешле рөхсәтсез нинди дә булса үзгәрешләр кертү, балконнарның тышкы ягына келәмнәр, кием-салым, эчке киемнәр элү, лоджияләр һәм урамга чыга торган биналарның төп фасадлары тәрәзәләрен элү, шулай ук аларны төрлө көнкүреш әйберләре белән тутыру;

28.20. тышкы кондиционерларны һәм антенналарны архитектура детальләрендә, декор элементларында, кыйммәтле архитектура бизэлеше булган өслекләрдә урнаштыру, шулай ук архитектура өслекләренә зарарлануына китерә торган беркетү;

28.21. фасадның булган декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркем элементлары, керү төркемнәрен урнаштырганда яңа бизәк һәм реклама белән капларга;

28.22. афишаларны, белдерүләрне, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне киләчәктә алардан файдалану максатларында биналарның һәм корылмаларның, шул исәптән капитал булмаган корылмаларның фасадларына, тәрәзәләренә (шул исәптән тәрәзә уемының эчке ягына), ишекләренә (шул исәптән ишек һәм ишек уемының эчке ягына) элү һәм ябыштыру;

28.23. фасадларның архитектурасын, төсләрен, биналарның һәм корылмаларның декоратив-сәнгати бизәлешен шушы биналарның, корылмаларның, күпфатирлы йорттагы урыннарның милекчеләренә ризалыгын алмыйча үзгәртү;

28.24. тышкы кондиционерларны урнаштыру:

- торак пункт эстетикасына таләпләр югары булган урамнарда һәм гомумшәһәр юлларында урнашкан биналарның төп һәм ян фасадларында;

- кондиционерның тышкы һәм эчке блогын тоташтыручы чыбык урыныннан еракта;

- конденсатны үзәкләштереп жибәрмәгәндә.

29. Антенна-фидер жайланмаларын, радиореле станцияләрен, кабул итү-тапшыру радио жһазларын, спутник һәм эфир телевидениесе антенналарын урнаштыру рөхсәт ителми:

- 29.1. төп фасадларда;
29.2. брандмауэрларда, ишегалды һәм ян фасадларда;
29.3. биналарның һәм корылмаларның силуэт түбөлөрендө (манараларда, гөмбәзләрдә), парапетларда, түбә коймаларында, вентиляция торбаларында;
29.4. фасадның почмак өлөшөндө;
29.5. балкон, лоджия киртөлөрөндө;
30. Тышкы күзөтү видеокамералары лапаслар, козыреклар, балконнар, эркерлар астында, архитектура детальлөрөннөн, декордан, кыйммәтле бизәк элементларыннан Азат фасад участкаларында урнаштырыла.
Тышкы күзөтү видеокамераларын колонналарда, фронтонарда, кәрнизләрдә, пилястраларда, порталларда, козырекларда, балкон цокольлөрөндө урнаштыру рөхсәт ителми.
31. Рөхсәт ителә:
31.1. подъездларга кергәндө мәгълүмат стендлары урнаштыру;
31.2. эфир телевидениесен күмәк кабул итү системасының антенналарын һәм кабельләрән биналар түбәсендө проект карары нигезендө урнаштыру.
31.3. тышкы кондиционерларны торак пункт эстетикасына таләпләр югары булган урамнарда һәм гомумшәһәр юлларында урнашкан биналарның төп һәм ян фасадларында, аларны проектта махсус каралган урыннарда яисә визуаль кабул итү өчен яшерен урыннарда урнаштыру шарты белән (биналарның балконнарның, лоджияләрнең эчке ягындагы стеналарында, биекlege 1,0 метрдан артыграк булган парапетлар артында) урнаштыру түбә биекlege).

Юл сервисы объектларын карап тоту

32. Автомобиль юлларының юл буе полосасында яисә аларга турыдан-туры якинлыкта урнашкан юл сервисы объектлары территорияләрән карап тоту мондый объектларның хужасы (милекчесе) тарафыннан гамәлгә ашырыла.
33. Юл буе сервисы объектлары территорияләрән төзекләндерү элементларының мәжбүри исемlege үз эченә алырга тиеш:
уңайлы хәрәкәт итү өчен каты өслек;
территорияне яктырту, архитектура-декоратив яктырту;
аларны урнаштыру һәм карап тоту таләпләрән үтәгән бәдрәф кабиналары;
чүп савытлары һәм кече контейнерлар;
яшелләндерү (газоннар, чәчәкләр) һәм яшелләндерү участкаларын яклау элементлары (киртәләр).
34. Сервис объектларын һәм аларга якин территорияләрне урнаштыру һәм карап тоту таләпләрән:
сервис объектларына керү-чыгу юллары, керү юллары күчеш-тизлек полосалары белән җиһазландырылырга тиеш;
сервис объектларының күчеш-тизлек полосалары һәм территорияләре тышкы яктырту белән җиһазландырылырга тиеш;
хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы мәйданчыгына чыгу юллары юлдан су агызуның гамәлдәге системасына бәйләнгән буй су агызу юлы тәэмин ителерлек итеп төзелергә тиеш (чыгу юллары астына су үткөрү торбалары салынырга тиеш).;
хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы мәйданчыгының һәм аңа таба чыгу юлларының буй авышлыгы юлның капма-каршы ягына юнәлдерелергә тиеш.
Түгәрәкләнү радиуслары чикләрөндө ул 20% төшкил итәргә тиеш.

мәйданчык һәм аңа чыгу юллары автомобиль юлы белән бертигез тотрыклы камилләштерелгән катламга ия булырга тиеш;

«юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары " ГОСТ Р 52289-2019 таләпләре нигезендә юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары булу. Юл билгеләрен, билгеләрен, светофорларны, юл киртәләрен һәм юнәлеш бирүче жайланмаларны куллану кагыйдәләре»;

сервис объекты территориясендәге житешсезлекләргә эксплуатацияләү һәм тоту процессында бетерү «гомуми файдаланудагы автомобиль юллары " ГОСТ Р 59292-2021 таләпләре нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Жәйге тоту дәрәжәсенә таләпләр. Бәяләү критерийлары һәм контроль методлары " һәм ГОСТ Р 59434-2021 гомуми файдаланудагы автомобиль юллары. Кышкы тоту дәрәжәсенә таләпләр. Бәяләү критерийлары һәм контроль методлары»;

функциональ билгеләнеш буенча хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы территориясендә, шул исәптән, санитария-гигиена зонасы булырга тиеш;

тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга һәм бирелгән техник шартлар нигезендә файдаланылырга тиеш;

«Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 24.11.1995 №181-ФЗ Федераль законы нигезендә юл бие сервисы объектларында транспорт чараларын кую урыннарында инвалидлар идарә итә торган транспорт чараларын бушлай кую өчен урыннар бүлеп бирелергә тиеш.

Күрсәткечләр

35. Биналарның, корылмаларның фасадлары, шулай ук жир кишәрлекләргә, урам исемнәргә күрсәтелгән күрсәткечләрдән тыш, күрсәткечләр белән жиһазландырылырга тиеш.

Урам исемнәргә язылган күрсәткечләр бина һәм корылмаларның фасадларында, урам чатларында, урам башларында һәм очларында урнашкан жир кишәрлекләрендә урнаштырылырга тиеш.

Чатларда урам исемнәргә өлгә чатны узганнан соң урамның уң ягында урнашкан биналарда һәм корылмаларда, жир кишәрлекләрендә урнаша.

Урам башында (урам нумерациясә башлана, урам нумерациясә барышында урам башыннан урам буенча хәрәкәт) урам исемнәргә урамның сул ягында урнашкан биналарда һәм корылмаларда, жир кишәрлекләрендә урнаша.

Урамның азагында (урам номеры беткән, урам номеры барган саен урам ахырына таба хәрәкәт) урам исемнәргә уң якта урнашкан биналарда һәм корылмаларда, жир кишәрлекләрендә урнаша.

Урам исемнәргә күрсәтелгән күрсәткечләр, өлгә Кагыйдәләргә 34 пунктында билгеләнгән таләпләргә исәпкә алып, бина һәм корылмаларның, шулай ук жир кишәрлекләргә номерлары күрсәткечләргә белән бергә урнаштырыла.

Жир кишәрлөгә номерлары белән күрсәткечләр өлгә жир кишәрлегендә бина яки корылма булмаганда гына урнаштырыла. Бер үк вакытта биналарның һәм корылмаларның номерларын жир кишәрлөгә номерлары белән бергә бер жир кишәрлегендә урнаштыру рәхсәт ителми.

36. Урам исемнәргә һәм йорт номерлары белән күрсәткечләр жирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукий актларында, өлгә Кагыйдәләрдә билгеләнгән урыннарда һәм үтәлештә урнаштырыла.

37. Урам исемнәре һәм йорт номерлары күрсәткечләрендәге мәгълүмат Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә урнаштырыла.

Урам исемнәре һәм йорт номерлары күрсәткечләренең типларына һәм төрләренә карата унификацияләнган таләпләр жирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукий актлары белән билгеләнә.

38. Биналарның һәм корылмаларның, шулай ук жир кишәрлекләренең номерлары күрсәткечләре урыннарда урнаштырыла:

- жир өстеннән 2,5 м дан да ким булмаган һәм 5,0 м дан да биегрәк булмаган биеклектә;

- фасадның тышкы почмагыннан 1,0 м дан артык түгел;

- пыяланы капلامый торган һәм каплай торган витриналар, тәрәзәләр, архитектура детальләре һәм декоратив-сәнгати бизәлеш;

- ачык яктырту ысулын кулланмыйча;

- фасадның архитектура үзенчәлекләрен исәпкә алып;

- төп һәм ян фасадта -фасадның уң ягында, әлеге Кагыйдәләрдә каралган очрактардан тыш;

- ишегалды фасадында -квартал эчендәге юл ягыннан;

- берьяклы транспорт хәрәкәте булган урамнарда -транспорт хәрәкәте юнәлеше буенча якин булган фасад ягында;

- фасад озынлыгы 100 м дан артык булганда -фасадның сул почмагында кабатлау белән;

- промышленность предприятиеләренең коймаларында һәм корпусларында -төп керү урыныннан, керү урыныннан уң якта;

- фасадлары белән урам һәм гомумшәһәр юллары чатына чыгып торган биналарда, - фасадларның чатка якин почмакларында;

- бердәм горизонталь һәм Вертикаль күчәрне исәпкә алып;

- коймада яки табличкада, бина яки корылма булмаганда.

39. Аерым торган күрсәткечләрне (стелаларны)урнаштыру рәхсәт ителми:

- нейтраль төсләрдә (соры, кара, көрән яки караңгы төсмердәге башка төсләр) һәм (яки) натураль (натураль төсләрне имитацияләүче) материалларда башкарылмаса;

- биеклегә 6,0 м дан артык булган чокыр;

- нигезен тирәнәйтмичә;

- әгәр урнаштыру тротуарның норматив киңлеген киметә икән, шулай ук машина кую һәм машина кую өчен билгеләнгән юлларда, урыннарда;

- фундаменты агач көүсәләреннән 5,0 м якынарак булган урыннарда, жир кишәрлегә чикләрендә объект проектында каралган яшеллекләр (агачлар, куаклар) урынына чыршы;

- эзерләгәндә профнастил, тукулган материаллар, беркетүнең ачык ысулларын кулланып;

- мәгълүмат кырында фотосурәт белән;

- мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып.

40. Подъездларның һәм фатирларның номерлары күрсәткечләре ишек уемы өстендә яисә ишек уемын тутыру импостында (горизонталь табличка) яисә ишек уемыннан уң якта 2,0 - 2,5 м биеклектә урнаштырыла.

41. Янгын гидрантларының, полигонометрик билгеләрнең урнашу күрсәткечләре, геодезия билгеләренең урнашу күрсәткечләре биналар

цокольләрәнә, магистраль камераларына һәм суүткәргеч һәм канализация челтәрләре коеларына урнаштырыла.

42. Янгын гидрантларының урнашу күрсәткечләрен, полигонометрик билгеләрне, геодезия билгеләренәң урам атамалары, йорт номерлары күрсәткечләре янәшәсендә, шулай ук архитектура детальләрендә, декоратив-сәнгатьчә бизәлештә, пыялада, капкаларда, ишекләрдә урнаштыру рәхсәт ителми.

43. Күрсәткечләренә чиста һәм төзек хәлдә тотарга кирәк.

Керү төркемнәре (төеннәр)

44. Биналарның, корылмаларның керү урыннарында яктырту жайланмалары, түбә (козырек), өслекне тоташтыру элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәрен йөртү өчен жайланмалар һәм жайланмалар (пандуслар, култыкшалар һ. б.), чүп савытлары урнаштырырга кирәк. Пандус өслеге кытыршы текстуралы, горизонталь канауларсыз шуыш материалдан эшләнәргә тиеш. Пандусларның киртәләү конструкцияләре булмаганда, биеклегә 75 мм дан да ким булмаган киртәләү бортигы һәм тоткалар каралган. Бордюр пандусының авышлыгы 1:12 кабул ителә.

Пандусны яисә аның озынлыгын 9 м дан артыграк борганда, һәр 9 м саен кимендә 1,5 х 1,5 м зурлыктагы горизонталь майданчыклар карарга киңәш ителә. горизонталь майданчыкларда төшү тәмамлангач, дренаж жайланмаларын проектларга кирәк. Пандусның башында һәм ахырында юлның горизонталь участкаларын әйләнә-тирә өслектән текстурасы һәм төсә белән аерылып торырга кирәк.

Баскычның яисә пандусның ике ягында да дивардан 40 мм ераклыктагы түгәрәк яки турыпочмаклы кисемтәлә 800 - 920 мм биеклектәге тоткычлар каралган. баскычның киңлегә 2,5 м һәм аннан да артыграк булганда аергыч тоткычлар каралган. Тоткаларның озынлыгы һәр ягындагы пандус яки баскыч озынлыгынан кимендә 0,3 м га зуррак билгеләнә. тоткаларның конструкцияләре кулның металл белән орынуын булдырмаска тиеш.

45. Керү төркемнәрен проектлаганда, эксплуатацияләгәндә, биналарның, корылмаларның фасадларын яңартканда, үзгәрткәндә рәхсәт ителми:

45.1. фасадның гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркемә элементлары, яңа бизәкләү һәм реклама белән ябу;

45.2. подвалга һәм цоколь катка, идәннәре жир дәрәжәсеннән 1,2 метрдан югарырак урнашкан бүлмәләргә, гомуми файдалану территориясенә чыга торган фасадларга керү юлларын төзү;

45.3. жәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулый торган терәк элементлар (колонналар, терәкләр һ. б.) төзү;

45.4. бинаның бөтен фасадының комплекслы чишелешен исәпкә алып, проект документациясен эшләмичә ике һәм аннан да күбрәк керү юлларын (булганнарын исәпкә алып) төзү;

45.5. жиңел конструкцияләрдән (баскычлар, пандуслар, болдырлар, яшелләндерү) керү төркемә элементларын янәшәдәге тротуарга тротуарның минималь норматив киңлегә булган урам-юл челтәре тротуарлары зонасында урнаштыру;

45.6. жиңел конструкцияләрдән керү төркемнәрен Кызыл сызыклардан читтә 1,5 м дан артыкка урнаштыру;

- 45.7. керү төркемен күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренә ризалыгын алмыйча күпфатирлы йортта урнаштыру;
- 45.8. Торак урын милекчесенә ризалыгын алмыйча керү төркемен урнаштыру өчен балконнан файдалану;
- 45.9. күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган урыннарның керү төркемнән вәкаләтле орган белән килештермичә ирекле урнаштыру.

Түбә

46. Биналарның, корылмаларның түбәләре, су агызу системасы элементлары, төтен чыгару һәм вентиляция системаларының башлыklары төзек хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава шартларында йортларда яшәүчеләр һәм жәүлеләр өчен куркыныч тудырмаса тиеш.
47. Кышкы вакытта биналарның милекчеләре һәм башка хокук ияләре, шулай ук күпфатирлы йортлар белән идарә иткән идарәче оешмалар түбәләргә кардан, боздан һәм боз сөңгеләреннән вакытында чистартуны оештырырга тиеш. Жәүлеләр зонасына чыга торган яклардагы түбәләргә кардан чистарту участокларны киртәләп һәм барлык кирәкле саклык чараларын күреп, бары тик тәүлекнең якты вакытында гына башкарылырга тиеш. Калган түбәләрдән, шулай ук яссы түбәләрдән кар эчке ишегалды территорияләренә агызылырга тиеш. Түбәләрдән жәүлеләр юлына ташланган кар һәм боз кичекмәстән жыештырылырга тиеш.
48. Кар һәм боз ташлаганда, боз сөякләрен чүпләгәндә, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда агачлар һәм куакларның, электр белән тәэмин итү, яктырту һәм элемент һава линияләренә, юл билгеләренә, юл светофорларының, юл киртәләренә һәм юнәлеш бирүче жайланмаларның, жәмәгәт транспортын көтү павильоннарының, биналарның декоратив бизәлешенә һәм инженерлык элементларының сакланышын тәэмин итә торган чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементлар зарарланган очракта, алар түбәгә чистарткан һәм зарарланган зат хисабына торгызылырга тиеш.
49. Биналарның, корылмаларның түбәләрендә су агып торган суның жәүлеләр һәм жәүлеләр зоналарына турыдан-туры эләгүенә юл куймаслык су агызгыч булырга тиеш. Улаклар, чокырлар, су агызгычлар өзәлмәс һәм жыела торган күләмдә су үткөрү өчен исәпләнгән булырга тиеш. Жәүлеләр зонасы булган биналар ягына чыга торган су агымнары жәүлеләр юлларыннан читкә чыгарылырга тиеш.
50. Рәхсәт ителми:
- 50.1. түбәдән файдалану өчен билгеләнгән әйберләргә (көрәкләр, кыстыргычлар, ломнар), төзәлеш материалларын, ремонт калдыкларын, файдаланылмый торган механизмнарны һәм башка әйберләргә биналарның, корылмаларның түбәләренә жыю;
- 50.2. бина түбәләреннән боз, кар һәм чүп-чарны су агызу торбалары чокырларына агызу.

Жир кишәрлекләрен карап тоту

51. Жир кишәрлекләргә территорияләрен карап тоту үз эченә ала:
- 51.1. көн саен чүп-чардан, яфраклардан, кардан һәм боздан жыештыру (боз);

- 51.2. юлларның, күперләрнең, урамнарның, тротуарларның, машина юлларының, жәяүлеләр территорияләренең юл өслеген бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү;
- 51.3. карны жыю һәм себерү;
- 51.4. кар һәм бозны (кар-боз ясалмаларын)чыгару;
- 51.5. контейнер майданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерларны, чүп савытларын, эскәмияләрне, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм техник яктан төзек хәлдә тоту һәм башкалар;
- 51.6. чүп кабул итү камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыкларын жыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;
- 51.7. яңгыр һәм кар суларын агызу;
- 51.8. каты коммуналь (көнкүреш), эре габаритлы һәм башка калдыкларны жыю һәм чыгару;
- 51.9. тузан барлыкка килүне һәм һаваны дымландыруны киметү өчен территориягә су сибү;
- 51.10. яшел утыртмаларның сакланышын тәмин итү һәм аларны карау;
- 51.11. коммуналь билгеләнештәге объектларны, инженерлык коммуникацияләрен (корылмаларын), юлларны, күперләрне, жәяүлеләр кичүләрен төзегәннән, реконструкцияләгәннән һәм ремонтлаганнан соң төзекләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрация, археология һәм башка жир эшләрне башкару;
- 51.12. күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын (яңгыр канализациясен), жир асты коммуникацияләре коеларын (корылмаларын) гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә тоту;
- 51.13. жир кишәрлекләренең коймаларын карап тоту, шул исәптән территориягә чит затлар үтеп керү һәм (яисә) калдыкларны рөхсәтсез урыннарда урнаштыру мөмкинлегеннән мәхрүм итә торган жимерелгән (сүтелгән, жимерелә торган) биналарның, корылмаларның коймаларын урнаштыру һәм карап тоту, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартуны тәмин итү.
- 51.14. үләнне периодик рәвештә чабу, чүп үләнле һәм куаклы үсемлекләргә юк итү, Америка корычагач яфраклы өрәңгесен (барыннан да элек – гражданныр гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч тудыручы үсемлекләргә, шул исәптән Сосновский балтырганын кисү).

Физик һәм юридик затлар, муниципаль берәмлек территориясендә таралуны булдырмау максатларында, милек хокукында яисә башка хокукларда үзләренә караган жир кишәрлекләрендә (шул исәптән коймалар һәм биналар һәм корылмалар фасадлары буйлап) Сосновский балтырганы, корычагач яфраклы (Америка) өрәңге, үсентеләрдән үсеп чыккан яшь агачлар үсүенә юл куймаска тиеш.

Биеклегә 1,5 м га кадәр житкән үсенте үсентеләргә үсеп чыккан яшь агачлар, биеклегенә карамастан, кәлтә яфраклы (Америка) өрәңге, Башкарма комитет белән килештермичә, физик һәм юридик затлар тарафыннан киселергә тиеш. Биеклегә 1,5 метрдан артыграк булган яшь агачларны кисү Башкарма комитет белән килештереп, Административ регламентта каралган тәртиптә башкарыла.

Сосновский балтырганын һәм гражданныр гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч тудыручы башка үсемлекләргә бетерү чаралары аның үсентеләргә үсеп чыкканчы һәм чәчәк ата башлаганчы үткәрелергә тиеш.

Сосновский балтырганын һәм гражданнар гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч тудыручы башка үсемлекләргә бетерү чаралары түбәндәге ысуллар белән үткәрелергә мөмкин:

- химик яктан-үсү уякларына гербицидлар һәм (яки) арборицидлар сиптерү;
- механик яктан – чаптыру, коры үсемлекләргә жыю, тамыр системасын казу;
- агротехник яктан – туфрак эшкәртү, күпьееллык үләннәр чөчү.

Юлларны карап тоту

52. Юлларны карап тотуны муниципаль заказны урнаштыру нәтижеләре буенча әлегә төр эшләргә башкаруга конкурста җиңгән махсуслаштырылган оешмалар гамәлгә ашыра.

53. Юл территорияләрен карап тоту үз эченә ала:

- 1) юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге машина юлларын ремонтлау;
- 2) тротуарлардан (жәяүлеләр зоналарыннан, юллардан) һәм юлларның машина йөрү өлешеннән, ясалма юл корылмаларыннан пычрак, чүп-чар, кар һәм бозны (бозларны) жыю;
- 3) юл өслекләрен юу һәм аларга су сибү;
- 4) газоннарны һәм яшел үсентеләргә карау;
- 5) тышкы яктырту терәкләрен ремонтлау;
- 6) кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;
- 7) ясалма юл корылмалары составына керә торган күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын, тау канауларын һәм ачык лотокларны төзү, ремонтлау һәм чистарту;
- 8) коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектура формаларын төзү, ремонтлау һәм ел саен буяу;
- 9) ачык люкларны ачыклау, юл өслегенең бозылуы һәм коймаларны урнаштыру максатларында юлларның торышына көндәлек мониторинг.

54. Юл өслеген саклау максатларында рәхсәт ителми:

54.1. йөкне өстерәп китерү;

54.2. төяү-бушату эшләргә вакытында урамнарда рельсларны, бүрәнәләргә, тимер баганаларны, торбаларны, кирпичне, башка авыр әйберләргә ташлау һәм аларны жыю;

54.3. торак пунктның каты өслеклә урамнары буйлап чылбырлы машиналар куу;

54.4. квартал эчендәге жәяүлеләр юлларында, тротуарларда зур йөк транспорты хәрәкәте һәм тукталышы;

54.5. төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын машина юлында һәм тротуарларда ташлау һәм (яисә) жыю.

55. Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

55.1. жәяүлеләр өчен тимер киртәләргә һәм тротуар баганаларын сезонлы буяу ел саен кышкы сезон тәмамлангандан соң, төзекләндерү айлыгы уздырылган чорда башкарыла. Буяу алдыннан киртәләр ремонтланарга, пычрактан чистартыларга, юыларга һәм грунтланарга тиеш;

55.2. барлык юл тамгасы юл тамгасы салу өчен расланган паспортлар (схемалар) нигезендә эшләргә заказчысы билгеләгән чиратлылык срокларында һәм тәртибендә башкарыларга тиеш;

55.3. юлларны юл билгеләргә таләп ителгән төс һәм яктылык техникасы характеристикаларын, тоташтыру коэффициентын, эксплуатацияләүнең бөтен чоры дәвамында мәйданның саклануын тәмин итәргә тиеш;

55.4. юл билгеләрен беркетү конструкцияләре һәм системалары күз күреме шартларына һәм монтажда мөмкинлегенә карап сайлана;

55.5. юл билгеләре төзек хәлдә булырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш.

Вакытлыча билгеләнгән юл билгеләре аларны урнаштыру кирәклеген тудырган сәбәпләр бетерелгәннән соң бер тәүлек эчендә алына;

55.6. визуаль-коммуникация системасы элементлары: Транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, торак пунктның (поселоклар, торак районнар, микрорайоннар) планлаштыру-структур элементлары күрсәткечләре аларга таба хәрәкәт юнәлешен күрсәтү өчен юлларга һәм транспорт чишелешләренә куела;

55.7. шул исәптән жирлекнең гомуми файдаланудагы жирле эһәмияткә ия автомобиль юлының бер өлеше булган һәм (яисә) машина йөрү өлешенә һәм (яисә) тротуарга, юл кырыена терәлеп торган парковкалар (парковка урыннары) муниципаль хокукий актларда билгеләнгән тәртиптә файдаланылырга тиеш.

Индивидуаль торак йортларны карап тоту һәм территорияләренә төзекләндерү

56. Әгәр законда яки шартнамәдә башкасы каралмаган булса, индивидуаль торак йортларның милекчеләре (яисә) яллаучылары (алга таба - торак йортларның хужалары):

56.1. торак йортларның фасадларының, коймаларның (коймаларның), шулай ук йорт биләмәләре чикләрендәге башка корылмаларның торышын тиешенчә тәэмин итәләр, аларга ярдәм итә торган ремонтны һәм буяуны вакытында башкаралар;

56.2. торак йортта урам исемен һәм(яисә) йорт номерын күрсәтүче булуны тәэмин итәләр һәм аны төзек хәлдә тоталар;

56.3. яктырту фонарьларын тәүлекнең караңгы вакытында (алар булганда)кабызалар;

56.4. йорт биләмәсе территориясен тәртиптә тоталар һәм янәшәдәге территориянең тиешле санитар торышын тәэмин итәләр;

56.5. йорт биләмәләре чикләрендә яшеллекләренә тәртиптә тоталар, куакларны һәм агачларны санитар кисү үткәрәләр, газүткәргечләрнең, кабель һәм һава электр тапшыру линияләренең һәм башка инженерлык челтәрләренең саклау зонасында агачлар утыртуга юл куймыйлар;

56.6. канауларны һәм су агызу торбаларын чистарталар, язгы чорда эрегән суларны үткәрүне тәэмин итәләр;

56.7. янәшәдәге территориядән чистартылган карны транспорт йөрү, инженерлык коммуникацияләренә һәм андагы корылмаларга керү, жәяүлеләр йөрү һәм яшел утыртмаларның сакланышы тәэмин ителерлек итеп жыялар;

56.8. үзәкләштерелгән канализация булмаганда бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә санитария нормалары нигезендә жирле канализация, юыну чокыры, бәдрәф жиһазландыралар, аларны даими рәвештә чистарталар һәм дезинфекциялиләр;

56.9. каты һәм эре габаритлы калдыкларны контейнер мәйданчыкларында урнаштырылган контейнерларга һәм бункерларга туплыйлар;

56.10. билгеләнгән тәртип нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны вакытында жыюны һәм чыгаруны тәэмин итәләр.

57. Индивидуаль торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:
- 57.1. киртәләргә йорт биләмәсе чикләрендә урнаштырырга;
 - 57.2. йорт биләмәләре территорияләрендә һәм аларга якин территорияләрдә яфрактарны, төрле калдыктарны һәм чүп-чарны яндырырга;
 - 57.3. күмер, савыт-саба, утын, эре габаритлы калдыктар, төзелеш материалларын йорт биләмәсе территориясеннән читтә жыярга;
 - 57.4. транспорт чараларын йорт биләмәсе территориясеннән читтә юарга;
 - 57.5. ишегалды корылмалары төзәргә, йорт биләмәсе территориясеннән читтә чокырлар ясарга;
 - 57.6. әлеге территориянең урам юлларында махсус транспортка һәм урып-жыю техникасына керүне кыенлаштыра торган яисә керүгә комачаулый торган киртәләр урнаштырырга;
 - 57.7. территорияне төзекләндерү элементларын жимерергә һәм бозарга;
 - 57.8. комплектланмаган (төзек булмаган) транспорт чарасын йорт биләмәсе территориясендә сакларга;
 - 57.9. янәшәдәге территорияне теләсә нинди калдыктар белән чүпләргә;
 - 57.10. каты коммуналь калдыктарны урнаштырырга, шулай ук эре габаритлы калдыктарны контейнер майданчыктарында урнаштырылган контейнерлардан һәм бункерлардан читтә тупларга.
58. Жир кишәрлеге хужасы хужалык корылмалары, торак йорт төзәгән очракта, төзелеш материалларын янәшәдәге территориядә, 200 метрдан артмаган майданда, 30 календарь көннән артмаган срокка вакытлыча туплау рөхсәт ителә. Янәшәдәге территориядә төзелеш материалларын вакытлыча туплау максатларында жир кишәрлеге (бина яисә корылма) миләкчесе яисә башка хокук иясе жирлек башкарма комитетына язмача рөхсәт сорап мөрәҗғәгать итә, анда объектның адресы һәм янәшәдәге территориядә төзелеш материалларын вакытлыча туплауға рөхсәтнең гамәлдә булу вакыты күрсәтелә. Шулай ук вакытта автотранспорт йөрү тәмин ителергә тиеш, төзелеш материаллары компактлы итеп урнаштырылырга һәм пөхтә итеп бер рәткә тупланырга тиеш. Рөхсәт бирүдән баш тарту өчен нигез булып янәшәдәге территориядә элек тупланган төзелеш материалларының булуы тора.

**Яңгыр канализациясе челтәрләрен карап тоту,
күзәтү һәм яңгыр коелары, су үткәргеч корылмалар**

59. Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коелары, жир асты коммуникацияләре коелары, люктар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәтен куркынычсыз тәмин итә торган төзек хәлдә тотылырга тиеш.
60. Кабул итү, тупик, күзәтү һәм башка коеларны һәм камераларны техник яктан төзек тотуны аларның хужалары гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә туры китереп тәмин итә.
61. Торак пунктта яңгыр канализациясенең магистраль һәм квартал эчендәге челтәрләрен карап тоту һәм эксплуатацияләү әлеге максатларга жирлек бюджетында каралган акчалар чикләрендә махсуслаштырылган оешмалар белән төзәлгән шартнамәләр нигезендә гамәлгә ашырыла.
- Яңгыр канализациясенең ведомство челтәрләрен карап тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмалар хисабына башкарыла.

Хужасыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзәтү коелары юлларны карап торучы махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан тиешле куркынычсыз хәлдә тотылырга тиеш.

62. Яңгыр канализациясе коллекторларын саклап калу максатыннан, коллектор күчәреннән һәр якка 2 метрлы саклау зонасы урнаштырыла.

63. Яңгыр канализациясе коллекторларының саклау зонасы чикләрендә, тиешле документларны рәсмиләштермичә һәм эксплуатацияләүче оешма, башка органнар белән язмача килештермичә, гамәлдәге законнарда билгеләнгән очракларда рөхсәт ителми:

63.1. жир эшләрен башкарырга;

63.2. яңгыр канализациясе чөтләрләрән зарарларга, су кабул итү люкларын ватарга яки жимерергә;

63.3. төзелешне гамәлгә ашырырга, сәүдә, хужалык һәм көнкүреш корылмаларын урнаштырырга;

63.4. сәнәгать, көнкүреш калдыкларын, чүп-чарны һәм башка материалларны ташларга.

64. Урамнарны, биналарны, корылмаларны су басу, суүткөргеч, канализация, яңгыр корылмаларының, системаларның, чөтләрләрнең һәм корылмаларның төзек булмавы аркасында су агып чыгудан бозлавык барлыкка килү, шулай ук газоннарга, тротуарларга, урамнарга һәм ишегалды территорияләренә су агызу, суны суурту яки агызу рөхсәт ителми.

65. Торак пункт территориясендә йота торган коелар һәм парга әйләндерү мәйданчыклары кору рөхсәт ителми.

66. Яңгыр кабул итү коеларының рәшәткәләре даими рәвештә чистартылган хәлдә булырга тиеш. Аларның үткөрү сәләтен чикли торган рәшәткәләрне һәм коеларны чүпләргә, тутырырга ярамый. Яңгыр канализациясенә күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына кимендә ике мәртәбә башкарыла. Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын чистартканнан соң, чыгарылган барлык төр пычраклар кичекмәстән чыгарылырга тиеш.

67. Күзәтү коеларының люкларын тоташтыру юллар, тротуарлар, жәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар белән бер дәрәжәдә башкарылырга тиеш. Күзәтү коеларының, тротуарларның, жәяүлеләр һәм велосипед юлларының, яшел зоналарның - 2 см, яңгыр кабул итү коеларының-3 см дан артмаска тиешлеге рөхсәт ителә.

68. Капкачлары яисә рәшәткәләре жимерелгән яисә булмаган коммуникация коелары чөтләрне эксплуатацияләүче оешма тарафыннан тотып алынган, тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнгән һәм билгеләнгән вакытта алыштырылган булырга тиеш.

69. Инженерлык чөтләрләрендә планлаштырылган эшләр вакытында канализация агынтылары канализация чөтләрненә якындагы коеларына, суүткөргеч су һәм жылылык чөтләрләрәннән су яңгыр канализациясенә (ул булганда) агызыла. Суны юлга ташлау тыела.

Агып чыгу нәтижеләрән бетерү зыян күргән инженерлык чөтләрләре хужаларының көче һәм акчалары хисабына башкарыла.

70. Яңгыр канализациясе чөтләрләрненә төзек техник торышы (шул исәптән люкларны, рәшәткәләрне вакытында ябу) аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан тәэмин ителә.

Техник элемтә чараларын карап тоту

71. Биналарны инженер-техник тәэмин итү өчен билгеләнгән элемтә, телевидение, радио, интернет кабель линияләрен һәм башка шундый челтәрләргә урнаштыру Җир асты ысулы белән гамәлгә ашырыла (траншеяларда, каналларда, тоннельләрдә).

72. Тышкы коммуникацияләргә биналарга башка ысул белән (һава юлы белән, җир өсте юлы белән) үткәрү аларны эксплуатацияләүче оешмаларның тиешле техник шартларын алу шарты белән җир астында урнаштыру мөмкин булмаган очракта гына рөхсәт ителә.

73. Асылмалы элемтә линияләрен һәм һава-кабель кичүләрен беркетү сыйфатында файдалану рөхсәт ителми:

73.1. җәмәгать һәм тимер юл транспортының контакт челтәрләренә терәкләре һәм Асма элементлары һәм тышкы яктырту терәкләре;

73.2. автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: юл киртәләре, светофорлар, юл билгеләргә урнаштыру өчен билгеләнгән элементлар һәм конструкцияләр;

73.3. биналарның һәм корылмаларның фасадлары, түбәләре, стеналары элементлары (төтен чыгаргычлар, вентиляция, телевидение һәм радионың күмәк кабул итү системалары антенналары, фронтоңнар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр).

74. Рөхсәт ителми:

74.1. бер бинадан икенчесенә һава юлы белән элемтә кабельләргә салганда юлларны кисеп чыгарга;

74.2. кабель запасларын бүлү муфта шкафыннан читтә урнаштырырга;

74.3. законнарда билгеләнгән төрлө килештерелгән проект карары булмаганда, бина түбәләрендә антенналар, җиһазлар һәм элемтә кабельләргә урнаштырырга.

75. Милекчеләрдә (хужаларда) техник элемтә чаралары (кабельләр, кабельләргә беркетү элементлары, бүлү һәм муфта шкафлары һ.б.), шулай ук алар ярдәмендә тоташтырыла торган техник җайланмалар тиешле хәлдә (шартлауларга һәм/яки изоляция тышчасы булмау, буяу булмау, коррозия һәм/яки механик зарарланулар булу, чыбыкларны элөп кую һәм/яки аларны терәкләргә төрү) була. яктырту һәм электр тапшыру линияләргә).

Тышкы яктырту объектларын (чараларын) карап тоту

76. Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, туклану чыганақлары (шул исәптән җыюлар, туклану пунктлары, идарә тартмалары) керә.

77. Урамнар, юллар, мәйданнар, җәяүлеләр тротуарлары, торак кварталлар, ишегаллары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар территорияләргә, шулай ук урам атамалары һәм йорт номерлары күрсәткечләргә, юл билгеләргә һәм күрсәткечләргә, тышкы мәгълүмат чаралары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

Урамнарны, юлларны, мәйданнарны, территорияләргә яктырту кичке эңгер - меңгердә табигый яктылык дәрәжәсә 20 лк га кадәр кимегәндә, ә иртәнге эңгер-меңгердә 10 лк га кадәр күтөрелгәндә сүндерелә.

Торак йортларның подъездларын тышкы яктырту җайланмаларын, архитектур яктыртуны, тышкы мәгълүмат чараларын, шулай ук Архитектур яктырту

системаларын, тышкы мәғлүмат чараларын кабызу һәм сүндерү урамнарны тышкы яктырту режимында башкарыла.

78. Фасадлары белән торак пункт эстетикасына таләпләр югары булган урамнарға һәм юлларға чыгып торучы, торак пунктның, гомуми файдаланудагы территорияләрнең панорамаларын формалаштыручы биналар һәм корылмалар милекчелек формаларына бәйсез рәвештә:

билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект (паспорт) нигезендә аерым торган бина яисә корылманы, биналар комплексын, төзекләндерү элементларын, архитектура-Ландшафт объектларын бәйрәм (вакыйга) яктыртуны да кертәп, архитектура яктыртуының булуы һәм эшләве;

архитектура һәм бәйрәм (вакыйга) яктырту җайланмаларының экономияләлеге һәм энергия нәтиҗәлелеге, электр энергиясен рациональ бүлү һәм файдалану;

яктырту җайланмалары элементларының эстетикасын, аларның дизайнын, материаллар һәм эшләнмәләрнең сыйфатын көндөз һәм төнлә кабул итүне исәпкә алып;

яктырту җайланмаларының төрле режимда эшләве вакытында хезмәт күрсәтү һәм идарә итү уңайлылыгы.

Архитектур яктыртуга таләпләр, бәйрәм (вакыйга) яктыртуны да кертәп, жирлек башкарма комитетының муниципаль хокукий актлары, әлеге кагыйдәләр белән билгеләнә.

79. Төп майданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә эшләми торган яктырткычлар саны 3% тан артмаса тиеш, башка территорияләрдә (район билгеләнешендәге урамнар, ишегалды территорияләре) - 5%, җәяүлеләр өчен җир асты кичүләрендә — 10% көндөзгә, кичке һәм төнгә режимнарда (10 яктырткычка бер яктырткыч кертелмәгән).

80. Сафтан чыккан терекөмешле газ разрядлы лампалар махсус билгеләнгән биналарда сакланарга һәм утильләштерү өчен махсус предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

Әлеге типтагы лампаларны поселок чүплекләренә, чүп эшкәртү заводларына чыгарырга ярамай.

81. Тышкы яктырту җайланмаларының металл терәкләре, кронштейннары һәм башка элементлары чисталыкта булырга, крен, коррозия учаклары булмаса һәм милекчеләр (хужалар, кулланучылар) тарафыннан кирәк булган саен, әмма өч елга бер тапкырдан да сирәгрәк буялмаса һәм төзек хәлдә тотылырга тиеш.

82. Бердәм тышкы яктырту системасына тоташтырылган урам һәм йорт яны яктырткычларын карап тотуны һәм ремонтлауны муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне башкаруга конкурс откан вәкаләтле орган яисә махсуслаштырылган оешма гамәлгә ашыра.

Торак йортларның тапшыру бүлү җайланмаларына тоташтырылган йорт яны яктырткычларын карап тоту һәм ремонтлауны идарәче оешмалар башкара.

83. Тышкы яктырту баганалары, саклагыч, аергыч киртәләр, юл корылмалары һәм юл җиһазлары элементлары буялырга, язулардан һәм теләсә нинди Мәғлүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзек хәлдә һәм чисталыкта тотылырга тиеш.

84. Тышкы яктырту терәкләрен алыштырганда, күрсәтелгән конструкцияләр сүтелергә һәм челтәр хужалары тарафыннан өч тәүлек эчендә чыгарылырга тиеш.

Сүтелгән тышкы яктырту терәкләрен алып чыгу юлларда терәк хужасы тарафыннан кичекмәстән, калган территорияләрдә – мондый ихтыяж (демонтаж) ачыкланганнан соң бер тәүлек эчендә башкарыла.

85. Яктырту баганаларына урнаштырылган барлык элементларның һәм объектларның төзек һәм куркынычсыз торышын һәм канәгатьләнәрлек тышкы кыяфәтен әлеге баганаларның милекчесе (хужасы) тәэмин итә.

86. Чыбыклар өзелгәндә, терәкләр, изоляторлар зарарланганда тышкы яктырту җайланмаларыннан файдалану рәхсәт ителми.

Электр үткәргечләре өзелү яки терәкләр зарарлану белән бәйлә тышкы яктырту җайланмалары эшендәге бозылуларны ачыклаганнан соң ук бетерергә кирәк.

87. Тышкы яктырту челтәрләренә һәм җайланмаларына чыбыкларны һәм кабельләрне үз белдегә белән тоташтыру һәм тоташтыру рәхсәт ителми.

88. Тышкы яктырту объектлары яисә тышкы яктырту чаралары белән җиһазландырылган объектлар милекчеләре (хужалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар:

88.1. урамнарны, юлларны тиешенчә яктыртуны, терәкләрнең һәм яктырткычларның, яктырткыч җайланмаларның сыйфатын күзәтәләр, бозылган яисә зыян күргән очракта вакытында ремонт ясыйлар;

88.2. билгеләнгән тәртип нигезендә яктыртуны, шул исәптән архитектура яктыртуын һәм тышкы мәгълүмат чараларын яктыртуны кабызуны һәм сүндерүне тәэмин итәләр;

88.3. тышкы яктыртуны урнаштыру, карап тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү һәм рәсмиләштерү кагыйдәләрен үтиләр;

88.4. тышкы яктырту фонарьларын вакытында алыштыралар.

Аерым яктырткычларның яктылыгын торгызу вакыты житешсезлекләр ачыкланганнан яисә тиешле хәбәр алынганнан соң 10 тәүлектән артмаса тиеш.

89. Тротуарларда урнашкан мачталар һәм тышкы яктырту терәкләре тирәсендәге территорияләргә һәм җәмәгать транспортының контакт челтәрен җыештыруны тротуарларны җыештыру өчен җаваплы затлар тәэмин итә.

Трансформатор һәм бүлү подстанцияләре, автоматик режимда (хезмәт күрсәтүче персоналдан башка) эшләүче башка инженерлык корылмалары янындагы территорияләргә җыештыруны әлеге объектлар урнашкан территорияләр хужалары тәэмин итә.

Кече архитектура формаларының эчтәлегә

90. Кече архитектура формаларына декоратив-сәнгать бизәлеше элементлары (скульптура, аерым торучы инсталляцияләр, стрит-арт), аерым торучы күрсәткечләр (стелалар), мобиль һәм вертикаль яшелләндерү җайланмалары, су җайланмалары, муниципаль җиһазлар, җирлек территориясендәге коммуналь-көнкүреш һәм техник җиһазлар керә.

91. Кече архитектура формаларын карап тоту җир кишәрлекләренә хокук ияләре тарафыннан бирелгән җир кишәрлекләргә чикләрендә, гомуми файдалану территорияләрендә гәмәлгә ашырыла-муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләргә башкаруга конкурста җиңгән оешма белән шартнамә нигезендә вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

92. Кече архитектура формалары ияләре:

92.1. кече архитектура формалары чисталыкта һәм төзек хәлдә;

92.2. язгы чорда кече архитектура формаларын планлы карау, аларны иске буядан, тутыктан чистарту, юу, буяу, шулай ук сынык элементларны алмаштыру үткөрелә;

92.3. кышкы чорда кече архитектура формаларын, шулай ук аларга якын килү юлларын кардан һәм боздан чистартырга;

92.4. киртәләү өслеге шома булган комлыкларны төзекләндерәләр, комлыклардагы комлыкларны елына кимендә бер тапкыр алыштыралар;

92.5. балалар, спорт, хужалык мәйданчыклары һәм ял итү мәйданчыклары җиһазларының конструктив элементларының ныклык, ышанычлылык һәм куркынычсызлык таләпләренә туры килүен күзәтәләр.

93. Рәхсәт ителми:

93.1. кече архитектура формаларын тиешенчә кулланмаса (өлкәннәрнең балалар уен мәйданчыкларында ял итүе, спорт мәйданчыкларында кер киптерү һ. б.);

93.2. кече архитектура формаларында теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукцияне элсә һәм ябыштырырга;

93.3. кече архитектура формаларын һәм аларның конструктив элементларын ватарга һәм зарарларга.

Стационар булмаган объектларны карап тоту

94. Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны урнаштыру схемасы нигезендә муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

95. Җир кишәрлеген арендау шартнамәсе срогы тәмамлангач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан сүтелә, ә җир кишәрлеге бушатыла һәм башлангыч хәленә китерелә.

96. Стационар булмаган объектларның милекчеләре булган юридик һәм физик затлар:

96.1. аларны ремонтлылар һәм буяу ясылар. Ремонт проект документациясендә билгеләнгән тышкы кыяфәтне һәм төсне саклауны исәпкә алып башкарылырга тиеш;

96.2. янәшәдәге территориядә яшел утыртмаларның, газоннарның, бордюр ташының, кече архитектура формаларының (алар булганда) сакланышын күзәтәләр, күрсәтелгән территорияне өслеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләр нигезендә тоталар;

96.3. стационар булмаган объектлар янына урналар куялар, чүп савытларын кирәк булган саен көн дәвамында, ләкин тәүлегенә бер тапкырдан да сирәгрәк чистартмыйлар, чүп савытларын елга бер тапкырдан да сирәгрәк буямыйлар;

96.4. мондый объектның билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проекты (паспорты) нигезендә тышкы мәгълүмат чараларын стационар булмаган объектларга урнаштыралар һәм эксплуатациялиләр.

97. Рәхсәт ителми:

97.1. стационар булмаган объектларга янкормалар, козыреклар, түбәләр һәм проектларда каралмаган башка конструкцияләр төзүгә;

97.2. стационар булмаган объектлар янында сәүдә-суыткыч җайланмалар куярга;

97.3. стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә тараны, товарларны, детальләренә, көнкүреш һәм житештерү характерындагы башка

предметларны тупларга, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатларында кулланырга;

97.4. стационар булмаган объектлар арасындагы янгынга каршы өзеклекләрне җиһазлар, калдыклар белән капларга;

97.5. стационар булмаган объектларны вестибюльләр һәм метрополитен станцияләре козыреклары астында, биналар аркаларында, газоннарда, майданчыкларда (балалар, ял итү, спорт, транспорт тукталышлары), суүткәргеч һәм канализация челтәрләренен, торбаүткәргечләрнен саклау зонасында, шулай ук метрополитенның техник корылмаларына кадәр 10 метрдан кимрәк, вентиляция шахталарына кадәр 25 метрдан кимрәк ераклыкта урнаштырырга. торак биналарның тәрәзәләре, сәүдә предприятиеләренен витриналары - 20 метрдан кимрәк, агач кәүсәләренен кадәр - 3 метрдан кимрәк.

Төзелеш эшләрне башкару урыннарын карап тоту

98. Төзелеш майданчыкларын һәм аларга якин территорияләрне карап тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләр тәмамлангандан соң төзекләндерүне торгызу төзүчегә йөкләнә.

Төгәлләнмәгән төзелеш объектларын һәм аларга якин территорияләрне карап тоту, әлеге кагыйдәләрнен 99.1, 99.2, 99.3, 99.5, 99.6, 99.10, 99.11 пунктчалары таләпләрен үтәп, төзүчегә йөкләнә.

Төзелеш эшләре алып барылмый торган төгәлләнмәгән объектлар төзелеш челтәрләре белән ябылырга тиеш.

99. Төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләр башлангач, шулай ук башкарылган чорда түбәндәгеләрне үтәргә кирәк:

99.1. төзелеш майданчыгы территориясенен бөтен периметры буйлап типовой киртә урнаштырырга;

99.2. төзелеш майданчыгын коймалауның гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тәмин итәргә;

99.3. төзелеш майданчыгы коймасының тиешле техник торышын, аның чисталыгын күзәтергә, пычрактан, кардан, боздан, Мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан вакытында чистартырга;

99.4. төзелеш майданчыгы территориясенә кергәндә төзелеш объектынның гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган мәгълүмат щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

99.5. җәяүлеләр өчен вакытлыча тротуарлар урнаштыруны тәмин итәргә;

99.6. төзелеш майданчыгы периметры буенча тышкы яктыртуны тәмин итәргә;

99.7. урамнарның (машина юлларының) машина йөрү өлешенә пычрак һәм чүп чыгаруны булдырмый торган төзелеш майданчыгына керү юлларын, майдан эчендәге машина юлларын һәм транспорт чаралары тәгәрмәчләрен чистарту яисә юу пунктларын төзекләндерергә;

99.8. төзелеш майданчыгына керү юлларында йөк автотранспортының (10 тоннадан артык) юлларның һәм машина юлларының сакланышын тәмин итә торган йомык циклдагы хәрәкәт маршрутын килештерергә;

99.9. төзелеш майданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын җыю өчен контейнерлар һәм (яисә) бункерлар булуны тәмин итәргә;

99.10. төзелеш майданы территориясеннән каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын билгеләнгән тәртиптә чыгаруны оештыруны тәмин итәргә;

99.11. төзелеш майданчыгы территориясеннән алынган һәм калдыклары булмаган карны кар эретү станцияләренә яисә билгеләнгән төрлөдә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарда чыгаруны тәмин итәргә;

99.12. эшләр башкарганда, ел фасылын (кыш, жәй) исәпкә алып, төзелеш майданчыгының янәшәдәге территориясен, аңа керү юлларын һәм тротуарларны пычрактан, чүп-чардан, кардан, боздан һәркөнне жыештыруны тәмин итәргә;

99.13. эшләргә башкарганда гамәлдәге жир асты инженерлык коммуникацияләренә, тышкы яктырту челтәрләренә, яшел утыртмаларның һәм кече архитектура формаларының сакланышын тәмин итәргә.

100. Төзелеш һәм (яки) ремонт эшләрен башкару чорында әлеге Кагыйдәләргә 99.2 - 99.10 подпунктларында күрсәтелгән таләпләргә үтәргә, шулай ук эшләр башкарганда жиһизләнгән һәм зыян күргән юл өслекләрен, яшел утыртмаларны, газоннарны, тротуарларны, калкулыкларны, кече архитектура формаларын торгызырга кирәк.

101. Төзелеш материаллары, жиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, эшчеләр һәм хезмәткәрләр Вакытлыча булсын өчен ярдәмче бүлмәләр, көнүзәк вагончыклары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау урыннары төзелешне оештыру проекты нигезендә төзелеш майданчыклары чикләрендә урнаштырыла.

102. Рәхсәт ителми:

102.1. торак зонасы янында, гражданның шәхси һәм ictimагий иминлеген тәмин итүгә бәйле коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, тынлыкны бозып бара торган төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм башка эшләргә 23.00 сәгаттән 7.00 сәгәткә кадәр оештыру һәм үткәргә;

102.2. авыл жирлегә Башкарма комитетының тиешле рәхсәтеннән башка юлларның һәм тротуарларның машина йөрү өлешен тарайтырга яисә ябарга;

102.3. чүп-чарны яндырырга һәм төзелеш производствосы калдыкларын утильләштерергә;

Күмү урыннарын карап тоту

103. Этика, санитария һәм экология таләпләре нигезендә бирелгән жирләү урыннарын карап тоту федераль кануннар һәм муниципаль хокукий актта билгеләнгән жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

104. Жирләү урыннарын карап тотуга таләпләр:

104.1. зиратлардагы жәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Жәмәгать бәдрәфләре территорияләрендәге урналар чистартылырга тиеш;

104.2. зират территориясендәге чүп контейнерлары һәм урналар чистартылырга тиеш. Калдыклар тупланган саен, кимендә 3 көнгә бер мәртәбә чыгарылырга тиеш;

104.3. ауган һәм авария хәлендә агач утыртмаларының булуы рәхсәт ителми. Авария хәлендәге агач утыртмалары табылганнан соң бер тәүлек эчендә сүтелергә тиеш;

104.4. каралмаган каберләр яки шәхесләре ачылмаган үлгәннәргә каберләргә пычрактан һәм чүп-чардан чистартылырга тиеш. Күмү участогы чикләрендәге үләннең биеклегә 30 см дан артмаска тиеш. күмү участогы майданының 10% тан артыграк булмаган чүп үләннәргә булу рәхсәт ителә.

105. Кышкы чорда Күмү урыннарын карап тоту үзгәртеп карарлар:

105.1. зиратларның үзек юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Бозлык катламнары булмаган тигез кар катламы булырга рөхсәт ителә;

105.2. үзек юллар, керү юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юлларның һәм тротуарларның йөрү өлешен эшкәртү кар явудан соң ук башланырга тиеш;

105.3. беренче чиратта үзек һәм керү юлларыннан кар чыгаруны, бозны чокып чыгаруны һәм кар-боз калдыкларын бетерүне гамәлгә ашырырга кирәк;

105.4. жирләү урыннарының жәяүлеләр зоналарында бозга каршы материаллар куллану, юллардан чистартыла торган тозлы карны һәм бозны каберләргә, газоннарغا, куакларга салу рөхсәт ителми.

106. Жәйге чорда Күмү урыннарын карап тоту үзенчәлекләре:

106.1. үзек юллар, керү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм күмү урыннарындагы гомуми файдаланудагы башка территорияләр төрле пычранулардан чистартылырга тиеш;

106.2. яшел үсентеләрне санитар кисү, чүп үләннәрен бетерү буенча чаралар ел саен башкарылырга тиеш.

107. Күмү урынын, кабер өстенә куелган корылманы (төреләр, һәйкәлләр, плителәр, төрбәләр һ.б.) карау, чәчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, колумбарийдагы куышны карау эшләрен ире(хатыны), туганнары, мәрхүмнең законлы вәкиле яки башка зат санитария таләпләрен үтәп башкара.

Озак һәм кыска вакытлы тукталышларны карап тоту автотранспорт чараларын саклау

108. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытка саклый торган кую урыннарын (алга таба - кую урыны) һәм аларга якин территорияләргә карап тоту гамәлдәгә төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук әлегә Кагыйдәләр нигезендә кую урынын урнаштыру өчен бирелгән жир кишәрлегенәң Хокук иясе (алга таба - хужа) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

109. Хужалар:

109.1. тукталышлар территорияләренәң бөтен периметры буйлап механик йогынтыларга һәм тышкы мохит йогынтыларына чыдам булырга тиешле койма урнаштыралар;

109.2. тукталыш коймаларының техник торышын, чисталыгын күзәтәләр, пычрактан, кардан, боздан, Мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистарталар;

109.3. Материалларны жыюга, комплектсыз транспортны, төрле конструкцияләргә машина кую урыннары территорияләрендә һәм машина кую урыннарына якин территорияләрдә саклауга юл куймыйлар;

109.4. стоянкаларны дежур персонал өчен бүлмәләр белән жиһазландыралар.

Кую урыннары территорияләрендә персонал кизү торы өчен гомуми мәйданы 10,0 кв. м дан артмаган, жиңел типтагы конструкцияләрдән эшләнгән, аннары тышкы стеналарны нейтраль төсләр гаммасындагы заманча бизәү материаллары белән бизәү рөхсәт ителә;

109.5. тукталышлар территорияләргә гамәлдәгә нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры килә торган яктылыкны тигез бүлүгә тәэмин итә торган тышкы яктырту белән жиһазландыралар;

109.6. тукталышлар территорияләрендә проектта каралмаган башка капитал Һәм вакытлыча биналар, корылмалар, сәүдә павильоннары, киосклар, түбәләр Һ. б. төзелешкә юл куймыйлар;

109.7. машина кую урыннары территорияләрендә ягулык-майлау материаллары агып торган автомобильләр юуга Һәм машина кую урыннарына юл куймыйлар;

109.8. тукталыш территорияләрен санитария Һәм янгынга каршы кагыйдәләргә үтәп карыйлар;

109.9. янәшәдәге территорияләргә даими рәвештә санитар эшкәртеләр Һәм чистарталар, калдыкларны жыю өчен контейнерлар (урналар) урнаштыралар, каты көнкүреш калдыкларын, карны даими рәвештә чыгаруны тәэмин ителәр;

109.10. каты өслекле машина кую урынына керү юлларын автостоянканың урнашу Һәм хезмәт күрсәтү урынын күрсәтә торган махсус билгеләр, шулай ук гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә туры китереп билгеләр белән җаһазлыйлар;

109.11. инвалидларга тукталышлар территориясенә тоткарлыксыз керү мөмкинлеген тәэмин ителәр Һәм инвалидларның башка транспорт чараларын кую тыелган махсус автотранспорт чараларын кую өчен кимендә 10% урын (ләкин кимендә бер урын) бүлеп биреләр. Инвалидлар махсус автотранспорт чараларын кую урыннарыннан «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль законның 15 мәддәсә нигезендә бушлай файдаланалар.

Җирлек территориясен бәйрәмчә (Вакыйгалы) бизәү

110. Җирлек территориясен бәйрәмчә (Вакыйгалы) бизәү дәүләт Һәм башка бәйрәмнәр, истәлекле, мәдәни, спорт вакыйгаларына бәйле чаралар уздыру чорында башкарыла.

Бәйрәм (вакыйга) бизәлеше чараларга карап афишалар, панно урнаштыруны, декоратив элементлар Һәм композицияләр урнаштыруны, шулай ук бәйрәм (вакыйга) яктырту җайланмасын (яктылык гирляндалары Һәм элементлары, челтәрләр, күләмле яктылык композицияләре, яктылык проекцияләре Һ.б.) үз эченә ала. Бәйрәм (вакыйга) бизәлеше конструкцияләргә аерым торучы Һәм (яисә) бина яки корылма фасадында конструкцияләр рәвешендә урнаштырылырга мөмкин.

Бәйрәмчә (Вакыйгалы) бизәү элементларын әзерләгәндә Һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен җайга салуның техник чараларын төшерергә, бозарга Һәм күз күремен начарайтырга ярамай.

Авыл хужалыгы хайваннарын Һәм кошларын тоту җирлек территориясендә

111. Авыл хужалыгы хайваннарын Һәм кошларын тоту:

111.1 авыл хужалыгы терлекләрен көтү җирлекнең башкарма комитеты махсус бүлеп биргән урыннарында хужасы яисә ул вәкаләт биргән зат күзәтүе астында башкарыла. «Электропастух» системаларын хужасы яисә ул вәкаләт биргән зат күзәтмичә генә файдаланырга рөхсәт ителә.

111.2. Рөхсәт ителми:

111.2.1. авыл хужалыгы хайваннарын Һәм кошларын торак пунктлар территорияләрендә озатып йөрмичә чыгарырга;

111.2.2. авыл хужалыгы терлекләрен җирлек башкарма комитеты бүлеп биргән көтү урыннарыннан читтә көтү;

111.3. Хужалар ишегалларын, тротуарларны, урамнарны, парктарны, газоннарны, балалар майданчыктарын, скверларны, майданнарны, шулай ук торак йортларның подъездларын авыл хужалыгы хайваннары һәм кошлары белән пычратмаса тиеш.

111.4. Авыл хужалыгы терлекләрен һәм йорт терлекләрен урамда калдырганда, терлек хужалары яшеллекләргә бозудан килгән зыянны һәм терлекләргә утау чыгымнарын каплайлар.

111.5. Авыл хужалыгы хайваннары һәм кошлары китергән зыян өчен аларның хужалары Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары белән билгеләнгән тәртиптә җаваплы.

IV. Исемлекне дә кертәп, авыл җирлеген җыештыру тәртибе төзекләндерү эшләре һәм аларны башкару ешлыгы

Авил җирлеге территориясен җыештыруга
һәм карап тотуга гомуми таләпләр

112. Җирлек территориясен җыештыру һәм карап тоту гамәлгә ашырыла:

- 1) җәйге чорда-15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;
- 2) кышкы чорда-15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән сроклар, һава шартларына карап, җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан төзәтелергә мөмкин.

113. Җирлек территориясен җыештыру:

- 1) торак пункт территориясен карап тоту, җыештыру буенча системалы эшләр;
- 2) җирлек Башкарма комитетының хокукый актлары нигезендә берәм-берәм массакүләм чаралар (өмәләр).

114. Җирлек территориясен җыештыру җәйге чорда җирлек торак пункты территориясенең пычрануын һәм тузанлылыгын киметү максатында җирлек торак пункты территориясен юу, сиптерү, себерү һәм карап тоту буенча башка эшләр башкару юлы белән башкарыла һәм үз эченә ала.:

114.1. ясалма өслекле территорияләргә себерү (коры һавада сиптерү), яңгыр канализациясә белән җиһазландырылган урам-юл челтәре объектларының юл өслеген һәм башка ясалма өслекле территорияләргә тузаннан һәм пычрактан юу (23.00 сәгаттән 7.00 сәгәткә кадәр механик һәм кул ысулы белән башкарыла). Юл өслекләрен, майданнарны, тротуарларны һәм ясалма өслекле башка территорияләргә юу өслекнең бөтен киңлегендә башкарыла;

114.2. яңгыр канализациясә рәшәткәләргә чистарту;

114.3. бөтен территориядән чүп җыю;

114.4. ел саен, 1 июньгә кадәр, кече архитектура формаларын, бакча һәм урам җиһазларын, урналарны, спорт һәм балалар майданчыктарын, коймаларны, бордюрларны буяу;

114.5. үләнне вакыт-вакыт чабу (үләннең Биеклегә 15 см дан артыграк булганда), чүп үләнле һәм куаклы үсемлекләргә, барыннан да элек, гомуми файдаланудагы территорияләрдә, чикләнгән файдаланудагы һәм махсус билгеләнештәгә яшелләндерелгән территорияләрдән тыш, гражданнар гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч тудыручы үсемлекләргә, шул исәптән Сосновский борщевигын юк итү, һәм чаптырылган үләнне тәүлек дәвамында җыеп алу;

114.6. яфраклар коелган чорда-коелган яфракларны тәүлегенә бер тапкыр жыю һәм чыгару;

114.7. территорияләрне, шул исәптән сәүдә объектлары, оешмалар һәм предприятиеләр янында автотранспорт парковкасы урыннарын жыештыру эшләре 8.00 сәгаткә тәмамланырга тиеш;

114.8. бордюр янындагы лотокларны юганнан соң чүп-чардан жыештыру.

115. Жыелган чүп-чар, смета, яфрак, чаптырылган үлән, ботаклар билгеләнгән таләпләргә туры китереп чыгарылырга тиеш.

116. Сосновский балтырганын һәм гражданнар гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч тудыручы башка үсемлекләрне бетерү чаралары аның үсентеләре үсеп чыкканчы һәм чәчәк ата башлаганчы үткәрелергә тиеш.

Сосновский балтырганын һәм гражданнар гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч тудыручы башка үсемлекләрне бетерү чаралары түбәндәге ысуллар белән үткәрелергә мөмкин:

химик яктан - үсү учакларына гербицидлар һәм (яки) арборицидлар сиптерү;

механик яктан – чаптыру, коры үсемлекләрне жыю, тамыр системасын казу;

агротехник яктан – туфрак эшкәртү, күпьяеллык үләннәр чөчү.

117. Яфраклар коелган чорда территорияләрне жыештыру өчен җаваплы оешмалар урам һәм юл буендагы газоннардан коелган яфракларны жыялар һәм чыгаралар.

Агачларның һәм куакларның төбенә яфракларны жыю тыела, моңа жылылык сөюче үсемлекләрне жылыту очраklары керми.

118. Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияне жыештыру үз эченә ала:

118.1. юл өслеген һәм тротуарларны кардан, боздан һәм чүп-чардан чистарту;

118.2. тайгаклык яки бозлавык барлыкка килгәндә-жәяүлеләр зоналарына, баскычларга ком сибү, юл өслекләрен бозга каршы материал белән эшкәртү;

118.3. язгы чорда – кар йомшарту һәм кар суларын агызуны оештыру.

119. Жирлекнең торак пункты территориясендә башкарыла торган урып-жыю эшләрен башкару технологиясе һәм режимнары, һава шартларына карамастан, Транспорт чараларының һәм жәяүлеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итәргә тиеш.

120. Кышкы чорда жәяүлеләр тротуарларын, жир өсте кичүләрен, баскычларны жыештыру үзенчәлекләре:

120.1. жәяүлеләр өчен тротуарлар, жир өсте юллары, баскычлар өлеге корылмаларның жәяүлеләр өлешенең бөтен кичлегенә кардан чистартылырга тиеш.

Кар яуганнан соң чистарту вакыты тугыз сәгаттән артмаса тиеш;

120.2. көчле кар яву чорында жәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә һәм чистартылырга тиеш;

120.3. бозлавык килеп чыкканда бозлавыкка каршы материаллар белән беренче чиратта баскычлар, аннары тротуарлар эшкәртелә.

Бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү вакыты тайгаклык ачылганнан соң дүрт сәгаттән артмаса тиеш;

120.4. жәяүлеләр тротуарларын чистартудан алынган чиста карны, ишегалларында жыела торган, калдыклар һәм химик реагентлар, ком-тоз катнашмалары белән пычранмаган карны да кертәп, яшелләндерелгән

территориядә, яшел утыртмаларны саклап калу һәм кар суларын агызуны тәэмин итү шарты белән жыю рәхсәт ителә.

121. Жирлек территориясендә рәхсәт ителми:

121.1. урамнарда, мәйданнарда, яшеллекләр утыртылган участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләрдә чүпләргә;

121.2. каты коммуналь (көнкүреш) калдыкларны урнаштырырга, шулай ук эре габаритлы калдыкларны контейнер мәйданчыкларында урнаштырылган контейнерлардан һәм бункерлардан читтә тупларга.

121.3. гамәлдәге законнар нигезендә билгеләнгән күмү урыннарыннан читтә гомуми файдаланудагы территорияләрдә мемориаль кабер корылмалары (истәлекле Корылмалар, коймалар) урнаштырырга;

121.4. бу максатлар өчен каралмаган урыннарда, шул исәптән жәмәгать транспортының муниципаль маршрутларының соңгы пунктларында транспорт чараларын юарга, салонны чистартырга һәм аларга техник хезмәт күрсәтергә;

121.5. гомуми файдаланудагы территорияләрдә биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, кече архитектура формаларын һәм төзекләндерүнең башка элементларын ватарга һәм бозарга, шулай ук аларны үз белдегәң белән үзгәртеп корырга һәм үзгәртеп корырга;

121.6. жәмәгать транспортын көтү тукталышларына, стеналарга, баганаларга, коймаларга һәм бу максатлар өчен каралмаган башка объектларга язулар, рәсемнәр ясарга, Мәгълүмати-басма продукцияне ябыштырырга һәм эләргә, граффити ясарга;

121.7. күчемле мөлкәтне бирелгән жир кишәрлекләре чикләреннән һәм (яисә) киртәләреннән читтә тупларга һәм сакларга;

121.8. урам юлына чыга торган тротуарларда, газоннарда, юлларда, кибет фасадында (алгы якта) жир кишәрлекләрендә һәм парковкаларда тараларны, сәнәгать товарларын һәм башка сәүдә әйберләрен урнаштырырга һәм жыярга;

121.9. билгесез урыннарда кар жыю;

121.10. квартал эчендәге юлларны һәм тротуарларны тимер-бетон блоklar, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру юлы белән үз белдегәң белән ябарга.

122. Жирлекнең торак пункты территориясендә калдыкларны (чүп-чар, кар, туфрак һ.б. ш.) моның өчен билгеләнгән урыннардан читтә ташлаган очракта, мондый хокук бозуларга юл куйган затлар ачыкланган хокук бозуларны 10 көннән дә артмаган вакытта бетерү чараларын күрәләр.

123. Калдыкларны санкцияләnmөгән урыннарда урнаштырган затлар әлеге территорияне үз хисабына жыештыралар һәм чистарталар, ә кирәк булганда жир кишәрлеген рекультивациялиләр.

Әгәр 20 тәүлек эчендә рәхсәтсез урында калдыклар урнаштыручы зат билгеләnmөгән булса, рәхсәтсез чүплекләр территорияләрен рекультивацияләү һәм калдыкларны чистарту әлеге территорияне жыештыру өчен жаваплы оешмалар (яисә, әгәр әлеге төр хезмәт күрсөтү Шартнамәдә каралган булса, калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсуслаштырылган оешма) тарафыннан башкарыла.

124. Билгелэнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектәге жир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) стихияле рәвештә барлыкка килә торган чүплекләргә бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын җыештыру

125. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юлларны) җыештыру юлларны, тротуарларны, парковкаларны (парковка кесәләрен), җәмәгать транспортын көтү тукталышларын, ясалма юл корылмаларын пычрактан, чүп-чардан, кардан һәм боздан даими чистарту чаралары комплексын үз эченә ала.

126. Язгы-җәйге чорда юлларны җыештыру юуны, су сибүне, тузанны бетерүне, себерүне һ. б. үз эченә ала.

Көзге-кышкы чорда юлларны җыештыру чүп-чар, кар һәм боз, пычрак җыештыруны һәм чыгаруны, юлларга ком-тоз катнашмасы сибүне, тротуарларга коры ком сибүне күздә тоталар.

127. Машина йөрү өлешен, күчәр һәм резерв полосаларын, лоток зоналарын, юлларны себерү(алдан дымланып) көндез 8.00 дән 21.00 гә кадәр, ә транспорт хәрәкәте интенсив булган магистральләргә һәм урамнарны төнлә 23.00 дән 7.00 гә кадәр башкарыла.

128. Юлның бөтен киңлеген, мәйданнарның, магистральләргә, урамнарның һәм юлларның ясалма өслеген, ясалма юл корылмаларын, аерымланган трамвай юлларын төнлә (23.00 сәгатьтән 7.00 сәгәتكә кадәр) һәм көндез (7.00 сәгатьтән 23.00 сәгәتكә кадәр) юллар.

Юлны юганда тротуарларга, газонларга, җәмәгать транспортын көтү тукталышларына, якин урнашкан биналарның фасадларына, сәүдә объектларына һәм башкаларга себерелгәннәрне һәм чүп-чарны су агызу рәхсәт ителми.

Әсә көннәрдә (һава температурасы 25 °С тан югары булганда) юл өлешенә су сибү 12.00 дән 16.00 сәгәتكә кадәр ике сәгать аралыгында башкарыла.

129. Юл буендагы урналарны чистарту көнгә кимендә бер тапкыр, тукталыш мәйданчыкларында көнгә ике тапкыр башкарыла.

130. Автобусларның аерымланган борылыш мәйданчыклары тулысынча чүп-чардан чистартылырга тиеш.

131. Жәмәгать транспортының соңгы тоткарлык-борылыш мәйданчыклары биотуалетлар һәм калдыкларны җыю өчен контейнерлар белән җиһазландырыла. Жәйге чорда мәйданчыклар сметадан, пычрактан һәм тузанны чистартыла, кышкы чорда кар чистартыла һәм чыгарыла, бозлавык вакытында бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелә.

132. Жәмәгать транспортын көтү павильоннары тузанланмаса, буялмаса һәм юылмаса, санкцияләnmәгән Мәгълүмати-басма продукциядән, граффитидан чистартылырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

Жәмәгать транспортын көтү павильоннарын җыештыру жәйге чорда аена кимендә сигез тапкыр, кышкы чорда кирәк булган саен башкарылырга тиеш.

133. Аерым элементлар буенча жәйге юлларны җыештыруга таләпләр:

133.1. юл өлеше төрле пычранулардан тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлегенә юылырга тиеш. Жәйге салу линияләре белән билгеләнгән ось, резерв полосалар даими рәвештә комнан һәм вак чүп-чардан чистартылырга тиеш;

133.2. ике метрлы лотоклы зоналарда туфрак-ком китерелмәләре һәм пычранулар булмаса тиеш. Махсус машиналарның эш циклары арасында барлыкка килергә

мөмкин булган ком кисәкчәләре һәм төрле вак чүп-чар белән аз гына пычрану рөхсәт ителә;

133.3. тротуарлар һәм аларда урнашкан жәмәгать транспортын көтү тукталышлары туфрактан-комнан, төрле чүп-чардан тулысынча чистартылырга һәм юылырга тиеш. Аерым зур булмаган ком һәм вак чүп-чар белән пычрану рөхсәт ителә, алар жыю цикллары арасында барлыкка килергә мөмкин;

133.4. юл кырыйлары эре габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

133.5. бүлгеч полосалар һәрдаим комнан, пычрактан һәм вак чүп-чардан чистартылырга тиеш. Тавыштан саклаучы диварлар, металл киртәләр, юл билгеләре һәм күрсәткечләр елына кимендә ике тапкыр юылырга тиеш.

Газон рәвешендә эшләнгән аергыч полосалар чүп-чардан чистартылырга, үлән капламының биеклеге 10-15 см дан артмаска тиеш;

133.6. юлларга бүлөп бирелгән полосада үлән капламының биеклеге 10 - 15 см дан артмаска тиеш.

134. Кышкы юлларны җыештыруга таләпләр:

134.1. кышкы чорда юлларны җыештыру үз эченә ала:

1) машина юлын, жәмәгать транспортын көтү тукталышларын кардан һәм боздан чистарту, себерү, карны валларга күчерү һәм карны чыгару;

2) машина йөрү өлешен, тротуарларны, жәмәгать транспортын көтү тукталышларын кар ява башлаганнан һәм бозлавык барлыкка килгәннән бирле бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү;

134.2. юлларның, тротуарларның, парковкаларның (парковка кесәләренен), жәмәгать транспортын көтү тукталышларының кар капламы урнаштырылганнан соң даими рәвештә җыештырылырга тиеш.;

134.3. кар яву вакытында тротуарларда урнашкан жәмәгать транспортын көтү тукталышларын җыештыру тәүлегенә ике тапкыр башкарылырга тиеш. Жәмәгать транспортын көтү тукталышларыннан, юл чатларыннан, жәяүлеләр кичүләреннән кар тәүлек дәвамында чыгарылырга тиеш;

134.4. юлларның машина йөрү өлешен механикалаштырылган ысул белән (урып-җыю техникасы комплекслары белән) җыештырганда һәм кар өемнәре ясалганда валларны жәяүлеләр кичү урыннарында, парковкалар (парковка кесәләре), жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, машина йөрү урыннары алдында этерергә кирәк.;

134.5. юлларның машина йөри торган өлешеннән һәм аларга якин тротуарлардан чистартылган кар киң урамнарда, мәйданнарда һәм проспектларда аергыч полосага, юл кырые булган юлларда юл кырыена, калган урамнарда юлның приотка яны өлешенә (машина йөри торган өлешнең киңлегенә карап - урамның бер яисә ике ягыннан) күчерелә һәм валларга әверелә.

Юл чатында, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында, жәяүлеләр кичүләрендә, яңгыр кабул итү коелары урнашкан урыннарда кар өемнәре чистартыла: юл чатында - Чат киңлегенә, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында - утырту мәйданчыгы озынлыгына, жәяүлеләр кичү урыннарында - кичү киңлегенә, әмма 5 метрдан да ким булмаган күләмдә, яңгыр кабул итү коелары урнашкан урыннарда – кимендә 1,5 метрга.

Кар валының киңлегенә 2 м дан артмаска тиеш;

134.6. кар беренче чиратта күперләрдән һәм юлүткәргечләрдән, маршрут буенча жәмәгать транспорты йөри торган тар урамнардан, пассажир транспорты

тукталышларыннан һәм жәяүлеләр һәм транспорт чаралары жыелырга мөмкин булган башка урыннардан чыгарыла;

134.7. кар яуган вакытта юлларның юл өлешендәге кар эретү станцияләренә яисә билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарда ул тәмамланганнан соң алты сәгатътән дә соңга калмыйча чыгарылырга тиеш.

Кар эретү станцияләре йә махсус билгеләнгән урыннар керү юллары, яктырту, көнкүреш бүлмәләре һәм киртәләр белән җиһазландырыла;

134.8. юлларны җыештырганда тышкы яктырту терәкләренен, терәк калканнарының, идарә итү шкафларының һәм башка корылмаларның, агачларның, куакларның, шулай ук машина юлы буйлап механикалаштырылган кар җыештырганда яшел утыртмаларның саклануын тәмин итәргә кирәк.

135. Экстремаль шартларда юлларны җыештыру өчен вәкаләтле орган тарафыннан юлларны җыештыру чаралары комплексын күздә тоткан авария хәлендәге эшләр планы әзерләнәргә тиеш.

136. Рәхсәт ителми:

136.1. квартал эчендәге машина юлларыннан, ишегалды территорияләреннән, предприятиеләр, оешмалар территорияләреннән, төзелеш мәйданчыкларыннан, сәүдә объектларыннан чистартыла торган карны, бозны 8.00 сәгатътән соң, шулай ук машина юлын җыештыручы зат белән килешү булмаганда тротуарларга, юлларның һәм машина юлларының машина йөрү өлешенә чыгарырга яисә күчерергә;

136.2. тротуарларда, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка жәяүлеләр зоналарында һәм яшел үсентеләр утыртылган территорияләрдә техник тоз һәм сыек хлорлы кальцийны бозга каршы реагент сыйфатында кулланырга;

136.3. ком-тоз катнашмалары белән пычранган карны, шулай ук киселгән бозны Ротор аша газоннарда, чәчәкләкләргә, куакларга һәм башка яшеллекләргә күчерергә;

136.4. кар эретү станцияләренә йә махсус билгеләнгән урыннарда җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычранган карны алырга;

136.5. билгеләнгән тәртиптә килешенмәгән урыннарда карны чыгарырга һәм җыярга;

136.6. кар өемнәрен формалаштырырга:

1) күрү өчпочмагы зонасында бер дәрәжәдә һәм тимер юл кичүләре янында юллар һәм урамнар киселешләрендә;

2) жәмәгать транспортын көтү тукталышларыннан 20 м якына;

3) транспорт киртәләре яисә югары бордюр белән җиһазландырылган юл участокларында;

4) тротуарларда;

5) янәшәдәге территорияләргә (ишегалларына, квартал эчендәге машина юлларына һәм территорияләргә) керү юлларында;

136.7. автотранспорт тәгәрмәчләре белән туфракны һәм пычракны юлларга чыгару;

136.8. туфрак, чүп-чар, коелучан төзелеш материаллары, җиңел савыт ташырга, агачларны брезент яисә юлларны пычратмаслык башка материал белән капламыйча йоклатырга, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-ком эремәсе, известь, бетон катнашмалары) юлга, тротуарга, юл

кырыена яисә юл кырыена кою мөмкинлеген булдырмаслык чаралар күрмичә ташырга.юл буендагы газон полосасы.

**Жыештыру, санитар карап тоту һәм төзекләндерү
кешеләр ял итү һәм күпләп була торган урыннар**

137. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп булу урыннарына түбәндәгеләр керә:

- 1) мәйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, пляжлар;
- 2) актив ял итү һәм тамаша чаралары урыннары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә мәйданчыклары һ. б.;
- 3) Сәүдә (ваклар сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вак ваклар сату челтәре объектлары комплекслары), жәмәгать туклануы, социаль-мәдәни билгеләнештәге, көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары территорияләре;
- 4) административ һәм ижтимагый биналар, учреждениеләр янындагы территорияләр.

138. Мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләрне жыештыру:

138.1. мәйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары 23.00 сәгатьтән 8.00 сәгәткә кадәр жыештырылырга тиеш. Көндөз патрульләр чүп-чар тутырылган урналарны һәм чүп жыю урыннарын жыештыралар һәм чистарталар;

138.2. кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял итү зоналарында юлларны жыештырганда, яшел утыртмаларны саклап калу һәм кар суларын агызуны тәэмин итү шарты белән, химик реагентлары булмаган карны шул максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарда вакытлыча салу рөхсәт ителә.

139. Пляжларны жыештыру һәм санитар карап тоту:

139.1. Пляж ябылганнан соң төп жыештырыла һәм ярны, чишенү бүлмәләрен, яшел зонаны жыештыруны, бәдрәфләрне жыештыруны һәм дезинфекцияләүне үз эченә ала. Көндөз патрульләр чүп-чарны жыештыралар, чүп-чар тутырылган урналарны һәм чүп жыю урыннарын чистарталар.

Каты көнкүреш калдыклары көн саен 8.00 сәгәткә кадәр чыгарыла;

139.2. пляж территориясе урналар белән җиһазландырыла. Урналар арасындагы ара 40 м дан артмаска тиеш;

139.3. пляжлар жәмәгать бәдрәфләре белән җиһазландырыла. Жәмәгать бәдрәфеннән коену урынына кадәр ара 50 метрдан да ким булмаска һәм 200 метрдан да артмаска тиеш;

139.4. пляжның комның өске катламын йомшарту, чүп-чарны, башка калдыкларны бетерү һәм комны алга таба тигезләү көн саен башкарылырга тиеш;

139.5. коену өчен билгеләнгән урыннарда кер юу һәм хайваннарны коену тыела.

140. Пляжны каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төземичә ачу рөхсәт ителми.

141. Ваклар сату базарларын жыештыру һәм санитар тоту:

141.1. ваклар сату базарлары территорияләре (алга таба - базар) төзекләндерелергә, бәдрәфләр, хужалык һәм контейнер мәйданчыклары, контейнерлар һәм урналар белән җиһазландырылырга, яңгыр һәм кар суларын агызу өчен каты өслекләр һәм авышлыктар булырга, шулай ук суүткәргеч һәм канализация булырга тиеш.;

141.2. базар территориясен һәм аның тирәсендәге территорияне төп жыештыру ул ябылганнан соң башкарыла. Көндөз каты көнкүреш калдыклары тутырылган чүп жыю урыннарын жыештыру һәм чистарту эшләре бара;

141.3. жәйге чорда базар территориясендә атна саен дымлы жыештыру мәжбүри рәвештә башкарыла;

141.4. базар территориясе 40 кв. м мәйданга бер урна исәбеннән савытлар белән җиһазландырыла, өстәвенә киштәдәге сызык буенча алар арасындагы ара 10 м дан артмаска тиеш.;

142. Базар территориясендә һәм аның янында урнашкан сәүдә һәм көнкүреш хезмәтә күрсәтү оешмалары, предприятиеләре, киосклар, сәүдә палаткалары һәм павильоннар каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәт күрсәтүгә килешү төземичә генә эшчәнлеккә рөхсәт ителми.

143. Сәүдә һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектларын жыештыру һәм санитар карап тоту:

143.1. сәүдә һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектлары территорияләрен һәм янәшәдәге территорияләренә тулысынча жыештыру тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) башкарыла. Көндөз патрульләр чүп-чарны жыештыралар, чүп-чар тутырылган урналарны һәм чүп жыю урыннарын чистарталар;

143.2. сәүдә һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектларына керү урынында кимендә бер урна урнаштырыла;

143.3. вакытлыча урамда сәүдә итү урыннарында 10 метр радиустагы территорияләренә жыештыралар. савытларны һәм товарларны газоннарга һәм тротуарларга жыю рөхсәт ителми;

143.4. калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

144. Башка сәүдә мәйданчыклары территорияләрен, стационар булмаган вак ваклап сату чөлтәре объектлары комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге объектларны жыештыру алар ябылганнан соң, елның жылы вакытында мәжбүри алдан сугару белән башкарыла. Агымдагы урып-жыю көн дәвамында бара. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәэмин ителә.

145. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп була торган урыннарын төзекләндерү:

145.1. кешеләр ял итә торган һәм күпләп була торган урыннар территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә каты өслекләр (плитка түшәү яисә асфальт рәвешендә), өслекләренә бер-берсенә тоташтыру элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, урналар һәм чүп-чар өчен кече контейнерлар, урам техник җиһазлары, яктырту җайланмалары, архитектура-декоратив яктырту җайланмалары, мәгълүмат саклагычлар, элементлар керә. яшелләндерү кишәрлекләрен яклау (металл киртәләр, махсус өслек төрләре һ. б.);

145.2. ял итү һәм кешеләр күпләп була торган урыннарның барлык территорияләре, пляжлардан тыш, каты өслеккә яисә чөчелгән үләннәр яки яшел утыртмалар белән үсемлек туфрагына ия булырга тиеш;

145.3. ял итү һәм кешеләр күп була торган урыннар территорияләрендәге яшелләндерү участкаларын чөчөкләр, газоннар, ялгыз, төркемләп, рәтләп утыртулар, вертикаль, күпкатлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

145.4. кешеләрнең ял итү һәм күпләп була торган урыннары җиһазландырылган һәм эшли торган бәдрәф кабиналары белән комплектланарга тиеш, бәдрәфләрне урнаштыру һәм карап тоту таләпләре үтәлгә тиеш.;

145.5.пычрануга карап, кешеләр ял итә торган яисә күпләп була торган территорияләрдәге фонтаннарны, буаларны, елга ярларын чистарту эшләре башкарылырга тиеш;

145.6.массакуләм чаралар үткәргәндә аларны оештыручылар чараны үткөрү урынын, аңа якын территорияләргә жыештыруны һәм бозылган төзекләндерүгә торгызуны тәмин итәләр. Чараны үткөрү урынын, аңа якын территорияләргә жыештыру һәм бозылган төзекләндерүгә торгызу тәртибе билгеләнгән тәртиптә чараны үткөрүгә тиешле рәхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

146. Ял итү һәм күпләп булу урыннары территорияләрендә кешеләргә рәхсәт ителми:

146.1.тараны һәм сәүдә җиһазларын моның өчен билгеләнмәгән урыннарда сакларга, складларга салырга;

146.2. территориягә житештерү һәм куллану калдыклары белән пычратырга;

146.3.каты коммуналь калдыкларны урнаштырырга, шулай ук эре габаритлы калдыкларны контейнер мәйданчыкларында урнаштырылган контейнерлардан һәм бункерлардан читтә тупларга;

146.4.автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, эшкәртелгән ягулык-майлау сыеклыкларын агызырга;

146.5.автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар урнаштырырга, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләргә урнаштырырга;

146.6.газоннарны, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларын зарарларга;

146.7.кече архитектура формаларын зарарларга һәм аларны билгеләнгән урыннардан күчерергә;

146.8.өстәлләрдә һәм эскәмияләр аркаларында утырырга;

146.9.сыек продуктларның калдыкларын, сатуратор җайланмаларыннан, квас һәм сыра цистерналарыннан суны тротуарларга, газоннарга һәм юлларга агызырга;

146.10.автотранспорт чараларын түләүгә куя урыннарын законсыз оештырырга;

146.11.стационар булмаган объектларны үз белдегә белән урнаштырырга;

146.12.тротуарларның асфальт-бетон түшәмәсен, янәшәдәгә яшел зоналарның һәм территорияләргә төзекләндерүгә башка элементларының бөтенлеген бозарга;

146.13.территориягә сәүдә-суыткыч җайланмаларын куярга;

146.14.каты коммуналь (көнкүреш) калдыкларны халыктан каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) идарәгә оешмалар белән калдыкларны каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнерларга (бункерларга) урнаштыруга килешү булмыйча салырга;

146.15.тимер-бетон блоklar, баганалар, киртәләр, шлаубаумнар, Корылмалар һәм башка җайланмалар урнаштыру юлы белән тротуарларны үз белдегә белән ябарга;

146.16.товарны сәүдә объектыннан читкә чыгарырга;

146.17.учаклар кабызырга, шул исәптән ачык уттан файдалануны күздә тоткан чаралар үткәргә, ачык ут ярдәмендә азыкны җылы эшкәртү өчен мангаллар һәм башка җайланмалар кулланырга.

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен жыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

147. Йорт яны территориясен жыештыру:

147.1. урып-жыю түбөндөгө тәртиптө башкарылырга тиеш: тротуарларны, жәяүлелер юлларын жыештыру (бозлавик һәм тайгаклык очрагында-ком сибү), ә аннары ишегалды территорияләрен жыештыру;

147.2. кар чистартудан тыш, урып-жыю 8.00 сәгаткә кадәр башкарыла.

Механикалаштырылган жыештыруны машиналар 4 км/сәг тизлектә көндөз башкарырга рөхсәт ителә.

148. Жәйге жыештыру:

148.1. йорт яны территорияләрен жәйге жыештыру: себерү, юу яки махсус машиналар ярдәмендә сугару-башлыча иртә, иртәнге һәм соң, кичке сәгатләрдә башкарылырга тиеш.;

148.2. тротуарларны юуны бары тик прилотка яны полосасы белән турыдан-туры чиктәш булган ачык тротуарларда һәм биналардан урамның машина үтә торган өлешенә таба гына башкарырга кирәк. ;

148.3. көннең эссе вакытында тротуарларга су сибү кирәк булганча, әмма тәүлегенә ике тапкырдан да сирәгрәк башкарылырга тиеш.

149. Кышкы жыештыру:

149.1. түбәләрдә жыела торган кар вакытында жиргә ташланырга һәм прилотковый полосага Күчәргә, ә киң тротуарларда валларга формалашырга тиеш.;

149.2. чистартыла торган кар тротуарлардан юл өлешенә - прилотка полосасына, ә ишегалларында-складлау урыннарына күчәргә тиеш.;

149.3. квартал эчендәге юллардан күчерелгән карны борт ташына параллель урнашкан өемнәргә һәм валларга салырга яки, кагыйдә буларак, роторлы кар чистарткычлар ярдәмендә юл буйлап жыярга кирәк.;

149.4. урамнарның машина йөри торган өлешеннән газоннар белән аерылган киңлегә 6 метрдан арткан тротуарларда карны тротуар уртасына күчерергә рөхсәт ителә.;

149.5. кар өемнәренә һәм валларга салу эшләре тротуарларда кар яву тәмамлангандан соң алты сәгаттән дә соңга калмыйча, ә калган территорияләрдә 12 сәгаттән дә соңга калмыйча тәмамланырга тиеш.;

149.6. ишегалларында һәм квартал эчендәге машина юлларында, яшелләндерелгән территориядә жыела торган Чиста, куллану калдыклары, ком-тоз катнашмалары һәм реагентлар белән пычранмаган карны жыярга рөхсәт ителә, яшел утыртмаларны саклап калу һәм кар суларын агызып жибөрү тәэмин ителә.;

149.7. тротуарларны һәм квартал эчендәге юлларны кул белән жыештырганда кар тулысынча кыргыч астына жыештырылырга тиеш. Камилләштерелгән капламалар булмаганда, карны движок астына жыярга кирәк, аннан соң аны тыгызлау өчен кар катламы калдырырга кирәк.;

149.8. тайгаклык килеп чыкканда юл катламнарын ком - тоз катнашмасы белән эшкәртү 0,2-0,3 кг/м норма буенча бүлгечләр ярдәмендә башкарылырга тиеш;

149.9. эшкәртелгәннән соң йомшарган боз ясалмалары, ачык грунтка, агачлар астына яки газоннарга элэгүгә юл куймыйча, күчерелергә яки себерелергә тиеш.

150. Яз житү белән:

150.1. кар суларын нормаль агызу өчен кирәк булган урыннарда су агымын тәэмин итү өчен канауларны юу һәм чистарту;

150.2. кар суын яңгыр челтәренә люкларына һәм кабул итү коеларына системалы рәвештә куу;

150.3. ишегалды территорияләрен кар эреп беткәннән соң чүп-чардан, калган кардан һәм боздан чистарту.

151. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен карап тоту:

151.1. күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба – йорт яны территориясен) карап тоту үз эченә ала::

1) даими жыештыру;

2) Күзәтү һәм яңгырлар кабул итү коелары люкларын һәм рәшәткәләрен, дренажларны, лотокларны, үткәргеч торбаларны ремонтлау һәм чистарту;

3) инженерлык челтәрләренең күзәтү коеларына, янғын сулары белән тәэмин итү чыганаclarына (гидрантларга, сулыкларга һ. б.) тоткарлыксыз керүне тәэмин итү;

4) Каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны жыю һәм чыгару;

5) яшеллекләргә яшелләндерү һәм карау;

6) кече архитектура формаларын тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау.

152. Каты коммуналь калдыклар, каты көнкүреш калдыкларын туплау нормалары нигезендә, контейнер майданчыларына куела торган контейнерларга һәм бункерларга жыелырга тиеш.

153. Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданны:

153.1. йорт яны территорияләрендә чисталык һәм тәртип саклайлар;

153.2. каты коммуналь һәм эре габаритлы калдыкларны бары тик контейнерларга һәм контейнер майданчыларындагы бункерларга гына урнаштыралар.

154. Идарәче оешмалар:

154.1. 8.00 сәгатькә кадәр йорт яны территорияләрен жыештыру һәм көн дәвамында-чисталыкны саклау;

154.2. канализацияләнгән биналарда түгел, ә каты коммуналь калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру - моннан тыш сыек көнкүреш калдыклары өчен жыентыклар да;

154.3. расланган график нигезендә каты коммуналь (көнкүреш) һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару;

154.4. контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыларын, аларга керү юлларын чиста һәм төзек хәлдә тоту;

154.5. подъездларга керү урыннарында чүп савытлары, эскәмияләр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;

154.6. территорияне сезонлы файдалануга әзерләү, шул исәптән су агымын тәэмин итү өчен канауны юу һәм чистарту, кар суларын яңгыр челтәренең люкларына һәм кабул итү коеларына системалы рәвештә куып чыгару, кар эреп беткәннән соң территорияне чистарту һәм башка кирәкле эшләргә башкару;

154.7. тайгак участкаларны ком-тоз һәм (яисә) махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкәртү;

154.8. яшел утыртмаларны һәм газоннарны саклау һәм квалификацияле карау;

154.9. тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм караңгы төшкәч аларны кабызу.

155. Йорт яны территориясендә рәхсәт ителми:

155.1. яфракларны, төрле калдыкларны һәм чүп-чарны яндырырга;

155.2. киём-салым, киём-салым, келәмнәр һәм башка әйберләргә хужалык майданчыгыннан тыш элөп куярга;

155.3. контейнер майданчыларына керү юлларын тутырырга;

155.4. урамнарның һәм юлларның машина йөрү өлешендә, тротуарларда, газоннарда һәм яшел зоналарда контейнерлар (бункерлар) урнаштырырга;

155.5. билгеләнгән тәртипне бозып, йорт яны территорияләрен, шул исәптән үтөлми торган юллар яисә үтүләр өчен шлагбаумнарны яисә автомат капкаларны үз белдегең белән киртәләр куярга;

155.6. ишегалды корылмаларын үз белдегең белән төзөргә;

155.7. йорт яны территориясен металл ватыклары, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллары, шлак, көл һәм житештерү һәм куллануның башка калдыклары белән тутырырга, савытларны җыярга һәм сакларга;

155.8. чүп-чарны түгөргә, калдыкларны һәм чүп-чарны чыгарып ташларга, шулай ук каты коммуналь калдыкларны урнаштырырга, шулай ук эре габаритлы калдыкларны контейнер майданчыкларында урнаштырылган контейнерлардан һәм бункерлардан читтә тупларга;

155.9. автотранспорт чараларын түлөүле куюны оештырырга;

155.10. квартал эчендәге юлларны тимер-бетон блоklar, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка җайланмалар урнаштыру юлы белән үз белдегең белән ябарга;

155.11. автомашиналар юарга, ягулык һәм майлар агызырга, тавыш сигналларын, тормозларны һәм двигательләрне көйләргә;

155.12. кеше сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган теләсә нинди эш башкарырга;

155.13. әгәр законнарда һәм (яисә) шартнамәдә башкасы билгеләнмәгән булса, сәүдә һәм җәмәгать туклануы предприятиеләрен, шул исәптән палаткаларны, киоскларны, лекларны, мини-базарларны, павильоннарны, җәйге кафеларны, житештерү объектларын, автомобильләрне, көнкүреш техникасын, аяк киемнәрен вак ремонтлау предприятиеләрен, шулай ук автостоянкаларны урнаштырырга һәм эксплуатацияләргә, кунаклардан тыш;

155.14. йорт яны территориясенә ишегалды эчендәге машина юллары буенча транспортның транзит хәрәкәтен гамәлгә ашырырга;

155.15. учаклар кабызырга, шул исәптән ачык уттан файдалануны күздә тоткан чаралар үткәргә, ачык ут ярдәмендә азыкны җылы эшкәртү өчен мангаллар һәм башка җайланмалар кулланырга;

155.16. транспорт чараларын, шул исәптән комплектланмаган (төзек булмаганнарын), яшелләндерелгән территорияләрдә, балалар, спорт һәм хужалык майданчыкларында, елның нинди вакытына карамастан, торгызу эшләрен мәҗбүри башкару шарты белән әлеге территорияләрдә кирәкле эшләр башкару очракларыннан тыш урнаштырырга.

156. Йорт яны территорияләрен яшелләндерү:

156.1. йорт яны территорияләрен яшелләндерү, яшел утыртмаларны саклау әлеге Кагыйдәләрнең 164 - 169 пунктлары таләпләре нигезендә идарәче оешмалар тарафыннан тәмин ителә;

156.2. йорт яны территориясен яшелләндергәндә, торак йортларның стеналарыннан ябалдашлары 5 метрга кадәр булган агач кәүсәләре күчәрәнә кадәр араның кимендә 5 метр булуын исәпкә алырга кирәк. зуррак агачлар өчен ара 5 метрдан артыграк, куаклар өчен 1,5 метр булырга тиеш. куакларның биеклегә беренче кат бүлмәләренең тәрәзә уемының аскы кырыеннан артмаска тиеш.

157. Идарәче оешмалар:

157.1. яшел утыртмаларның сакланышы һәм бөтенлегә;

157.2. жай көне һәм коры көннөрдө газоннарға, чөчөклөклөргө, агачларға һәм куакларға су сибү;

157.3. газоннарның сакланышы һәм бөтөнлөгө, аларға төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, боз кисекләре һ. б. салынмыйча.;

157.4. агротехник шартларны үтәп, билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына агачларны һәм куакларны яңача утырту, юллар челтөрөн үзгәртеп планлаштыру һәм жайланмаларны урнаштыру;

157.5. яшелләндерелгән территорияне (яшелләндерү участкаларын) борт биеклегә 0,5 м дан артмаган декоратив киртәләр рәвешендә яклау элементларын яисә 0,5 м дан артмаган, транспорт чараларына керүгә комачаулый торган баганалар яисә куаклар утырту элементларын урнаштыруны.

158. Йорт яны территориясен төзекләндерү:

158.1. һәр йорт биләмәсенең территориясә, кагыйдә буларак, :

1) кер киптерү, киём-салым, келәмнәр һәм көнкүреш әйберләрен чистарту өчен хужалык майданчыгы;

2) өлкәннәр ял итә торган майданчык;

3) балаларның жәйге һәм кышкы ялы өчен яшелләндерелгән һәм кирәкле кече архитектура формалары булган балалар уен һәм спорт майданчыклары.

159. Хужалык майданчыгында кер киптерү жайланмалары куелган баганалар, киём киптерү штангалары, элгечләр, Комлы тартма, чүп савытлары, эскәмияләр булырга тиеш. Майданчыкны тере киртә белән әйләндереп алырга кирәк. Майданчыкларны, ял итү урыннарын жиһазлау элементларын билгеләнгән таләпләргә туры китереп төзөргә һәм төзекләндерергә кирәк.

160. Әгәр участок территориясенең зурлыгы мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә этләр йөрү өчен майданчык урнаштырылырга мөмкин.

161. Йортларның подъездлары алдындагы майданчыклар, юллар һәм жәяүлеләр өчен юллар каты өслөклә булырга тиеш. Каты өслөкләр ясаганда кар һәм коеп яуган суларның ирөклә агып чыгу мөмкинлегә каралырга тиеш.

162. Торак йортларга кертелгән жәмәгать урыннарына йортның торак өлешеннән аерым керү юллары булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспорт стоянкасы ишегалды территориясеннән читтә урнашырга тиеш.

163. Жәмәгать урыннарына Материалларны, продукцияне фатирларның тәрәзәләре һәм керү юллары урнашкан торак йорт ишегалды ягыннан төяп жиберү рөхсәт ителми. Йөкләүне тәрәзәләре булмаган торак йортларның читләреннән, жир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юл ягыннан башкарырга кирәк.

164. Транспорт чараларын квартал эчендәге территорияләргә урнаштыру кешеләрнең, шулай ук урып-жыю һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итәргә тиеш.

Индивидуаль торак төзелеше территорияләрен жыештыру

165. Торак йорт хужалары жир кишәрлеген һәм аның тирәләрен көн саен (шул исәптән кардан) жыештыралар.

166. Индивидуаль торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

166.1. карны этәргә, чүп-чарны ташларға, шлак ташларға, сыек көнкүреш калдыкларын йорт биләмәсә территориясеннән читкә агызырга;

166.2. ишегалды һәм аның тирәсендәге территориядән чистартылган кар һәм бозны юлларның һәм юлларның машина йөрү өлешенә чыгарырга яисә күчерергә;

166.3. каты коммуналь калдыкларны урнаштырырга, шулай ук эре габаритлы калдыкларны контейнер майданчыкларында урнаштырылган контейнерлардан һәм бункерлардан читтә тупларга.

V. территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

167. Төзекләндерүнең түбәндәге элементлары билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект (паспорт) нигезендә һәм аңа тулысынча туры китереп урнаштырыла:

- аерым торган күрсәткечләр (стелалар);
- тышкы мәгълүмат чаралары;
- декоратив-сәнгатьчә бизәү рәвешендәге кече архитектура формалары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү җайланмалары, су җайланмалары, типлы муниципаль җиһазлар, коммуналь-көнкүреш җиһазлары;
- капитал булмаган объектлар, шул исәптән индивидуаль башкарудагы сезонлы объектлар һәм стационар булмаган сәүдә объектлары; биналарны, корылмаларны, шул исәптән капитал булмаган корылмаларны, аерым витриналардан һәм керү төркемнәреннән тыш, архитектур яктырту;
- фасадларның төсле чишелеше, шул исәптән декоратив-сәнгати бизәлеш рәвешендә;
- гомуми файдаланудагы, чикләнгән файдаланудагы территорияләрне комплекслы төзекләндерү;
- кондиционерларның тышкы блокларын комплекслы урнаштыру.

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияне төзекләндерү элементларына проект (паспорт) мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге вәкаләтле органнар белән килештерелә.

Озак вакытлар яисә даими файдаланыла торган территорияне төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кул белән күчерү мөмкинлеген булдырмаслык итеп беркетелергә тиеш.

Мәгълүмат төзекләндерү элементларында Россия Федерациясенең дәүләт теле һәм Татарстан Республикасының дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәгән килеш урнаштырылырга тиеш.

Ике һәм аннан да күбрәк тел кулланылган очракта текстлар эчтәлегә һәм техник бизәлешә буенча бертөрле булырга, аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш.

168. Төзекләндерү элементларын карап тоту, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертә, төзекләндерү элементлары хужалары тарафыннан башкарыла.

Яшелләндерү

169. Яшел утыртмалар территорияне төзекләндерүнең мәҗбүри элементы булып тора.

Төзекләндерү эшләрен башкарганда яшеллекләрне мөмкин кадәр күбрәк саклап калу зарур.

170. Авыл жирлегә территориясендә яшелләндерүнең ике төре кулланыла ала: стационар – грунтка үсемлекләр утырту һәм мобиль - махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазоннар һ.б.) үсемлекләр утырту.

Стационар һәм мобиль яшелләндерүне рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрдә (түбә яшелләндерү), бина һәм корылмаларның фасадларында (вертикаль яшелләндерү) архитектура-ландшафт объектлары (газоннар, бакчалар, чәчәк бакчалары, Куаклы һәм агачлы майданчыklar һ.б.) төзү өчен файдаланалар.

171. Яшелләндерү объектларын карап тоту-яшеллекләргә һәм яшелләндерелгән территорияләргә төзекләндерү элементларын карап тоту, күләмле корылмаларның конструктив элементларының аз гына деформацияләрен һәм зарарлануларын бетерү, шулай ук жәй һәм кыш көннәрендә күчмә кече формаларны җыештыру.

172. Яшелләндерү объектларында эшләр башкаруга таләпләр:

172.1. яшелләндерү объектлары анында төзелеш майданчыklarын оештырганда, проектта саклану чаралары күрелгәгә тиеш: түбән һәм киң ябалдашларны койма белән әйләндереп алу, өлешчә кисү, агач кәүсәләрен саклау бәйләве, куак ябалдашларын бәйләү, туфракның тыгызлануын булдырмау максатларында юллар анында урнашкан үсемлекләр астына туфрак кишәрлекләргән вак таш белән күмү.;

172.2. территорияне вертикаль планлаштыру, жир асты коммуникацияләргә салу, юлларны, машина юлларын һәм тротуарларны төзекләндерү яшелләндерү башланганчы тәмамланьрга тиеш;

172.3. туфрак катламы бозьлуга бәйле ремонт, төзелеш һәм башка эшләр башкарганда, туфракның уңдырышлы катламын алып ташларга һәм аны алга таба Яшел төзелештә куллану өчен сакларга кирәк. Югарыда күрсәтелгән эшләр тәмамлангач, бозьлган жир кишәрлекләргән һәм утыртмаларны торгызырга кирәк. Эшләрне башкару проектында торгызу каралырга тиеш;

172.4. яфракларны һәм үләннәрне, алга таба компостлаштырып яки билгеләнгән төрлөптә алып ташлап, өемнәргә җыярга кирәк;

172.5. яшелләндерү объекттын саклау элементларын борт биеклегә 0,5 м дан артмаган декоратив киртәләр рәвешендә яисә 0,5 м дан артмаган баганалар урнаштыру.

173. Яшел утыртмалар хужалары:

173.1. яшел үсентеләргә саклауны һәм квалификацияле карауны тәэмин итәләр;

173.2. жәй көне коры һавада газоннарга, чәчәклекләргә, агачларга һәм куакларга су сибүне тәэмин итәләр;

173.3. газоннарның сакланьшын һәм бөтенлеген тәэмин итәләр;

173.4. агач һәм куакларны яңа утырталар һәм күчереп утырталар, шулай ук юллар, майданчыklar, газоннар чөлтәргән планировкасын жирле үзидарәнен башкарма органы белән килештерелгән проектлар буенча гына үзгәртәләр;

173.5. яшелләндерү объектларында сулыклар булганда аларны чисталыкта тоталар һәм 10 елга кимендә бер тапкыр капитал чистарталар;

174. Яшелләндерелгән территорияләрдә рөхсәт ителми:

174.1. төзелешләргә, аларның эшләвен тәэмин итү һәм аларга хөзмәт күрсәтү өчен билгеләнгән корылмалардан тыш, урнаштырырга;

174.2. агачларны һәм куакларны үз белдегә белән утырту һәм кисү, газоннарны һәм чәчәк бакчаларын юк итү;

174.3. күчеп йөргәгә, ял итү һәм уеннар өчен бакчаларның, скверларның, паркларның мемориаль зоналарының газоннарында, гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектлары булган бульварларда урнашырга;

174.4.моның өчен махсус билгеләнгән урыннарда тыш яшелләндерү объектларында чаңгыда һәм чанада шуу;

174.5.агачларга һәм башка яшел утыртмаларга гамаклар, таган, турниклар, кер киптерү өчен баулар элөп куярга, агачларга тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткөчләрне, афишаларны, белдерүләрне, агитация материалларын, техник конструкцияләрне, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чараларын, баганалардан, коймалардан, реклама щитларыннан, электрүткәргөчлөрдән, лампалардан, чәнечкеле агачлардан тартмаларны беркетергә. киртәләр;

174.6.стационар булмаган объектлар, шулай ук юл сервисы объектлары урнаштырырга, шул исәптән автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга, елның нинди вакытына карамастан;

174.7.тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткөчләрне (бирелгән рөхсәттән, паспорттан башка), агитация материалларын, техник конструкцияләрне, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чараларын урнаштырырга;

174.8.төзелеш һәм башка материаллар, калдыклар, чүп-чар, бозлавыкка каршы материаллар һәм башка зарарлы матдәләр, шулай ук ком һәм бозлавыкка каршы реагентлар белән пычранган кар, боз кисәкләрен жыярга;

174.9.яшелчә бакчалары өчен казу;

174.10.йорт хайваннарының газоннарында һәм чөчәкләкләрендә йөрергә;

174.11.роторлы кар жыю машиналарын утыртмаларга кар эләкмәүче махсус юнәлеш бирүче жайланмаларсыз кулланырга;

174.12.яфракларны, үләнне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны лотокларга һәм башка су үткөрү жайланмаларына сметалар ясарга;

174.13.смета һәм чүп-чарны газоннарда ташларга;

174.14.учаклар кабызырга, шул исәптән ачык уттан файдалануны күздә тоткан чаралар үткөрергә, ачык ут ярдәмендә азыкны жылы эшкөртү өчен мангаллар һәм башка жайланмалар кулланырга;

174.15.су, сумала чыгару өчен агачларны кисәргә, аларга башка механик зарар китерергә;

174.16.жирлек территориясен төзекләндерү, клумбалар оештыру өчен житештерү һәм куллану калдыкларыннан, шул исәптән автомобиль покрывкаларыннан файдаланырга;

174.17.күпьяллык чөчәкләр биләгән жир кишәрлекләреннән кар чыгарырга, шулай ук салкынга чыдам булмаган үсемлекләр утырткан жирләрне кардан арындырырга;

174.18.санитария таләпләре югары булган урыннарда тыш (чүп контейнерларына, жәмәгать бөдрәфләрөнә якын булу һ. б.) торак пункт территорияләрендәге агач көсәләрен агартуны башкарырга.;

174.19.яшелләндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмьяләрне, коймаларны, урналарны, балалар һәм спорт жиһазларын бозарга;

174.20.агач тамырларын көсәдән 1,5 метрдан да якынара арада ялангач калдырырга һәм агач муеннарына туфрак яисә төзелеш калдыклары сибөргә;

174.21.транспорт чараларын, шул исәптән комплекланмаган (төзек булмаганны), урман-паркларның, паркларның, бакчаларның, бульварларның, шөһәр урманнарының яшелләндерелгән территорияләрендә елның нинди вакытка

бәйсез рәвештә урнаштырырга, моңа әлеге территорияләрдә торгызу эшләрен мәжбүри башкару шарты белән кирәкле эшләр башкару очраklары керми.;
174.22.транспорт чараларын, шул исәптән комплектланмаган (төзексез), дөвалау, балалар уку һәм фәнни учреждениеләренең, сәнәгать предприятиеләренең, спорт комплексларының һәм торак кварталларның яшелләндерелгән территорияләрендә, елның нинди вакытына карамастан, торгызу эшләрен мәжбүри башкару шарты белән әлеге территорияләрдә кирәкле эшләр башкару очраklарынан тыш урнаштырырга.

Киртәләр

175. Киртәләргә кору төзекләндерүнең өстәмә элементы булып тора.

176. Киртәләр бер-берсеннән:

- 1) билгеләнешкә (декоратив, яклау, аларның ярашуы);
- 2) биекләктә (Түбән - 1,0 м га кадәр, уртача - 1,1 - 1,7 м, биек - 1,8 - 3,0 м);
- 3) материалның төренә (металл, тимер-бетон һ. б.);
- 4) күз карашы өчен үткәрүчәнлек дәрәжәсе (үтә күренмәле, чукрак);
- 5) стационарлык дәрәжәләре (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка киртәләр.

Киртәләргә проекткалар аларның кайда урнашуына һәм билгеләнешенә карап гамәлдәгә дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталоглары, индивидуаль проекткалар проекткары нигезендә башкарыла.

177. Мәдәни мирас объектлары территорияләргә киртәләү әлеге территорияләргә өчен билгеләнгән шәһәр төзелеш рәгламентлары нигезендә башкарылырга тиеш.

Жәмәгать, торак, рекреацион билгеләнештәгә территорияләрдә чукрак һәм тимер-бетон киртәләр проекткалар рәхсәт ителми.

Сәнәгать, махсус территорияләргә коймалары декоратив тимер-бетон панельләрдән ясалырга мөмкин.

Жир асты корымалары белән кисешкән урыннарда уртача һәм югары төрдәгә коймаларны проекткалада ремонт яисә төзелеш эшләргә башкарырга мөмкинлек бирә торган койма конструкцияләргә карала.

Агачлар жәяүлеләр хәрәкәтә интенсив зоналарында яисә төзелеш һәм реконструкция эшләргә башкару зоналарында үскән очракта, саклауның башка төрләргә булмаганда, яшенә, агач токымына һәм башка характеристикаларга карап, биекләгә 0,9 м һәм аннан да зуррак, диаметры 0,8 м һәм аннан да зуррак булган яклау Киртәләргә каралырга тиеш.

Өслекләргә каплау

178. Өслекләргә каплау авыл жирләгә территориясендә имин һәм уңайлы хәрәкәт итү шартларын тәмин итә, шулай ук торак пунктта төзелгән төзелешнең архитектур йөзгә формалаштыра.

Төзекләндерү максатларында түбәндәгә төр өслекләргә билгеләнгән:

- 1) каты (капиталь) өслекләргә-моноклит яисә жыелма өслекләргә, шул исәптән асфальт-бетоннан, цемент-бетоннан, табигый таштан ясала торган;
- 2) йомшак (капиталь булмаган) өслекләргә - табигый яисә ясалма коелучан Материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранит чөчүлекләргә, керамзит, резина валчыklары), табигый хәлдә булган, бөйләүчә материаллар белән тыгызланган яисә ныгытылган коры катнашмалардан ясала торган өслекләргә;

3) газон капламнары-үлән капламын әзерләүнең һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган капламалар;

4) катнаш өслекләр-өслекләрнең бер-берсеннән торган өслекләр (челтәрле плитка яисә газонга батырылган газон рәшәткәсә яисә йомшак өслек).

179. Өслек төрләрән аларның максатчан билгеләнеше нигезендә сайларга кирәк:

1) каты-проектлау вакытына гамәлдә булган мөмкин булган чик йөкләнешләрне, хәрәкәтнең характерын һәм составын, янгынга каршы таләпләрне исәпкә алып;

2) йомшак – территорияләрнең аерым төрләрән (шул исәптән балалар, спорт майданчыкларын, этләр йөртү майданчыкларын, жәяү йөрү юлларын)төзекләндергәндә аларның үзенчәлекле үзлекләрен исәпкә алып);

3) аеруча экологик яктан чиста булган газонлы һәм катнаш.

Каты төрдәге өслек кытыршы булырга тиеш, коры хәлдә - 0,6, юеш хәлдә 0,4 тән ким булмаска тиеш.

Жәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә, жир өсте һәм жир асты кичүләрендә, биналарның керү төркемнәре баскычларында һәм болдырларында кафель, метлах плиткаларын, ясалма һәм табигий таштан шома яисә шомартылган плитәләрне каплау сыйфатында куллану рәхсәт ителми.

180. Авыл жирлегенең гомуми файдаланудагы территорияләрендә барлык киртәләр (киртәләр, баскычлар, пандуслар, агачлар, яктырту, мәгълүмат һәм урам техник жиһазлары), шулай ук жәмәгать транспортын көтү тукталышлары һәм урам аша чыгу урыннарындагы тротуар кыры тактиль өслек полосалары белән аерылып тора.

Тактиль өслек киртәгә, урам кырыена, куркыныч участок башына, хәрәкәт юнәлеше үзгәрүгә һ.б. кадәр кимендә 0,8 м ераклыкта башлануырга тиеш. әгәр тактиль өслектә киңлегә 15 мм дан артык һәм тирәнлегә 6 мм дан артык булган буй буразналар булса, аларны хәрәкәт юнәлеше буйлап урнаштыруга ярамый.

181. Түшәлгән агачлар өчен, саклауның башка төрләре (шул исәптән көпшә яны рәшәткәләре, бордюрлар, периметр эскәмияләре) булмаганда, кәүсәдән кимендә 1,5 м радиуста саклагыч өслекләр: вак таш, вак таш, газон рәшәткәләре ясала. Саклау өслегә жәяүлеләр коммуникацияләре өслегеннән бер дәрәжәдә яки югарырак башкарылырга мөмкин.

182. Кулланыла торган өслек төренең колористик чишелеше формалаша торган тирәлекнең төсле чишелешен исәпкә алырга тиеш.

Өслекләрнең үзара бәйләнеше

183. Өслекләрне берләштерү элементларына, гадәттә, борт ташларының төрле төрләрән, пандусларны, баскычларны, баскычларны киртәләр.

Борт ташлары

184. Юлның борт ташлары тротуар белән машина йөрү өлеше тоташкан урынга, машина йөрү өлеше дәрәжәсеннән норматив рәвештә кимендә 150 мм артыграк куела, өслек өслегә ремонтланган очракта да бу күрсәткеч саклануырга тиеш.

Автотранспортның газонга бәрелүен булдырмас өчен, юлның газон белән капланган урыннарында югары күтәрелгән борт ташы кулланырга кирәк.

Жәяүлеләр коммуникацияләре өслеген газон белән бергә кушканда бакча бортын урнаштыруга мөмкин, ул газон дәрәжәсеннән кимендә 50 мм артып китә, 0,5 м

ераклыкта. бу исә газонны саклый һәм пычрак һәм үсемлек чүп-чарының өслеккә элэгүен булдырмый, аның хезмәт итү вакытын озайта.

Жәяүлеләр зоналары территориясендә төрле типтагы өслекләр янәшәсен бизәү өчен табигый материаллар (кирпеч, агач, таш кыялар, керамик борт һ.б.) кулланырга мөмкин.

Бусагалар, баскычлар, пандуслар

185. Жәяүлеләр коммуникацияләре авышлыгы 60 промилле булганда баскычлар ясауны күздә тотарга кирәк.

Сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп була торган объектлар, инвалидлар һәм картлар йортлары урнашкан урыннарда төп жәяүлеләр коммуникацияләрендә баскычлар һәм баскычлар 50 промилледән артык тайпылыш булганда, аларны пандус белән озата барырга кирәк.

Бордюр пандусының авышлыгы 1:12 кабул ителә.

Баскычның беренче баскыч кырыйларын төшкәндә һәм күтәргәндә ачык контрастлы буяулар белән аерып күрсәтергә кирәк.

Тышкы баскычларның барлык баскычлары Бер марш эчендә баскычларның киңлегә һәм биеклегә буенча бертөрле итеп куела.

Пандусны киртәли торган конструкцияләр булмаганда, биеклегә 75 мм дан да ким булмаган киртәли торган борттик һәм тоткалар каралырга тиеш.

Пандусның башында һәм ахырында юлның горизонталь участкалары әйләнә-тирә өслектән текстурасы һәм төсе белән аерылып тора.

Баскычның яисә пандусның ике ягында да 800 - 920 мм биеклектәге түгәрәк яисә турыпочмаклы кисемтәле тоткалар каралган. кисемтәләр кул белән колачлау өчен уңайлы һәм стенадан 40 мм га ераграк тора.

Майданчык

186. Жирлек территориясендә балалар уеннары, өлкәннәр ялы, спорт белән шөгыльләнү, каты коммуналь калдыклар туплау, этләрне йөртү һәм өйрәтү, автомобильләр кую өчен майданчыклар урнашкан.

Майданчыкларны теркәлгән мәдәни мирас ядкарьләренә саклау зоналары һәм махсус сакланылучы табигать территорияләре зоналары чикләрендә урнаштыруны һәйкәлләрне саклауның, табигатьтән файдалануның һәм әйләнә-тирә мохитне саклауның вәкаләтле органнары белән килештерү тәкъдим ителә.

Йорт яны территорияләре, кагыйдә буларак, балалар өчен уен һәм спорт майданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Майданчыклар төзек һәм имгәнү куркынычы янамый торган инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Каты коммуналь калдыкларны туплау майданчыклары

187. Жирлек территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау урыннары (майданчыклары) төзелә, шулай ук каты коммуналь калдыклар туплау урыннары (майданчыклары) реестры алып барыла.

188. Каты коммуналь калдыкларны туплау әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар һәм халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итү өлкәсендәге законнар таләпләрен үтәгән килеш гамәлгә ашырыла.

189. Каты коммуналь калдыкларны урнаштыру һәм туплау каты коммуналь калдыклар милекчеләре тарафыннан каты коммуналь калдыклар тупланган урыннарда (майданчыкларда) тәэмин ителә.

190. Физик һәм юридик затлар каты коммуналь калдыкларны контейнер майданчыкларында урнашкан контейнерларга, бункерларга туплыйлар. Эре габаритлы калдыкларны контейнер майданчыкларында урнашкан бункерларга жыйалар.

191. Жирлек территориясендә эре габаритлы калдыклар өчен бункерлар бары тик 15 апрельдән 15 июньгә кадәр һәм 15 августтан 15 октябрьгә кадәр язгы-көзгә чорда гына расланган график буенча урнаштырыла.

192. Жәмәгать урыннарында һәм гомуми файдаланудагы территорияләрдә барлыкка килә торган чүп-чарны туплау гомуми файдаланудагы территорияләрдә, жирле үзидарә органнары билгеләгән урыннарда урнаштырыла торган урам савытларыннан файдаланып башкарыла.

Урам урналары гомуми файдаланудагы территорияләрдә, транспортта, сөүдә объектларында (вакляп сату урыннарын да кертеп), халыкка хезмәт күрсәтүнең Гомумроссия классификаторына кертелгән башка объектларында халыкның товарлар һәм хезмәт күрсәтүләр куллануы нәтижәсендә барлыкка килә торган калдыкларны туплау өчен генә файдаланыла.

193. Контейнер аның капкачы ябылганчы (контейнерның өске кырыеннан югары түгел) күләменә кадәр генә тутырыла ала. Контейнердагы калдыкларны шул рәвешле пресслау яки тыгызлау тыела ки, чүп ташу машинасына төягәндә аның эчендәге әйберләргә бушатучы мөмкин түгел. Контейнерны каралган күләмнән артыграк тутыру тыела.

194. Каты коммуналь калдыклар өчен контейнерларга янучы, кызган яисә кайнар калдыкларны, эре габаритлы калдыкларны, автомобиль шиннарын һәм покрывкаларын, кар һәм бозны, сыек матдәләргә, авыл хуҗалыгы калдыкларын, биологик калдыкларны, биологик һәм химик актив калдыкларны, терекөмеш, химик ток чыганаclar булган яктырткыч приборларны һәм электр лампаларын (батареялар һәм аккумуляторлар), медицина калдыклары, жир кишәрлекләрендәге эшләр нәтижәсендә барлыкка килгән үсемлек калдыклары, төзелеш калдыклары, шулай ук башка калдыклар, алар гражданның гомеренә һәм сәламәтлегенә зыян китерергә, контейнерларны, чүп ташучы машиналарны зарарларга яки типик булмаган рәвештә пычратырга яки калдыкларны эшкәртү, зарарсызландыру һәм урнаштыру объектларының эш режимын бозарга мөмкин.

195. Каты коммуналь калдыкларны һәм эре габаритлы калдыкларны контейнерлардан һәм бункерлардан читтә урнаштыру тыела.

196. Физик һәм юридик затлар милккәдәге жир кишәрлекләргә территориясендә барлыкка килә торган каты коммуналь калдыкларга караган газоннарын, чөчәклекләргә, агач-куак утыртмаларын караганда үсемлек калдыкларын бары тик язгы-көзгә чорда гына майданчыкларда урнаштырыла торган эре габаритлы калдыклар өчен бункерларга гына салырга рөхсәт ителә. Агач-куак утыртмалары, агачлар һәм ботаклар 1 метрдан артмаган кисәкләргә киселергә тиеш. Агач ботаклары көүсәләрдән Аерылган.

197. Бункерларга төзелеш чүп-чарын, биналарны һәм корылмаларны сүтүдән калган чүп-чарны урнаштыру тыела.

198. Контейнерларга яки бункерларга урнаштыру тыелган төзелеш чүп-чарларын һәм башка төр чүп-чарны чыгару калдыкларның хуҗалары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә яисә коммуналь хезмәтләргә үз исәбеннән полигонларга (калдыкларны урнаштыру өчен билгеләнгән махсус жиһазландырылган корылмаларга) заявка бирү юлы белән башкарыла.

Балалар майданчыклары

199. Балалар майданчыклары төрлө яшь төркемнәре өчен аерым майданчыклар яки яшь мәнфәгатьләре буенча зоналаштырылган комплекслы уен майданчыклары рәвешендә оештырыла.

Балалар майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак төрләре, майдан өслеген газон белән тоташтыру элементлары, яшелләндерү, уен жайланмалары, эскәмияләр һәм урналар, яктырту жайланмалары.

Торак йортларның һәм жәмәгать биналарының тәрәзәләреннән мәктәпкәчә яшьтәге балалар майданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмаса тиеш, кече һәм урта мәктәп яшендәге майданчыклар - 20 метрдан, комплекслы уен майданчыклары - 40 метрдан да ким булмаса тиеш, спорт-уен комплекслары - 100 метрдан да ким булмаса тиеш.

Балалар өчен уен майданчыклары контейнер майданчыкларыннан кимендә 20 метр ераклыкта урнаштырылырга тиеш.

200. Балалар майданчыклары:

200.1. жәй көне тигезсезлекләр ком белән күмелгән өслек планировкасы булырга тиеш;

200.2. даими рәвештә иртәнге вакытта себерергә һәм чыланырга;

200.3. буялырга, майданчыктагы коймаларны һәм корылмаларны елга бер тапкырдан да сирәгрәк буярга, ә ремонт-кирәк булган саен;

200.4. жәяүлеләр транзит хәрәкәтеннән, юллардан, борылыш майданчыкларыннан, кунак тукталышларыннан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру майданчыкларыннан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участкаларыннан аерып куелырга.

Жәрәхәтләнүдән саклану өчен майдан территориясендә калкып торган тамырлар яки асылынып торган тәбәнәк ботаклар, жир өстендәге иске, киселгән жиһаз калдыклары (стойкалар, фундаментлар), жиргә чуммаган металл аркылылар (кагыйдә буларак, турникларда һәм таганнарда) булу рөхсәт ителми.

Янәшәдәге территорияләргә реконструкцияләгәндә балалар майданчыклары территориясендә төзелеш эшләрен алып бару һәм төзелеш материалларын туплау рөхсәт ителми.

Яктырту жайланмасы, кагыйдә буларак, майданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

Яктырту жайланмаларын 2,5 м биеклектә урнаштыру рөхсәт ителми.

Уен жиһазларын урнаштыру куркынычсызлыкның норматив параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

201. Балалар майданчыкларын карап тоту һәм аларның иминлеген тәэмин итү өчен җаваплылык аларны эксплуатацияләүче затларга йөкләнә.

Спорт майданчыклары

202. Спорт майданчыклары халыкның барлык яшьтәге төркемнәре өчен физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен каралган.

Спорт майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: йомшак яисә газон өслек төрләре (Жәйге чорда), спорт жиһазлары.

Спорт майданчыклары яшеллэндерелә һәм челтәрле койма белән әйләндереп алына. Яшеллэндерү майданчыкның периметры буенча урнаштырыла, вертикаль яшеллэндерүне кулланырга мөмкин. Киртәнең биеклегә 2,5-3 м, майданчыклар бер - берсенә тоташкан урыннарда биеклегә 1,2 м дан да ким түгел.

Спорт җиһазлары спорт, физкультура майданчыкларында яисә рекреацияләр составында махсус җиһазландырылган җәяүлеләр коммуникацияләрендә (сәламәтлек сукмакларында) урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт җиһазлары заводта ясалырга да, махсус эшкәртелгән өслегә җәрәхәтләнмәслек (ярыклар, тишәкләр булмау һ.б.) бүрәнәләрдән һәм борыслардан ясалырга да мөмкин.

Урнаштырганда сертификацияләнгән җиһаз каталогларына таянырга кирәк.

Ял итү майданчыклары

203. Торак төзелеше территориясендә тыныч ял итү һәм өлкәннәр өчен өстәл уеннары өчен ял итү майданчыклары оештырырга мөмкин. Торак йортларның тәрәзәләреннән тыныч ял итү майданчыклары чикләренә кадәр ара кимендә 10 м, шау - шулы өстәл уеннары майданчыклары кимендә 25 м булырга тиеш.

Ял итү майданчыгында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә гадәттә түбәндәгеләр керә: каты өслек төрләре, майданчык өслегенә газон белән туры килү элементлары, яшеллэндерү, ял итү өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстәлләр, урналар (һәр эскәмиядә ким дигәндә берәр), яктырту җиһазлары.

Майданчыкны плитка түшәү рәвешендә проектларга тәкъдим ителә. Ял итү майданчыкларын һәм балалар майданчыкларын бергә кушканда, балалар уеннары зонасында каты өсләкләр урнаштырырга ярамый.

Парк территорияләрендә чирәмдә ял итү өчен майданчык-болыннар оештырылырга мөмкин.

Этләр йөрү өчен майданчыклар

204. Этләрне йөртү майданчыклары билгеләнгән тәртиптә вәкаләтле органнар белән килештерелгән урыннарда урнаштырыла.

Этләр йөртү майданчыгы территориясендәге төзекләндерү элементлары исемлегенә төрле өсләкләр, коймалар, эскәмияләр, урна, экскрементларны утильләштерү өчен контейнер, яктырту һәм мәгълүмати җиһазлар керә. Периметраль яшеллэндерүне күздә тотарга киңәш ителә.

Этләрне йөртү майданчыклары яшеллектән азат булган гомуми файдалану территорияләрендә, көчәнеше 110 кВттан артмаган электр үткәргеч линияләре астында, беренче һәм икенче поясларны су белән тәмин итү чыганакларының санитария зонасыннан читтә урнаштырылырга тиеш.

Торак билгеләнешендәге территорияләрдә урнаштырыла торган этләр йөртү өчен майданчыкларның зурлыгы 400 - 600 кв.м, башка территорияләрдә 800 кв. м га кадәр кабул ителә, төзелгән төзелеш шартларында булган территориаль мөмкинлекләрдән чыгып, майданчыкларның кечерәйтелгән күләме кабул ителергә мөмкин.

Майданчык чигеннән торак һәм җәмәгать биналарының тәрәзәләренә кадәр ара кимендә 25 метр, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт майданчыклары, ял майданчыклары кишөрлекләренә кадәр кимендә 40 метр булырга тиеш.

Мәйданчыкның коймасы, кагыйдә буларак, биеклегә 1,5 метрдан да ким булмаган жиңел металл челтәрдән эшләнә. койма элементлары һәм секцияләре, аның аскы кыры һәм жир арасындагы ара хайванга мәйданчыктан чыгып китәргә яки үзенә жәрәхәт ясарга мөмкинлек бирмәскә тиеш.

Мәйданчык территориясендә мәйданчыктан файдалану кагыйдәләре язылган мәғлүмат стенды урнаштырылырга тиеш.

205. Йорт хайваннары хужалары үз йорт хайваннарының экскрементларын үзләре жыялар һәм утильләштерәләр.

Хайваннар хужалары үз хайваннарының башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч йогынтысын булдырмаска, шулай ук санитария нормалары нигезендә әйләнә-тирәдәгеләр өчен тынлыкны тәмин итәргә, гамәлдәге санитария-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

Автостоянкалар мәйданчыклары

206. Авыл жирлегә территориясендә автостоянкаларның түбәндәге төрләре урнаша: автомобильләргә кыска вакытлы һәм озак саклау.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогындагы төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: каты өслек төрләре, өслекләргә бер-берсенә тоташтыру элементлары, коймалар, чүп савытлары яисә кече контейнерлар, яктырту жайланмалары, мәғлүмати жайланмалар (күрсәткечләр).

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участокларына керү юллары жәяүлеләр юлының төп юнәлешләргә белән кисешмәскә тиеш.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы аша жәяүлеләр өчен транзит юллар оештыру рәхсәт ителми.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы калган территориядән кимендә 3 метр киңлектәге яшел үсентеләр полосасы белән аерып куелырга мөмкин.

Кече архитектура формалары

207. Кече архитектура формаларын урнаштыру биналар һәм корылмаларны төзү, реконструкцияләү һәм капитал ремонтлау проект документациясенә «төзекләндерү» бүлегә, шулай ук төзекләндерү проектлары яисә эскиз тәкдимнәргә нигезендә гамәлгә ашырыла.

Кече архитектура формаларын проекттаганда һәм сайлаганда сертификацияләнә эшләнмәләр каталогларыннан файдаланырга киңеш ителә. Тарихи төзелеш зоналары, торак пунктның үзәк үзәгә, авылның күпфункцияле үзәкләргә һәм зоналары өчен кече архитектура формалары индивидуаль проект эшләнмәләргә нигезендә проектланырга тиеш.

208. Кече архитектура формаларына төп таләпләр булып:

208.1. архитектура һәм ландшафт тирәлегә характерына, территорияне төзекләндерү элементларына туры килү;

208.2. материалларның югары декоратив һәм эксплуатацион сыйфатлары, тышкы мохит йогынтысын исәпкә алып, аларны озак вакыт дәвамында саклау;

208.3. конструкциянең ныклығы, ышанычлылығы, куркынычсызлығы.

Жәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкцияләргә

209. Жәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкцияләре яктырткычлар, лапаслар, эскәмияләр, чүп савытлары һәм гражданныр һәм оешмаларның белдерүләре өчен аерым щитлар белән жиһазландырылырга тиеш. Павильонда тукталышның исеме, жәмәгать транспорты маршрутларының номерлары һәм расписаниесе күрсәтелә.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

210. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

210.1. Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга тиеш.

Тышкы мәгълүмат чаралары, учреждение такталарыннан һәм режим табличкаларыннан тыш, Саба муниципаль районы Башкарма комитеты белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм аның нигезендә урнаштырыла һәм файдаланыла.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары ияләре аларның тиешле торышын тәмин итәләр, аларны вакытында ремонтлылар һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урынын жыештыралар.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын реклама яки мәгълүмати хәбәр урнаштырмыйча урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырын зарарлау, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән ябыштыру рәхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмати конструкция хужасы монтаждан (демонтаждан) соң өч төүлек эчендә территорияне төзекләндерүне һәм (яисә) фасадның тышкы күренешен торгыза.

Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары, аларда фундамент блогы булганда, фундамент блогы белән бергә демонтажланырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә корылмаларга һәм объектларның бизәлешенә зыян килергә, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклығын һәм тотрыклылығын киметергә ярамый.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын тиешенчә карап тотмаган, жир кишәрлеген һәм аның тирәсендәге территорияне жыештырган һәм санитар карап тоткан өчен тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары жаваплы.

210.2. Реклама конструкцияләренә тышкы кыяфәтенә һәм урнаштыру урынына карата таләпләр жирле үзидарә органының аерым карары белән билгеләнә.

210.3. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндәге төрләрдә булырга мөмкин:

- дивар конструкциясе;
- декоратив панно;
- консоль конструкциясе;
- түбә конструкциясе;
- витрина конструкциясе;
- оештыру тактасы;
- режим табличкасы;
- модульле конструкция;
- күләм-киңлек композициясе;
- калкан конструкциясе;
- флаг композициясе;

- махсуслаштырылган конструкция.

210.4. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларына карата гомуми таләпләр.

210.4.1. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлау, әзерләү һәм урнаштыру төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, Россия Федерациясә халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләр), аларны саклау һәм куллану турындагы Россия Федерациясә законнары таләпләре нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

210.4.2. Тышкы мәгълүмат чараларындагы мәгълүмат Россия Федерациясенәң дәүләт теле һәм Татарстан Республикасының дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәгән килеш урнаштырылырга тиеш.

Ике һәм аннан да күбрәк тел кулланылган очракта текстлар эчтәлегә һәм техник бизәлешә буенча бертөрлө булырга, дәрәс һәм аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш.

210.4.3. Мәгълүмати конструкция хужасы куркынычсызлык кагыйдәләрен бозган өчен, шулай ук мәгълүмати конструкцияләренә монтажлау һәм эксплуатацияләү шартларын бозган очракта төзексезлекләр һәм авария хәлләре өчен җаваплы.

210.4.4. Тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру рәхсәт ителми:

1) күпфатирлы торак йортларның фасадларында:

жил торак биналар чикләрендә, беренче һәм икенче катлар арасында урнашкан конструкцияләрдән тыш, турыдан-туры торак булмаган бина өстендә;

- торак йортның габаритларында аның чикләреннән чыгып торган 1,5 метрдан артмаган һәм мәгълүмати конструкция урнаштыручы зат биләгән, беренче һәм икенче катлар арасында, биләгән торак булмаган бина өстендә урнаштырылган конструкцияләрдән тыш, төзелгән торак булмаган биналар чикләреннән читтә;

-тәрәзә һәм ишек уемнарын, шулай ук витражларны һәм витриналарны, шул исәптән, әлегә Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, төзеп куелган-янкормалы бүлмәләрдә тулысынча яки өлешчә ябу рәвешендә;

- лоджияләренә, балконнарның киртәләү конструкцияләрендә, әгәр бу керү төркеменәң проект тәкъдирә белән каралмаган булса;

- бер керү урыны булганда бердән артык конструкция.

2) торак булмаган биналарның фасадларында:

- биш каттан артык биеклектәгә биналарда вертикаль консоль конструкцияләре;

- әлегә Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, икенче кат тәрәзәләренәң аскы дәрәжәсеннән югарырак;

3) керү төркемнәренәң фризларында, козырекларында:

бер керү урыны булганда бердән артык конструкция;

яктылык тартмалары, фон конструкцияләре рәвешендә , бер керү урыны булган керү төркемә фризында урнаштырылганнарыннан тыш;

4) гомуми мәйданы 400 кв. м дан артыграк булган, мондый объект проектында каралмаган административ-офис, сәүдә, мәдәни-күңел ачу, спорт объектларында;

5) индивидуаль яисә күпфатирлы торак йортлар территориясендә аерым торган конструкцияләр рәвешендә;

6) биналарны ябу һәм ябу уемнарын, витриналарны, тәрәзәләренә, аркаларны пыялалау, архитектура детальләре һәм декоратив-сәнгати бизәү, суперграфика, әлегә Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш;

7) фасадның архитектура үзенчәлекләрен исәпкә алмыйча;

8) эркерларда, колонналарда, пилястраларда, балконнарда;

- 9) мемориаль такталардан 2,0 метрдан да якынак ераклыкта;
- 10) адреслы атрибутиканы капдый торган (урам исемнере нэм йорт номерлары күрсәткечләре);
- 11) биеклеге 2 каттан арткан биналарның саңгырау торчларында;
- 12) алмаш мәгълүмат белән, декоратив паннолардан, модуль конструкцияләрдән, шулай ук автозаправка станцияләрендәге күләм-киңлек композицияләре рәвешендәге конструкцияләрдән, банк операцияләрен гамәлгә ашыручы оешмалар өчен щитлы, витриналы, консоль конструкцияләреннән тыш;
- 13) «кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәжбүри булмаган мәгълүматны (оешманың фирма исеме (исеме), аның урнашкан урыны (адресы) нэм эш режимы турында мәгълүмат), атап әйткәндә, товарлар нэм хезмәт күрсәтүләр юнәлешләрен, исемлекләрен, биналарны арендау, сату турындагы мәгълүматны, вывескалардан тыш, күрсәтү киртәдә яки бинада модуль конструкцияләр, шулай ук Калкан нэм витрина конструкцияләре рәвешендә;
- 14) текст мәгълүматыннан башка сурәтләр генә булган;
- 15) фасадның архитектура фоны белән төсә буенча ярашмый торган;
- 16) ачык яктырту ысулын кулланып;
- 17) тукума материаллар, флаг композицияләреннән тыш, шулай ук озынлыгы 6,0 м дан артык булган яктылык тартмалары рәвешендәге дивар конструкцияләре кулланып;
- 18) мәгълүмат конструкциясенә бер төрен кулланып, мәгълүматны кабатлый торган:
- Россия Федерациясенә дәүләт теле нэм Татарстан Республикасының дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәү нигезендә башкарылган мәгълүмат;
 - берничә урам киселешендә яисә ике урам арасында урнашкан территориядә урнашкан бинаның нәр фасадына урнаштырыла торган мәгълүмат;
 - автозаправка станцияләре фасадларына урнаштырыла торган мәгълүмат;
- 19) кабартыла торган конструкцияләр, штендерлар рәвешендә;
- 20) төзеп куелган-янкормалы бүлмәләренә (тамбурларны да кертеп) түбәсенә (парапетының, фризының) өскә тамгасыннан югарырак;
- 21) телефон номерларын, сайтларны, электрон почта адресларын күрсәтеп.
- 210.5. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларының аерым төрләренә таләпләр.
- 210.5.1. Дивар конструкциясе – биналарның, стационар булмаган сәүдә объектларының тышкы өслегенә, фризларына, козырекларына, фронтонына керү яисә тәрәзәләр (витриналар) өстендә, тәрәзәләр арасында дивар өслегеннән 0,2 метрдан да артмаган аралыкта фонлы яисә фонсыз конструкция, яктылык тартмасы рәвешендә урнаштырыла торган, беркетү элементларыннан, текстлы мәгълүматны үз эченә алган мәгълүмат кырыннан гыйбарәт булган мәгълүмати конструкция, декоратив элементлар, нэм (яисә) билгеләр, йә стена өслегенә турыдан-туры төшерелгән сурәт.
- Дивар конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:
- 1) бинаның, стационар булмаган сәүдә объектының катлары тәрәзәләре арасындагы дивар биеклегенә 2/3 өлешеннән артыграк булган;
 - 2) аркалы тәрәзәләр булганда, бинаның, стационар булмаган сәүдә объектының катлары арасындагы тәрәзәләр арасындагы стенаның биеклеге биеклегенә 1/2 өлешеннән артыграк булган;

- 3) текст мәғлүматының биеклегі Фриз биеклегенің $\frac{2}{3}$ өлешеннен артырақ (шул исәптән эчке-янкормалы бүлмәләр);
- 4) бер катлы биналарда (шул исәптән янкормалы биналарда), керу төркемнәрендә, фризда урнаштырыла торған яқтылык тартмалары, фон конструкцияләре рәвешендәге стационар булмаган сәүдә объектларында Фриз биеклегеннән азрақ яисә күбрәк булган;
- 5) бинаның, стационар булмаган сәүдә объектынның фронтон биеклегеннән $\frac{1}{2}$ дән артырақ биеклектәге;
- 6) козырегында биеклегі 0,5 м дан артып киткән;
- 7) фасад озынлығының 70% тан артырақ озынлығына;
- 8) беренче кат чикләрендә биеклегі 0,5 м дан артырақ, уемнар арасында урнашканда 50% тан артырақ һәм биеклегі 1,5 м дан артырақ булган стена, почмак участкаларында 50% тан артырақ стена;
- 9) башка телләрдә әлегә Кагыйдәләрдә билгеләнгән конструкция озынлығының 50% тан артырагына арттырылган озынлыктагы мәғлүматны кулланганда;
- 10) төрле телләрдәге язуларның тиңдәш булмаган үлчәмнәрен һәм шрифтларын кулланып;
- 11) беренче, цоколь яисә подвал катларының тышкы стеналары өслегенә урнаштырғанда, стена конструкциясенің аскы кырына кадәр жир өсте тигезлегеннән 0,6 м дан түбәнрәк;
- 12) уемнар булганда, тоташ пыяла, Фриз, фронтон булмаганда, икенче каттан югарырақ, тәрәзәара стенаның биеклегі конструкция урнаштыру күздә тотыла торған тәрәзә уемының ике биеклегеннән артып киткән очрақлардан тыш;
- 13) икенче каттан югарырақ тоташ пыялада урнаштырғанда бердән артык конструкция күләмендә;
- 14) бер-берсе өстендә фоновый конструкцияләр һәм яқтылык тартмалары рәвешендә, әлегә Кагыйдәләрдә каралган очрақлардан тыш;
- 15) өслегі бинаның, стационар булмаган сәүдә объектынның, керу төркеменің, козырекларның стенасына параллель булмаган фризда фоновый конструкцияләр һәм яқтылык тартмалары рәвешендә;
- 16) бинада, стационар булмаган сәүдә объектында Фриз төсеннән аерылып торған фон конструкцияләре фоны төсен кулланып;
- 17) беренче кат уемнары арасында яисә беренче каттан түбәнрәк урнаштырғанда фоновый конструкцияләр һәм яқтылык тартмалары рәвешендә;
- 18) алмаш мәғлүмат белән;
- 19) стена конструкцияләренің башка төрләрен куллануны күздә тоткан биналарның фасадларында стена өслегенә турыдан-туры төшерелгән сурәт белән;
- 20) мәғлүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып;
- 21) фронтонда, өске каттагы фризда шушы бинада конструкцияне уйланылган урнаштыру урыны өстендә урнаштырылган, гамәлдә булу вакыты тәмамланмаган рөхсәт (киләштерү) нигезендә билгеләнгән түбә конструкциясе булганда, стена конструкциясе белән бердәй мәғлүмати эчтәлекке (бер эшчәнлек турында гомуми мәғлүмат) берләштерелгән түбә конструкциясеннән тыш;
- 22) түбә яссылыгын бина диварыннан, стационар булмаган сәүдә объектыннан аерып торучы кәрниз дәрәжәсеннән югарырақ, кәрниз дәрәжәсеннән алып иңкел түбә тимераягына кадәр биеклек 3,0 м дан кимрәк;

23) түбә яссылыгын бина диварыннан, стационар булмаган сәүдә объектыннан аерып торучы көрнәз дәрәжәсеннән бердән артык конструкция күләмендә югарырак.

210.5.2. Декоратив панно-гомуми мәйданы 1500 кв. метрдан артыграк булган сәүдә-офис, мәдәни-күңел ачу, житештерү, склад һәм спорт билгеләнешендәге аерым объектларның фасадларында гына урнаштырыла торган мәгълүмати конструкция.

Өлеге конструкциянең мәгълүмат кыры каты яисә тукума нигезендә эшләнәргә, мәгълүмат кыры белән каркасның тоташкан урыннары яшереләргә һәм декоратив бизәлгән кырыйлары (шул исәптән багет, нәфис декор элементлары) булырга тиеш.

Декоратив панноларны урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) беренче кат дәрәжәсеннән түбәнрәк;
- 2) ишек һәм тәрәзә уемнары арасында, витриналардан тыш;
- 3) эчке яктыртусыз баннер тукума кулланып;
- 4) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып.

210.5.3. Консоль конструкциясе-бинаның, стационар булмаган сәүдә объектының фасады яссылыгына туры почмак астында урнаштырыла торган мәгълүмати конструкция, почмак участкаларында, стенаның тышкы өслегенең композицион күчәрләре буенча кече конструкцияләр рәвешендә локальләштерелгән.

Консоль конструкцияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) биеклегә һәм озынлыгы 1,0 м дан артыграк;
- 2) фасад өслегеннән 0,2 м дан артыграк ераклыкта;
- 3) бер - берсеннән 10 м га якынарак ераклыкта;
- 4) фасад кырыеннан 0,2 м дан артыграк һәм жир өсте тигезлегеннән конструкциянең аскы кырына кадәр 2,5 м дан кимрәк ераклыкта;
- 5) бинага керү урыннары өстендә;
- 6) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып, банк операцияләрен гамәлгә ашыручы оешмалар өчен консоль конструкцияләреннән тыш.

210.5.4. Түбә конструкциясе-өлеге бинаның гомуми мәйданының 100% занимает биләгән оешма тарафыннан яссы түбә (парапет) өске тамгасыннан тулысынча югарырак яки бинаның, стационар булмаган сәүдә объектының иңкү түбәсенең өске тамгасыннан (тимераяктан) югарырак урнаштырыла торган эчке яктыртулы яктылык хәрәфләре һәм символлары (логотиплар, цифрлар, билгеләр, нәфис элементлар) рәвешендәге күләмле мәгълүмати конструкция . :

Түбә конструкцияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) текст мәгълүматының биеклегә:
 - 0,5 метрдан артык-бер катлы биналар, стационар булмаган сәүдә объектлары өчен;
 - 2,0 метрдан артык-2-5 катлы биналар өчен;
 - 2,5 метрдан артык - 6-9 катлы биналар өчен;
 - 3,0 метрдан артык - 10-15 катлы биналар өчен;
 - 4,0 метрдан артык - 16 һәм аннан да күбрәк катлы биналар өчен;
 - биеклек буенча чикләүләрсез-төзелеш мәйданы 15 мең кв. м дан артык булган эре сәүдә үзәкләре биналары өчен;
- 2) озынлык белән:

- фасадны туры тәмамлау озынлыгының 1/2 өлешеннән артыграк, алар фасадка карата урнаштырылган;

- фасадның (парапетның) төгәлләү өлешенең биеклекләре аерылганда төгәлләү фрагменты озынлыгының 2/3 өлешеннән артыграк;

3) күпфатирлы торак йортларда;

4) бинада, стационар булмаган сәүдә объектында бердән артык, Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы законнар таләпләре нигезендә башкарылган кабатлана торган мәгълүматлы конструкцияләрдән тыш;

5) әлеге бинада гамәлдә булу вакыты чыкмаган рөхсәт нигезендә билгеләнгән түбә жайланмасы рәвешендәге реклама конструкциясе булганда;

6) әлеге бинада рөхсәт (килештерү) нигезендә, гамәлдә булу вакыты чыкмаган очракта, вертикаль тәртиптә, фронтоңда, өске каттагы фризда стена конструкциясе булганда, түбә конструкциясе белән бердәй мәгълүмати эчтәлек белән берләштерелгән стена конструкциясеннән тыш (бер эшчәнлек турында гомуми мәгълүмат);

7) алмаш мәгълүмат белән;

8) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып;

9) өстәмә символларның (логотипларның, цифрларның, билгеләрнең, нәфис элементларның) биеклегенә текст мәгълүмат биеклегенә 1/3 өлешеннән артыграк.

210.5.5. Витрина конструкциясе - бинада, стационар булмаган сәүдә объектында витрина пыяласының, тәрәзә уемының эчке ягында урнаштырыла торган, каркастан, декоратив бизәлгән мәгълүмат кырыннан, асылма элементлардан торган, тәрәзә уемы мәйданының 1/4 өлешен генә биләгән фоновый конструкция яисә яктылык тартмасы рәвешендәге мәгълүмати конструкция (витрина пыяласының биеклегенә һәм витрина пыяласының яртысы озынлыгы буенча).

Витрина конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) Мәйданы 2,0 кв. м дан кимрәк булган тәрәзә уемында;

2) витрина пыяласыннан витрина конструкциясенә кадәр ара бина ягыннан 0,15 м дан кимрәк;

3) тәрәзә тышчасы эгъзаларын исәпкә алмыйча;

4) витриналарның пыяла өслеген буяу һәм декоратив пленкалар белән каплау рәвешендә;

5) витриналарның пыялаларын яктылык тартмалары белән алыштыру юлы белән;

6) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып;

7) витрина корылмалары арасында 1,5 м дан кимрәк ераклыкта.

210.5.6. Учреждение тактасы, режим табличкасы – «кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә күрсәтелүе мәжбүри булган, барлык оештыру-хокукий рәвешләренә, индивидуаль эшкуарга бәйсез оешманың фирма исеме (исеме), аларның урнашу урыны (адресы) һәм эш режимы турындагы мәгълүматны кулланучыларга житкерү өчен билгеләнгән, бинада, стационар булмаган сәүдә объектында яисә төп керү урыныннан уң якта һәм (яисә) сул якта яисә керү төркемнәренә пыяласында (режим табличкасы).

Учреждение тактасына, режим табличкасына урнаштырыла торган мәгълүмат Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә дә кулланучыларга житкерелергә тиеш.

Учреждение тактасын, режим табличкасын урнаштыру рөхсәт ителми:

- 1) озынлыгы 0,6 м дан артыграк һәм биеклеге 0,8 м дан артыграк булган (оештыру тактасы);
- 2) озынлыгы 0,4 м дан артыграк һәм биеклеге 0,6 м дан артыграк (режим табличкасы);
- 3) озынлыгы 0,6 м дан артыграк һәм биеклеге 0,4 м дан артыграк (трафарет печать салу ысулы белән керү төркемнәрененң пыяласына урнаштырыла торган режим табличкасы);
- 4) барлык оештыру-хокукий рәвешләрдәге бер оешма өчен икедән артыграк, бер бинада, стационар булмаган сәүдә объектында, коймада бер индивидуаль эшқуар өчен;
- 5) үлчәмнәре буенча аерылып торучы, конструкция эзерләнгән материаллары буенча бертөрле булмаган;
- 6) керү төркемнәрененң (ишекләрененң) трафарет басу ысулы белән ясалган пыяласында бердән артыграк;
- 7) яктырткыч кулланып, киртәдәге элмә такталардан тыш;
- 8) фонсыз конструкцияләр рәвешендә;
- 9) керү юлының бер ягында икедән артыграк;
- 10) киртәләү секциясеннән читтә;
- 11) төзелеш, үтә күренмәле киртәләрдә, баскычлар, балконнар, лоджияләр киртәләрендә;
- 12) жәмәгать туклануының стационар предприятиеләре каршындагы сезонлы кафеларның киртәләү конструкцияләрендә;
- 13) киртә дәрәжәсеннән югарырак;
- 14) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып.

210.5.7. Модульле конструкция - оештыру-хокукий формасына карамастан, бер бинада берничә оешма, шәхси эшмәкәрләр бердәм блокка берләштерелгән модульләр рәвешендә урнаштырылган очракта кулланыла торган вывесканың бер төре, ул бинада, киртәдә яки ул урнашкан жир кишәрлегендә яки бинаны эксплуатацияләү өчен бирелгән жир кишәрлегендә урнаштырыла.парковка урыннарын оештыру аңа.

Модульле конструкция түбәндәгечә урнаштырылырга мөмкин::

- декоратив панно;
- консоль конструкциясе;
- вывескалар, режим табличкалары, керү группаларының пыяласында ясалганнарыннан тыш;
- эре форматтагы күләм-киңлек композициясе.

Өлеге пунктта каралган үзенчәлекләренә саклап, модульле конструкцияләргә мәгълүмати конструкциянең тиешле төре өчен билгеләнгән таләпләр кагыла.

Модульле конструкцияләр урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) биеклеге 6,0 м дан артыграк һәм 2,0 м дан кимрәк булган (консоль конструкциясе);
- 2) биеклеге биш каттан арткан биналарда (консоль конструкциясе);
- 3) күпфатирлы торак йортларның фасадларында, кушып төзелгән-янкормалы биналардан тыш (консоль конструкциясе);
- 4) модульле элементларның мәгълүмат кырын эзерләүнең төрле материалларыннан һәм бер блока һәм бер бинада яктырту ысулларыннан файдаланып;
- 5) Бер конструкциядә өч модуль элементтан кимрәк булган;

- 6) декоратив панно рәвешендәге модульле конструкция булганда консольле;
- 7) кронштейн рәвешендәге модуль конструкциясе булганда декоратив панно рәвешендә;
- 8) бер бинада бер конструкция рәвешендә икедән артык блок;
- 9) биекlege һәм озынлыгы 1,5 м дан артык (учреждение тактасы, режим табличкасы);
- 10) урнаштырыла торган стенаның озынлыгы озынлыгының 2/3 тән артыграк (учреждение тактасы, режим табличкасы);
- 11) керү урынының бер ягында бердән артык (учреждение тактасы, режим табличкасы).

210.5.8. Күләм-киңлек композициясе - кече (биекlege 6,0 м дан артмаган) яки эре (6,0 м дан артмаган) форматта индивидуаль башкарылышта эшләнгән, фундаменттан, нейтраль төсләр материалы (соры, көрән, графит, кара, көрән һ.б.) белән тышланган каркастан торган аерым торучы декоратив-мәгълүмати конструкция, анда оешманың фирма исеме, ә 1500 кв. м. дан артык мәйданлы биналар, корылмалар өчен - бренд.

Күләм-киңлек композицияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

- 1) оешма, индивидуаль эшкуар бинасы һәм урнашу урыны урнашкан милекчегә, хужага, файдаланучыга караган жир кишәрlege, шулай ук аннан файдалану яисә парковка урыннары оештыру өчен бирелгән жир кишәрlege чикләреннән читтә;
- 2) фундаментны декоратив бизәүдән башка тирәнәйтүнең техник мөмкинlege булмаган очракларда;
- 3) гамәлдәге төзелеш, янгын сүндерү һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү бинасының проект карары белән нигезләнмичә, бер жир кишәрlege чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмати конструкция булганда;
- 4) жир кишәрlegенең мондый объект проектында каралмаган чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда;
- 5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт били торган жир кишәрlege чикләрендә;
- 6) конструкция фундаментыннан бина фундаментына кадәр 6,0 м дан якынарак ераклыкта;
- 7) тротуарларда һәм жәяүлеләр юлларында, юлларда, автомобильләрне парковкалау һәм кую өчен билгеләнгән урыннарда;
- 8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар)урынына;
- 9) фундаменты тирәнәйтелгән агач кәүсәләреннән 5,0 м дан да якынарак булган агачлар;
- 10) әзерләгәндә профнастил, тукуылган материаллар кулланып;
- 11) алмаш сурәте булган мәгълүмат өслекләрен, шулай ук медиа-экраннар белән берләштерелгән мәгълүмат өслекләрен урнаштырып, кече форматта;
- 12) мәгълүмат кырында фотосурәт белән;
- 13) гомуми мәйданы 5000,0 кв. м дан кимрәк булган биналар өчен эре форматлы, автозаправка станцияләреннән тыш;
- 14) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып, медиа-экраннардан, ягулыкка бәяләр турында мәгълүмат булган автозаправка станцияләре стелаларыннан тыш;
- 15) гомуми мәйданы 1500 кв.метрдан артыграк булган биналар, корылмалар өчен бренд кулланмыйча.

210.5.9. Щитлы конструкция-эчке яисә тышкы яктырткычлы, биекlege 4,0 м дан артмаган, фундаменттан, каркастан, декоратив элементлардан, каты нигездә 6,0 кв. м дан артмаган мәгълүмат кырыннан торган аерым торучы мәгълүмати конструкция.

Калкан конструкцияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) оешма, индивидуаль эшкуар бинасы һәм урнашу урыны урнашкан милекчегә, хужага, файдаланучыга караган жир кишәрлеге, шулай ук аннан файдалану яисә парковка урыннары оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге чикләреннән читтә;
- 2) фундаментны декоратив бизәүдән башка тирәнәйтүнең техник мөмкинlege булмаган очракларда;
- 3) гамәлдәге төзелеш, янгын сүндерү һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү бинасының проект карары белән нигезләнмичә, бер жир кишәрлеге чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмати конструкция булганда;
- 4) жир кишәрлегенең мондый объект проектында каралмаган чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда;
- 5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт били торган жир кишәрлеге чикләрендә;
- 6) конструкция фундаментыннан бина фундаментына кадәр 6,0 м дан якынрак ераклыкта;
- 7) тротуарларда һәм жәяүлеләр юлларында, юлларда, автомобильләрне парковкалау һәм кую өчен билгеләнгән урыннарда;
- 8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар)урынына;
- 9) фундаменты тирәнәйтелгән агач кәүсәләреннән 5,0 м дан да якынрак булган агачлар;
- 10) әзерләгәндә профнастил, тукылган материаллар кулланып;
- 11) мәгълүмат конструкциясен декоратив-сәнгати бизәмичә;
- 12) гомуми файдаланудагы территория чикләрен белдерә торган кызыл сызык белән чиктәш жир кишәрлеге чигеннән 6,0 м якынрак ераклыкта;
- 13) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып.

210.5.10. Флаг композициясе-нигездән, бер яки берничә флагштоктан һәм йомшак тукумадан (мәгълүмат кырларыннан) торган аерым торучы мәгълүмати конструкция.

Флаг композицияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) оешма, индивидуаль эшкуар бинасы һәм урнашу урыны урнашкан милекчегә, хужага, файдаланучыга караган жир кишәрлеге, шулай ук аннан файдалану яисә парковка урыннары оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге чикләреннән читтә;
- 2) фундаментны декоратив бизәүдән башка тирәнәйтүнең техник мөмкинlege булмаган очракларда;
- 3) гамәлдәге төзелеш, янгын сүндерү һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү бинасының проект карары белән нигезләнмичә, бер жир кишәрлеге чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмати конструкция булганда;
- 4) жир кишәрлегенең мондый объект проектында каралмаган чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда;
- 5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт били торган жир кишәрлеге чикләрендә;

- 6) конструкция фундаментыннан бина фундаментына кадәр 6,0 м дан якынарак ераклыкта;
- 7) тротуарларда һәм жәяүлеләр юлларында, юлларда, автомобильләрне парковкалау һәм кую өчен билгеләнгән урыннарда;
- 8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар)урынына;
- 9) фундаменты тирәнәйтелгән агач кәүсәләреннән 5,0 м дан да якынарак булган агачлар;
- 10) киңлеге буенча флагштоklar арасындагы арадан артып киткән мәгълүмат кыры габаритлары белән.

210.5.11. Махсуслаштырылган конструкция – халыкны яклау һәм иминлекне тәмин итү өлкәсендәге социаль әһәмияткә ия мәгълүмат, шулай ук спорт, мәдәни-массакүләм чаралар турында халыкка хәбәр итү өчен билгеләнгән аерым торучы мәгълүмати конструкция, ул фундаменттан, нейтраль төсләр материалы белән тышланган каркастан, видеосурәтләр күрсәтергә мөмкинлек бирә торган электрон экран рәвешендәге мәгълүмат кырыннан, зур сәүдә һәм спорт, мәдәни-күңел ачу комплексларының 3 гектардан артык мәйданлы жир кишәрлекләрендә урнаша.

Махсуслаштырылган конструкцияләрне урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) оешма, индивидуаль эшкар бинасы һәм урнашу урыны урнашкан милекчегә, хужага, файдаланучыга караган жир кишәрлеге, шулай ук аннан файдалану яисә парковка урыннары оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге чикләреннән читтә;
- 2) фундаментны декоратив бизәүдән башка тирәнәйтүнең техник мөмкинлеге булмаган очракларда;
- 3) гамәлдәге төзелеш, янгын сүндерү һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү бинасының проект карары белән нигезләнмичә, бер жир кишәрлеге чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмати конструкция булганда;
- 4) жир кишәрлегенә мондый объект проектында каралмаган чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда;
- 5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт били торган жир кишәрлеге чикләрендә;
- 6) конструкция фундаментыннан бина фундаментына кадәр 6,0 м дан якынарак ераклыкта;
- 7) тротуарларда һәм жәяүлеләр юлларында, юлларда, автомобильләрне парковкалау һәм кую өчен билгеләнгән урыннарда;
- 8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар)урынына;
- 9) фундаменты тирәнәйтелгән агач кәүсәләреннән 5,0 м дан да якынарак булган агачлар;
- 10) әзерләгәндә профнастил, тукулган материаллар кулланып.

VI. Коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләрен башкаруга төп таләпләр

211. Жир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яки ремонтлау, свайлар һәм шпунт салу, электр тапшыру, элемент, яктырту линияләре терәкләрен урнаштыру (алмаштыру), жирне планлаштыру, инженерлык эзләнүләрендәге эшләр һәм башка эшләр) белән бәйлә эшләр бары тик язма рәхсәт (производствого ордер) булганда гына башкарыла.жир эшләре), Татарстан

Республикасы Саба муниципаль районы башкарма комитеты тарафыннан бирелгән.

212. Торак пункт территориясен төзекләндерүгә бәйле Жир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм үткөрү тәртибе, жир эшләрен башкаруга ордер рәсмиләштерү һәм алу Саба муниципаль районы жирле үзидарә органнарының билгеләнгән хокукий актлары таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

213. Агач һәм куакларны кисәргә, ябалдашларга яисә утыртырга кирәк булганда, билгеләнгән тәртиптә жирлек Башкарма комитетының агачларны кисүгә, ябалдашларга яисә утыртуга рөхсәтен рәсмиләштерергә кирәк.

214. Торак пункт юллары буйлап хәрәкәтне вакытлыча чикләү яисә туктату авыл жирлегә Башкарма комитетының вәкаләтле органы тарафыннан бирелә торган рөхсәт нигезендә, юлның ике ягында да заказчылар һәм эшләр башкаручылар, эш сроклары, әйләненп чыгуның мөмкин булган маршрутлары турында барлык кирәкле белешмәләрен үз эченә алган мәгълүмат щиты урнаштыру мәжбүри рәвештә гамәлгә ашырыла. Күрсәтелгән щитның рәвеше һәм эчтәлегә рөхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.

215. Коммуникацияләренә төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә вакыты чыккан ордерлар буенча жир эшләрен башкару ирәкһез дип таныла.

VII. Уңайлы мохиткә аерым таләпләр

216. Торак мохитне төзекләндерү объектларын, урамнарны һәм юлларны, мәдәни-көнкүреш хезмәтә күрсәтү объектларын проектлаганда, өлкәннәр һәм инвалидлар өчен торак пунктлар мохитеннән файдалану мөмкинлеген, бу объектларны картлар һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итә торган элементлар һәм техник чаралар белән тәмин итүне күз алдында тотарга киңәш ителә.

Өлкән яшьтәге затларның һәм инвалидларның хәрәкәтенә ярдәм итә торган техник чараларны һәм жиһазларны проекткау, төзү, урнаштыруны заказчы яңа төзелештә расланган проект документациясә нигезендә башкарырга тәкъдим итә.

VIII. Милекчеләрнең катнашу тәртибе биналар (алардагы урыннар) һәм корылмалар тирә-яктагы территорияләренә төзекләндерүдә

217. Авыл жирлегә һәм торак пунктлары территорияләренә тиешле санитар торышын тәмин итү, әйләнә-тирә мохитне авыл жирлегә территориясен пычратудан саклау һәм яклау чараларын гамәлгә ашыру максатларында аларны жыештыру һәм санитар карау өчен хужалык итүчә субъектларга һәм физик затларга янәшәдәге территорияләр буларак беркетелә.

218. Территорияләренә (жир кишәрлекләрен) жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен башкару бурычлары, әгәр законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса, барлык оештыру-хокукий рәвешләрдәге физик һәм юридик затларга түбәндәге тәртиптә йөкләнә:

218.1. идарәчә оешмалар-күпфатирлы йортларның йорт яны территориясә, шулай ук күпфатирлы йорт территориясә каршындагы жир кишәрлегә төп фасад ягынан 10 м радиуста йә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

218.2. социаль өлкө учреждениелөре (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениелөре) - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр, шулай ук учреждение территориясе алдындагы жир кишәрлеге төп фасад ягынан 10 м радиуста йә урамның машина йөрү өлөшөнә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) башка яклардан - 10 м радиуста;

218.3. күпфатирлы торак йортларда төзелгән торак булмаган биналардан файдаланучы затлар, идарәчә оешма белән шартнамә булмаган очракта, янәшәдәге территорияне – биналарның бөтен озынлыгы буенча, киңлеге буенча – 10 м ераклыкта йә машина йөрү өлөшө бордюрына кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) жыештыралар.;

218.4. барлык милек рәвешләрендәге сәнәгать предприятиелөре һәм оешмалары - аларга керү юллары, тротуарлар, аларга тоташкан коймалар, санитар-саклау зоналары. Предприятиеләрнең санитар-яклау зоналары гамәлдәге санитария кагыйдәләре һәм нормалары таләпләре нигезендә билгеләнә;

218.5. төзүче-гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә 50 м радиустагы төзелеш мәйданчыкларының янәшәдәге территорияләре һәм аларга 50 м радиустагы керү юллары;

218.6. торак йортлар хужалары-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр (йә жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта жир кишәрлегенәң фактта барлыкка килгән чиге буенча) һәм йорт биләмәсе периметры буенча 10 м ераклыктагы территория йә урамның машина йөрү өлөшөнә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

218.7. стационар булмаган объектлар (лотоклар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафелар хужалары-объектны урнаштыру өчен бирелгән жир кишәрлеге территориясе һәм урынның тышкы чигеннән урамның машина йөрү өлөшөнә кадәр 10 м ераклыкта урнашкан янәшәдәге территория (объект юл буенда урнашкан очракта);

218.8. базарларның идарәчә компанияләре, сәүдә һәм жәмәгать туклануы оешмалары (рестораннар, кафелар, кибетләр) - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр һәм участок чикләреннән алып урамның машина йөрү өлөшөнә кадәр 50 м радиустагы янәшәдәге территория (объект юл буенда урнашкан очракта);

218.9. биналарның, корылмаларның милекчеләре яисә башка хокук ияләре-бина, корылма яисә бирелгән жир кишәрлегенәң чиге периметры буенча һәм участок чикләреннән алып урамның машина йөрү өлөшөнә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) 10 м радиустагы янәшәдәге территория (объект юл буенда урнашкан очракта);

218.10. автомобиль юлының бүлөп бирелгән полосасы чикләрендә һәм башка жир кишәрлекләрендә урнашкан ягулык салу станцияләре - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр һәм участок чикләреннән алып урамның машина йөрү өлөшөнә кадәр 50 м радиустагы янәшәдәге территория;

218.11. гараж кооперативлары-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр, кишәрлек чикләреннән алып урамның машина үтә торган өлөшөнә һәм аларга керү юлларына кадәр 50 м радиустагы янәшәдәге территория;

218.12. гражданның коммерциягә карамаган бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача берләшмәләре-бирелгән жир кишәрлеге территориясе һәм участок

чикләреннән алып урамның машина йөрү өлешенә кадәр 10 м радиустагы янәшәдәге территория (объект юл буенда урнашкан очракта);

218.13. жирләү урыннары-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә һәм кишәрлек чикләреннән 10 м радиустагы янәшәдәге территория;

218.14. гомуми файдаланудагы территорияләр-бурычлар вәкаләтле органнарга йөкләнә;

218.15. жир кишәрлекләрененң хокук ияләре-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр (йә жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта жир кишәрлегененң фактта барлыкка килгән чиге буенча) һәм жир кишәрлегененң тышкы чигеннән йә урамның машина йөрү өлешенә кадәр 10 м ераклыктагы янәшәдәге территория (объект юл буенда урнашкан очракта);

218.16. автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау урыннары хужалары-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территория һәм жир кишәрлегененң тышкы чигеннән урамның машина йөрү өлешенә кадәр 10 м ераклыктагы янәшәдәге территория (объект юл буенда урнашкан очракта).

IX. Кагыйдәләр таләпләрененң үтәлешен контрольдә тоту.

219. Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар авыл жирлеге территориясен төзекләндерү буенча әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләрененң үтәлешен тәэмин итәләр.

220. Әлеге кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә җаваплылыкка китерә (әлеге кагыйдәләрененң федераль законнарда һәм Россия Федерациясененң башка норматив хокукий актларында каралган нормаларны һәм кагыйдәләрне үз эченә алган нигезләмәләреннән тыш, аларны үтәмәгән өчен административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе Кодексы нигезендә җаваплылык билгеләнгән).

221. Төзекләндерү өлкәсендә законнар һәм муниципаль хокукий актлар таләпләрен үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка тарту затны күрсәтелгән таләпләрне үтәүдән һәм җибәрелгән хокук бозуларны бетерүдән азат итми.

222. Торак йортның, торак йортның бер өлешененң, ике яисә өч фатирлы йортның бер яисә берничә фатирының, торак булмаган бинаның (урынның) милекчесе (милекчеләре) объектны эксплуатацияләүне һәм карап тотуны тиешенчә башкармаган очракта, бу объектның фасадына, тышкы кыяфәтенә, түбәсенә (түбәсенә), башка конструкцияләренә карата әлеге кагыйдәләр таләпләрен күп тапкырлар бозуда, шул исәптән гамәл кылмау аркасында китерелгәндә дә чагыла. объектны тузган, яраксыз яки авария хәленә китерәләр) , әгәр әлеге хәлләр алты календарь ай эчендә кимендә ике тапкыр рәттән административ җаваплылыкка тарту турында законлы көченә кәргән карарлар белән расланса, - вәкаләтле орган милекчененң (милекчеләрененң) объектка капитал ремонт ясау (ремонт ясау) йөкләмәсе хакында яисә милекчененң (милекчеләрененң) объектны җимерү йөкләмәсе хакында дөгъва таләпләре белән судка мөрәҗғәгать итәргә хокуклы.әлеге объектның территориясе әлеге кагыйдәләргә туры китерелде.